

KARDEŞİM

OZAN SUNGURLU

GÖNÜL SUNGURLU DERVİŞOĞLU

Gönül Sungurlu Dervişoğlu
Kardeşim Ozan Sungurlu

Yazan

Gönül Sungurlu Dervişoğlu
<https://gonuldervisoglu.com>

Yayına hazırlanmasında katkıda bulunanlar

Bora Bilgin
Ertuğrul Anıl
Reha Özer
Tayfun Bilgin

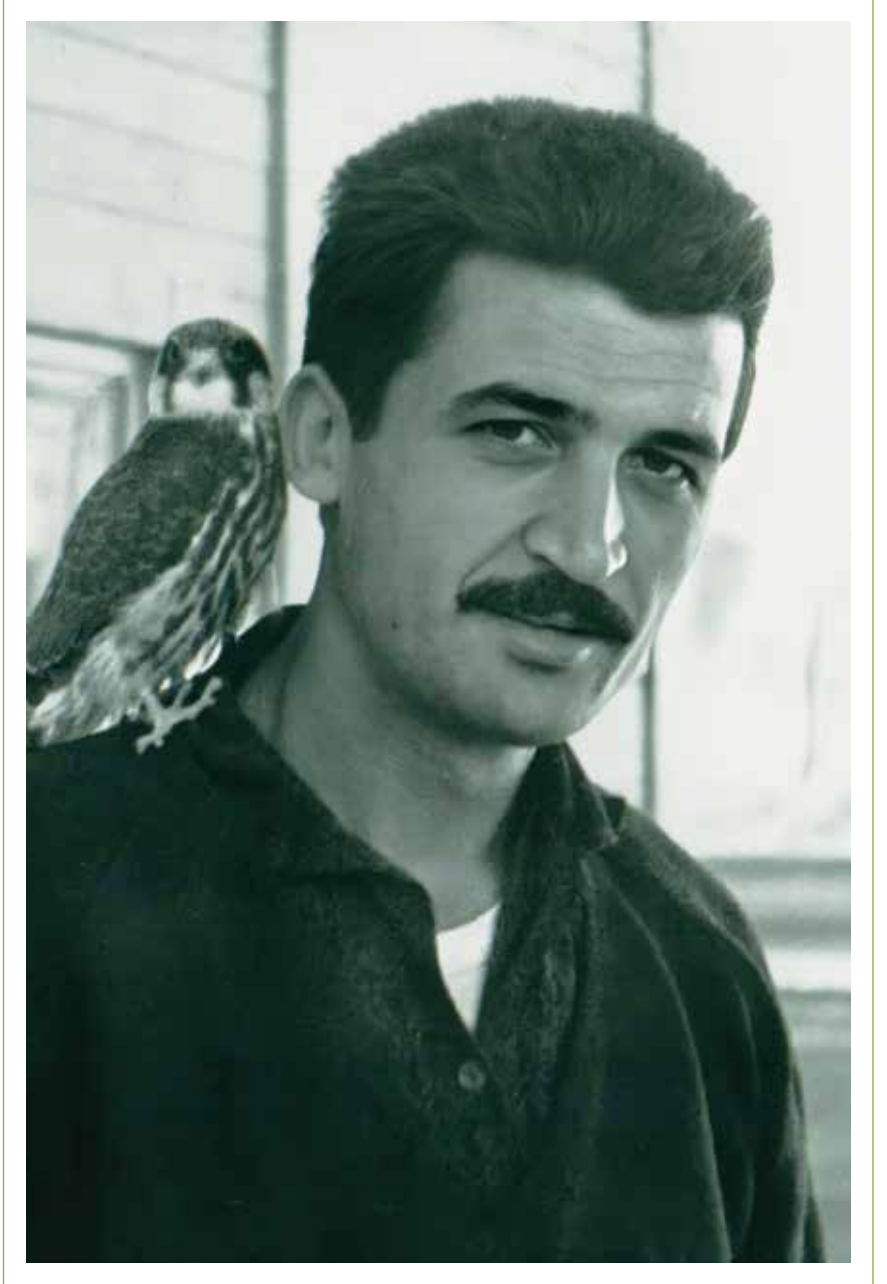
Kıtap tasarımı

Murat Lafçı

Renk ayırımı, baskı ve cilt

Bizim Matbaa
www.bizimmatbaa.com.tr
(0212) 280 38 50

1. baskı
İstanbul, Haziran 2022

KARDEŞİM
OZAN SUGURLU
GÖNÜL SUGURLU DERVİŞOĞLU

Önsöz

Hayatta hiç kimse mükemmel olamaz. Ama bazı kişiler mükemmel sıfatına o kadar yaklaşmışlardır ki çevresindekiler onlardan ‘mükemmel insan’ diye bahsederler. İşte, merhum Ozan Sungurlu bu ender kişiliklerden biriydi. Onu tanıyıp, ona kayıtsız kalabilen birisini ben görmedim. Ozan ağabeyin iki cephesi vardı; İnsan Ozan Sungurlu ve Bilim Adamı Ozan Sungurlu. Hangi cephesinden bakarsanız bakın onun Nirvana’ya yakın bir yerlerde olduğunu hissederdiniz.

Ozan ağabeyin ablası, muhterem Gönül Sungurlu-Dervişoğlu Hanımefendi, Ozan ağabeyin hayatını anlatacağı kitabına benim bir önsöz yazmam arzusunu, bana, bir diğer kardeşi eski Adalet Bakanlarımızdan, kendisine büyük bir saygı ve sevgi duyduğum Sayın Oltan Sungurlu kanalıyla bildirdi. Oltan amcadan telefonda bu teklifi alınca, önce ‘acaba bu bir hayâl mi?’ diye düşündüm bir an. Ozan Sungurlu çapında bir devin biyografisine önsöz yazmak onun eski ‘çömezlerinden’, kendisinin ‘deli oğlan’ diye hitap ettiği bana mı kalmıştı? Oltan amcaya bunu açık kalplilikle söyledim. *“Hayır,”* dedi, *“senin yazmanı istiyoruz. Ozan’ı en sık sen hatırlattın milletimize.”* Kendisine bunun bana tüm yaşamım boyunca bahşedilmiş en büyük şereflerden biri olduğunu söyleyerek yazacağıma söz verdim. Bu önsöz, verdiğim o sözün, ödemekten belki de tüm hayatımda en çok keyif aldığım bir teminatın, ürünüdür.

Ben Ozan ağabeyi tanıdığımda henüz State University of New York at Albany’de bir jeoloji lisans öğrencisiydim (sanırım 1976 veya 1977 senesiydi). Kendisiyle, galiba İzmir’de, uluslararası bir jeoloji toplantısında tanışmıştık. Jeolojiye daha ilkokul sıralarında gönül vermiş ve lisede Türkiye yerbilimlerinin iki abidevi ismi İhsan Ketin ve Sırrı Erinç’le tanışmak ve onların tam anlamıyla himayelerine mazhar olmuş birisi olarak, ne yazık ki bende, ülkemde jeoloji biliminin düzeyinin ortalamasının epey düşük olduğu intibai oluşmuştu. Hem İhsan Bey, hem de Sırrı Bey aynı fikirdeydiler. İzmir’de ben hem Ozan ağabeyi hem de onun üniversiteden arkadaşı Yücel Yılmaz’ı tanıdım. Bu iki kişi beni jeolojiye bakış açıları ve bilgileriyle çok olumlu etkilemişlerdi. O arada Ozan ağabeyin iki arkadaşı ile daha tanışma fırsatım oldu: Necdet Özgül ve Fuat Şaroğlu (galiba Fuat’la daha da önce MTA’da Esen Arpat sayesinde tanışmıştım). Yücel doktorasını Londra’da yapıp yeni dönmüştü. Ozan ağabey, Necdet ağabey ve Fuat ise tamamen Türkiye’nin yetiştirmeleriydi. Yabancı dil bilgileri ise hemen hemen yok gibiydi. Bu dezavantajlara rağmen bu üç jeolog beni hayrette bırakan bir

bilgi birikimi ve kavrayış sahibiydiler. Albany’de hocam, dünya çapında büyük jeolog John Dewey’e kendilerinden bahsederken *“Bu kişiler, Mozart gibi: Sırf yetenek”* dediğimi hatırlıyorum. Bunu Yücel’e söylediğimde o da bu teşhise aynen katıldıydı. Bir keresinde *“Sana komik bir şey anlatayım,”* dedi. *“Ozan dört senelik üniversiteyi yedi senede bitirmişti. O zaman İstanbul Üniversitesindeki hocalarımızın hiç biri ondaki cevherin farkına varamamıştı.”* Ama büyük jeolog Dewey, Ozan ağabeyi tanıır tanımaz onun cevherini fark etmiş, İngilizcesi yok denecek düzeyde olan bu kişiyi derhal Albany’e davet etmişti.

Ben kendisini tanıdığımda Ozan ağabey Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, Arama Grubu jeologlarındandı. Kısa bir süre sonra o grubun başına atandı. Her Ankara’ya gittiğimde onu muhakkak ziyaret eder, jeoloji sohbetleri yapardık. Tabii ana konumuz hemen her zaman Türkiye’nin jeolojisinin anlaşılmasıydı. O sohbetlerde ondan neler neler öğrenmiştim. O aralar Türkiye’nin güneydoğusundaki Toros Silsilesi ve Ozan ağabeyin de epey üzerinde çalıştığı, onun güneyindeki geniş önülkenin jeolojisinde ciddi sorunlar vardı. Ozan ağabey, beni orada bir arazi gezisine davet etti. Kendisi, ben, bazen o zaman TPAO jeologlarından olan Doğan Perinçek ve şoförler vs. Arazide Ozan ağabey bana 19. yüzyılın büyük İsviçreli jeoloğu Arnold Escher von der Linth’i hatırlatmıştı: Genellikle jeologlar arazide arabadan inince en yakın mostraya koşup onu çekiçlemeye başlarlar. Ozan ağabey öyle yapmıyordu. Öncelikle görülecek alanın yüksekçe bir mevkiine çıkıp araziye bakıyordu. O zaman Ozan ağabeyin aynen Escher von der Linth’in sahip olduğu söylenilen bir yeteneği olduğunu keşfettim: Bir bakışta karmakarışık bir jeolojik yapının ana hatlarını görebilmek. Bunu görmek müthiş heyecan vericiydi. O yüksek noktadan, arazinin yapısı bana elimizdeki topoğrafya haritası üzerinde anlatıldıktan sonra, görülmesi gereken kritik mostralara gidiyorduk. Bir taş kırması icap ettiği zaman Ozan ağabey, ya benim, ya da Doğan’ın çekicini istiyordu. Gittiğimiz kritik mostralarda, o güne kadar müphem kalmış pek çok noktayı aydınlatık.

O geziden sonra ben Albany’e döndüm. Ertesi sene Yücel ve ben, İhsan Ketin Hoca’mızla birlikte Türkiye’nin kuzeyindeki dağ kuşağı içerisinde o zamana kadar kimsenin varlığını fark etmediği, ancak benim 1979’da Nature Dergisi’nde, olması gerektiğini söylediğim bir okyanusun kalıntılarının bulabildiğimiz verilerini yayımladık. Bu ve benzeri yayınlarımız, henüz dergilerde yayımlanmadan derhal Ozan ağabeye gönderiliyor, eleştirisi alınıyordu. Ama Kuzey Anadolu Dağlarındaki okyanus kalıntıları o kadar mühimdi ki, Ozan ağabey 1980 yılından sonraki birkaç senede ekiplerini İstanbul ile Sinop arasında uzanan bölgeye sevk ederek, bizim

makalelerimizde yayınladıklarımızın kontrol edilmesini sağladı.

1980 yılında Yücel’le ben artık Türkiye’nin genel yapısının levha tektoniği açısından yorumlanması gerektiğini düşünerek uzunca bir makale kaleme aldık. Her zamanki gibi, makale yayımlanmadan derhal bir nüshayı, o zaman tesadüfen Türkiye’de olduğumdan, ben bizzat Ozan ağabeye götürdüm. *“Şu mesai bir bitsin de, sonra rahat rahat konuşuruz,”* dedi bana. Ben de oturup bekledim. Mesaiden sonra odasına gittiğimde, elinde bizim makalenin daktilo edilmiş nüshasına bakıyordu. Beni görünce *“Gel otur.”* dedi. *“Şimdi bakalım, buradaki modellerle uyumlayan gözlemler var mı?”* Bu, bir modeli gözlemle kontrol etme huyu, o zaman yurt dışında bile pek anlaşılmış bir yöntem değildi. O zamanki yaygın kanı -ki Amerika’daki anlı şanlı pek çok jeoloji profesörü de öyle düşünüyordu- jeoloğun araziye boş bir kafayla, yani sözüm ona ‘önyargısız’ olarak gitmesi ve arazide topladığı verilerle ‘gerçeği’ bulmaya çalışması yönteminin tartışılmazlığıydı. Bir kere bir model oluşturuldu mu, jeolog onu ‘doğrulayacak’ gözlemleri aramalıydı. Hâlbuki bu mümkün değildir: Boş kafayla araziye giden, boş elle geri gelir. Araziye muhakkak kafada bir model, bir fikirle gidilmeli, o fikirden yapılan çıkarımlar gözlemle denetlenmeli ve modelin gözlemle çelişen yanları bulunarak model ya değiştirilmeli, ya da tamamen terk edilerek yeni bir model geliştirilmelidir. Jeolojik bir arazi modelini tamamen ‘doğrulayacak’ kadar gözlem yapmaya hiç bir jeoloğun ömrü yetmez. Amerika’da bu, ‘önyargılı bir yaklaşım’ diye küçümsenen bir tutumdur ama benim iki İngiliz hocam, John Dewey ve merhum Kevin Burke, jeolojinin başka türlü yapılamayacağı kanaatindeydiler. Zaten Avusturyalı büyük bilim filozofu Karl Popper, bütün bilimin önce bir hipotez geliştirip, onu gözlemle sınamak yöntemiyle yapılabileceğini daha 1935’te söylemişti. Popper’in yakın dostu Albert Einstein da aynı fikirdeydi.

Ben o akşam, Ozan ağabeyin TPAO’daki odasında, yurt dışı hiçbir tahsili olmayan, yeterli bir yabancı dil de bilmeyen bu adamın sadece kişisel dehasının yardımıyla Popper ve Einstein’ın savundukları bilim yapma yöntemini bulmuş olduğunu görerek hem hayret ettim hem de kendisine olan hayranlığım ve saygım arttı. Birlikte oturduk, bizim makaleyi ana hatlarıyla elden geçirdik ve Ozan ağabeyin tenkitleri sonucu orasını burasını da tamir ettik. Bizim Güneydoğu Torosların güneyindeki önülke üzerinde meydana gelmiş olan kıvrım kuşağına, bizden evvelki tüm jeologlar gibi ‘Kenar Kıvrımları’ dediğimizi görünce, Ozan ağabey *“Kuzeydekilere Pontidler diyoruz, güneydekilere Tauridler. Bunlara da benzer kökenli bir isim versen olmaz mı?”* diye sordu. Kendisine aklında bir isim olup olmadığını sordum: *“Asuridler de!”* dedi

ve sonra birkaç dakika içinde bana Asur İmparatorluğunun sınırları hakkında bilgi verdi. Ozan ağabey jeoloji biliminin geleneklerini de iyi bilen bir insandı: Nasıl ki Kaledonidler adlarını İskoçya'nın Roma dönemindeki adı olan Kaledonya'dan, Hersinidler bir zamanlar tüm orta Avrupa'yı kaplayan Hersinya ormanlarından almışlarsa, bizim de aynı geleneği sürdürmemizden daha doğal bir şey olamazdı. Bugün, eskiden 'Kenar Kıvrımları' denilen tektonik birliğe onun teklifi üzerine Asuridler diyoruz.

"Buradan ben Necdet ağabeylere gidip, gece onlarda kalacağım." dedim. *"Onunla da makaleyi bir elden geçirmek istiyorum."* *"Çok iyi fikir,"* diye cevap verdi Ozan ağabey. *"Eminim Necdet hem Torosları hem de Orta Anadolu'yu senin için didik didik edecektir."* Arkadaşının bilgisine olan bu güvende en küçük bir kıskançlığın, en küçük bir kendini üstün görme hastalığının izi yoktu. Gerçekten de Necdet ağabey ile de makalede düzeltilmesi gereken pek çok şey bulduk ve onları yapıp ben İstanbul'a oradan da Amerika'ya döndüm.

Ozan ağabeyin ekiplerinin Karadeniz Dağlarının orta kesimlerinde yaptıkları haritalama pek çok yeni veriyi ortaya çıkarmıştı. O yaz beni ve İhsan Ketin Hocamızı araziye davet etti ve ekipleriyle birlikte bize yeni sonuçları gösterdi. O arazi gezisi esnasında Ozan ağabeyin ve Hoca'nın akşam sohbetleri biz gençler için unutulmaz anılar oluşturmuştur. Türkiye'de jeoloji biliminin tarihçesinden çok önemli vinyetler sunmuşlardı bize.

O gezinin hemen akabinde Edinburgh'da Doğu Akdeniz'in jeolojisi hakkında bir toplantı yapıldı. O toplantıya ben, Yücel ve Ozan ağabey, Türkiye'nin kuzeyinde, kalıntıları yeni bulunan okyanus hakkında bir tebliğ sunduk ve bu tebliğ uzunca bir makale olarak 1984 yılında benzerlerinin en eskisi olan Londra Jeoloji Derneği'nin bir özel yayınında çıktı. Yücel bana, *"Ozan'ın adının olması, makalenin inandırılığını artırıyor."* demişti.

Edinburgh toplantısından bir-iki sene sonra bir gün, o zaman henüz Maçka'da olan eski Maden Fakültesi binasındaki jeoloji kürsüsüne geldim. Kendi odama çıkmadan, mütadım olduğu üzere, İhsan Hoca'ya bir günaydın demek maksadıyla yanına uğradım. Ne göreyim, İhsan Hoca odasında volta atıyordu! Bu daha önce hiç karşılaşmadığım bir haldi. Sabahları geldiğimde onu genellikle masasının başında Mahmut Efendi'nin yaptığı kahvesi eşliğinde ya bir şey okurken veya bir şey yazarken bulurdum. Belli ki Hoca o gün müthiş bir heyecan içindeydi. Beni görünce *"Gel, gel! Bak, sana ne hoş bir sürprizim var!"* dedi. *"Dostumuz Ozan Sungurlu TPAO genel müdür yardımcısı olmuş."* Hoca'nın o günkü mutluluğunu anlatmaya kelimeler

yetmez. Kim bilir kafasından, Ozan ağabeyin koruyucu kanatları altında Türkiye jeolojisinin geleceği için ne tatlı hayaller geçiyordu.

Özer Altan Bey'in umum müdürlüğü esnasında Houston'da yapılacak Uluslararası Petrol Kongresi'ne TPAO'dan çok üst düzey bir heyetin gitmesi kararlaştırılmıştı. Amaç, oradaki petrol şirketleriyle temaslar kurarak ortak bazı alanlarda çalışmaktı. Özer Bey beni TPAO danışmanı olarak o gruba kattı. Çok onurlanmış ve memnun olmuştum. Houston'da Ozan ağabey ve zaman zaman Özer Bey'le birlikte muhtelif petrol şirketleriyle yapılan toplantılara katılıyorduk. Bu toplantılar esnasında anladım ki, benim esas görevim danışmanlık falan değil, Ozan Sungurlu'nun tercümanlığını yapmaktı. Bir keresinde, yanılmıyorsam Texaco'yu ziyaret ederken, bize yapılan sunumda muhtemel ortak alanların jeolojisi anlatılıyordu. Ben de anlatılanları hemen yanımda oturan Ozan ağabeye tercüme ediyordum. Ozan ağabey bir ara bana doğru eğilerek *"Burada kız isimli bir tuz formasyonu olacak. Neydi onun adı?"* diye sordu. Hayretten ağızım açık bir şekilde, kurulmuş gibi *"Louann Salt"* diye cevap verdiğimi hatırlıyorum, ama gerisini hatırlamıyorum; o kadar şoke olmuştum. Ozan ağabey Meksika Körfezi kıt'a kenarının jeolojisini formasyon formasyon nereden ve nasıl öğrenmişti? Sorduğu soru önemliydi, çünkü Louann Tuz Formasyonu petrol kapanları oluşturuyordu. O zaman kendisinin tercümanlığına tayin edilmiş olmanın, sıradan bir danışmanlık görevinden daha önemli ve daha onurlu bir iş olduğunu görerek daha da mutlu oldum. Bunu sonra Özer Bey'e de söyledim. O da gülümseyerek, *"İyi oldu, değil mi?"* dedi.

Ben 1986 yılında evlendim. Ozan ağabey, Oya'yı tanıyınca, bana tahammül edebileceğine inandığı birisinin çıktığına çok memnun oldu ve bunu aynen Oya'ya da söyledi. O sene Temmuz ayında bana TÜBİTAK'ın Bilim Ödülü verildi. Törene hem İhsan Hoca, hem de Ozan ağabey gelmişlerdi. Tesadüf ben törenden hemen sonra ateşlendim ve bizim Ankara'daki fabrikamızın misafirhanesindeki yatak odasına götürüldüm. Tabii benimle beraber Ankara'daki törene gelmiş olan Oya, annem, babam, kardeşim ve eşi de gelmişlerdi; ama bir baktım, Ozan ağabey de orada. Gülümseyerek bana baktı: *"Ne o deli oğlan, nazar mı değdi?"* dedi. Törenden sonra evine dönmek yerine, beni hasta yatağımda ziyarete gelmiş olması unutulamayacak anılarım arasındadır.

Bu mutlu olaylardan sonra müessif bir günde Ozan ağabeyin araziye giderken pek feci bir trafik kazası geçirdiğini duyduk. Maalesef gösterilen tüm ihtimama rağmen bu büyük jeolog, bu muhteşem dost, bu gerçekten

mükemmel sıfatına en lâyık insan, 50 yaşında, ailesini, bizi ve Türkiye jeolojisini öksüz bırakarak gitti. İhsan Ketin Hoca'nın üzüntüsünü burada kelimelerle ifade etmem imkânsızdır. Daha önce iki oğlunu kaybetmiş olan Hoca, sanki bir üçüncü evlâdını, bir kardeşini kaybetmişçesine helâk olmuştu. Hem Türkiye'de jeolojinin geleceği için kurduğu hayâlleri yıkılmış, hem de çok sevdiği bir can dostundan olmuştu. Hoca'nın kendisi de onu bedbin eden bu feci olaydan dört yıl sonra kalkıp Ozan ağabeyin yanına göçtü. Ben ve arkadaşlarım da Ozan ağabeyin vefatının Türkiye yerbilimlerinin potansiyelinin yüzde ellisini alıp mezara götürdüğünde hemfikirdik.

O zamanki TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Kemâl Gürüz büyük bir kadirşinaslık örneği göstererek TÜBİTAK'ın bir hizmet ödülünün hemen o sene Ozan ağabeye verilmesini sağladı. Sanırım bu TÜBİTAK'ın akademi camiasının dışına çıkararak verdiği ilk hizmet ödülüydü.

Ozan Sungurlu'nun Türk bilim dünyasına yaptığı katkılar bu kısacık önsöze sığdıramayacak kadar çoktur. Ömrü boyu hep akademik ortam dışında çalışmış olmasına rağmen, tüm akademisyen araştırmacı ve öğretmenlerin hayran olduğu, saygı duyduğu ve görüşlerine başvurduğu tavizsiz bir bilim adamıydı. Samimiyetinden ve dürüstlüğünden şüphe etmek mümkün değildi. Arzusu, adını duyurup şöhret kazanmak değil, tabiatı anlamaktı. Bu arzusunu paylaşınlara her zaman destek olmuş, yardım etmiştir. Benim jeolojik meslek yaşamımda herhangi bir başarımla karşılaşsam, bunda Ozan ağabeyin katkısı çok büyüktür. Bugün bile, İTÜ'deki odamda, Ozan ağabeyin portresi asılıdır, hem dinmeyen hasreti belki biraz küllendirebilmek hem de öğrencilerimize, genç meslektaşlarımıza bir abideyi gösterebilmek için.

Nur içinde yat büyük adam. Eminim vatanın ve bilim dünyası seni asla unutmayacaktır.

A. M. Celâl Şengör

Kardeşim Mehmet Ozan Sungurlu

O benim küçük kardeşimdi. Zaman zaman bahçelerde, Harşit ayı'nda oyun arkadaşımdı. Genelde onun otoriter abisiydim ama onu hiç zmedim, birkaç defa başımı yarmasına, koşarken çelme takıp beni düşürmesine, yüzümün, ellerimin, dizlerimin kanamasına rağmen. Ozan bütün bunları şakalaşırken yapıyordu, neticesinde benden çok zölüyordu. Her zaman sevimli, güzel bir ocuktı. Aile dışında da herkes onu sever, onun arkadaşı olmak için uğraş verirdi.

Ablam Gönöl Sungurlu Dervişoğlu, hiç ummadığımız şekilde seksen yaşından sonra ailemizi yazmaya ve bundan da öteye geçip roman yazmaya başladı. Beklemediğimiz kadar muntazam bir üslubu vardı. Biz kardeşler birbirimize çok dşkünüz. En küçük kardeşimiz olan Ozan'ın erken vefatı bizi çok sarsmıştı. Onun ismi her geçtiğinde içimizde bir sızı hissederiz. Gönöl ablam bu konuda hepimizden çok daha hassastır. Ozan'ın o kazasından sonra Ozan'ın eşi Bilge'nin bakımıyla da çok meşgul oldu ve büyük fedakârlıklar yaptı. Gönöl ablamın Ozan'ı yazması ailemizin yeni nesillerinin onu tanınması, bilmesi için elbette çok önemli. Ancak Ozan'ı sadece ailemizin bir ferdi olarak düşünmek yetmez. Ablamın, onun sadece çocukluğunu, gençliğini yazabildiği naif satırları Ozan'ın bu vatan için, bilim dünyası için ne ifade ettiğini anlatamıyor. Bu yüzden, Ozan'ın mesleki hayatı boyunca gerek okulda, gerek iş ortamında, gerekse de arazi çalışmalarında onunla bir araya gelmiş, birçoğu hem yurdumuzun hem yer bilimleri dünyasının en seçkin ve değeri bilim adamları olan arkadaşları, meslektaşları onu kendi düşünceleri, sözleri ve anılarıyla anlattılar. Onları okuyunca Gönöl ablamın bu kitabı yazmaya çalışmakla ne kadar haklı ve Ozan Sungurlu'nun ne kadar değeri bir insan olduğunu anlıyoruz. Bu kitap vesilesiyle Ozan'ın bu değeri arkadaşlarına, bilim adamlarına onun hakkındaki paylaşımları için teşekkür ederim. şunu biliyorum ki birçoğu Ozan'ı kendi öğrencilerine, takipçilerine, genç meslektaşlarına anlattıkları gibi, kendi yazılarında ve kitaplarında da Ozan'dan bahsetmektedirler. Bu kitap Gönöl ablamın olduğu kadar bu değeri ilim insanlarının da kitabıdır.

Ben de kardeşim Ozan'ın mesleki yaşamı içinde benimle keşişen ve onun karakterini, kişiliğini tarif etmeme yardımcı olacak, gördüklerim ve işittiklerimden birkaç olayı anlatmak istiyorum.

Ankara'ya gittiğimde arada TPAO'ya uğrar Ozan'ı ziyaret ederdim. Milletvekili olup Ankara'ya gelince Ozan'ın TPAO Genel Müdür

Yardımcısı olduğunu, görüşlerine değer verildiğini öğrendim. Mesela Karadeniz’in sıcak bir deniz olduğunu, oluşumunun devam ettiğini, petrol bulunabileceği görüşüyle dünya jeologlarının bütün varsayımlarının tersi iddiasında bulunduğu makaleleriyle yeraltı dünyası için yenilikler getirdiği söyleniyordu. Bunları birlikte çalıştığı arkadaşları, ilim adamları anlatıyorlar. Fakat ben asıl iş ahlakıyla alakalı birkaç hususu ifade edeceğim.

TPAO’nun bağlı olduğu Bakan, Ozan’a, *“Ben doğrudan seninle çalışacağım,”* demiş. Fakat Ozan, Bakan’ın emirlerini kendi genel müdürüne iletmiş. Bakan Bey bana şikâyet edip bunu aktardı. Ozan’a sorduğumda cevabı şu oldu; *“Benim genel müdürüm liyakatli birisidir, ancak kendisini yeterli görmüyorsa görevden alsınlar. Ben bağlı olduğum genel müdüre bakanın emrini bildirmek zorundayım, iş ahlakı bunu gerektirir.”*

Yine bir gün, TPAO’nun bağlı olduğu bakanlıktan bir not iletilmiş ve iki jeoloğun üst görevlere atanması istenmiş. Ozan, notu ileten Bakana itiraz etmemiş. Notu almış ancak o jeologları çağırıp, *“Sizin o göreve gelecek tecrübeniz var mı ki böyle bir talepte bulunuyorsunuz?”* diyerek kızmış. Jeologlar kendilerinin bir suçu olmadığını söylemişler ama Ozan, *“Sizden daha yetenekli, daha tecrübeli uzmanlar var.”* diyerek onların terfiini yapmamış. Ben kendisine bu işi sorduğumda da, *“Ben bu haksızlığı yapmam. İcabında görevden istifa ederim.”* demişti.

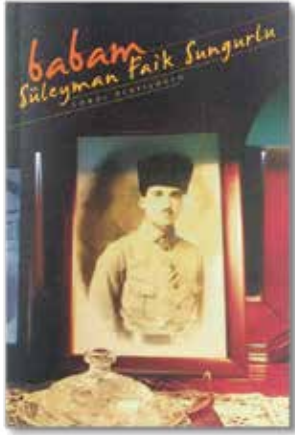
Bir başka gün Enerji Bakanı Fahrettin Kurt Bey, MTA’nın ıslahı için Ozan’a Genel Müdürlük teklif etmiş. Ozan bu teklifi kabul etmeyince, Bakan Bey bana uğradı, *“MTA büyük bir teşkilat fakat çok kötü yönetilmiş. Sordum soruşturdum, orayı Ozan Sungurlu ıslah eder dediler. Bir de sen söyle.”* Ben de Bakan Bey’in bu sözünü Ozan’a ilettim. Cevabı şu oldu: *“Görevden alınan genel müdür benim arkadaşımdı. Ama sırtını siyasi otoriteye dayadı, MTA’yı çökertti. Oradaki mühendisler sabah gelir odalarına çekilir, gazetelerini okur, bilmecelerini çözer, dedikoduyla vakit geçirirler, çalışmazlar. Ben oraya genel müdür olursam hepsini araziye görevlendirir, raporlarını isterim. Onlar bana doktor raporu getirir göreve gitmezler. Ben de onların işlerine son veririm. Bu defa yüzlerce maden mühendisi ve jeolog milletvekillerine müracaat eder beni şikâyet ederler. Sizler de beni görevden alırsınız. Lazımsa orayı kapatın, yenisini kurun. Bu haliyle orayı çalıştıramazsınız.”* Nitekim tayin edilen çok kabiliyetli bir profesör bir süre sonra istifa etti. Bakan Bey yine Ozan’a ısrar etti fakat görevi kabul ettiremedi.

Daha sonra bir gün Bakan Bey kendisine Petrol İşleri Genel Müdürlüğünü teklif etmiş. Kabul etmeyince yine beni devreye sokmak istediler. Ozan bu kez de, *“Oraya bir jeoloğun atanma zorunluluğu yok, orası ticaret yeri. Ben ülkeme petrol çıkarıyorum, genel müdür olmam şart değil.”* diye açıklamıştı.

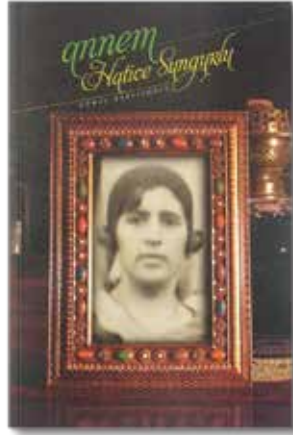
Ozan’ı, geçirdiği o elim kaza sonrasında tedavisi için Amerika’ya göndermiştik. Bir müddet sonra ziyaret için gittiğimde başında yeğenimden başka bir jeolog hanım vardı, Pınar Yılmaz, *“Ozan Sungurlu’yu kontrol için her hafta sonu Houston’da benim görev yaptığım petrol şirketinden birini gönderiyorlar, bu hafta ben gönüllü geldim.”* dedi. *“Ozan Amerika’ya her geldiğinde görüşeceği petrolcüler Ozan Bey’e mahcup olmamak için ciddi hazırlık yaparlardı, Ozan Bey’e çok değer verirler.”* diye anlatmıştı.

Ben döndüm, birkaç gün sonra da maalesef Ozan’ın naaşı geldi. Gümüşhane’de Harşit Çayı kenarındaki bahçemizde, konağımızda, mesut aile yuvasında beraber olduğumuz değerli kardeşim Ozan. O benim, acısını unutamadığım küçük kardeşimdi.

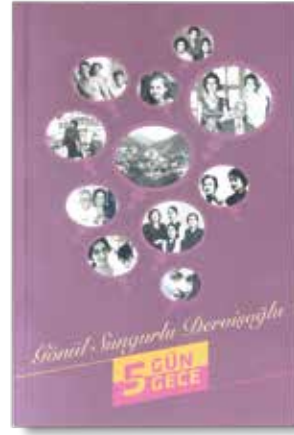
Mahmut Oltan Sungurlu

Ağustos 2014

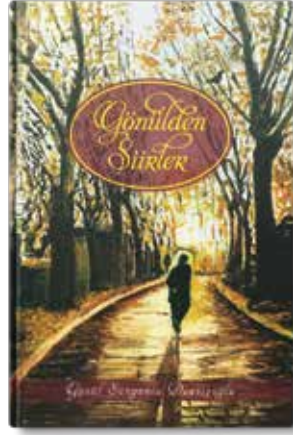
Aralık 2016

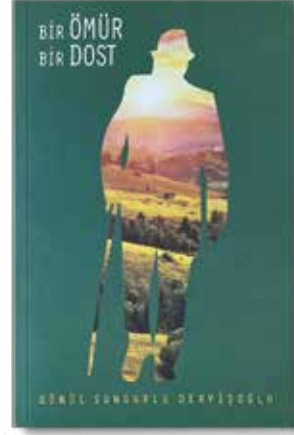
Nisan 2018

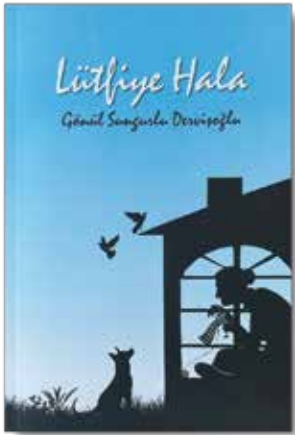
Haziran 2019

Mart 2020

Ağustos 2020

Ekim 2021

Giriş

Hatice ve Süleyman Faik Sungurlu'nun yedi çocuğundan sonuncusu yani en küçük kardeşimiz Ozan'ı anlatmak istiyorum. Ben artık doksan yaşımı geçtim. Ozan'ın ölümünün üzerinden otuz yıldan fazla geçti ama acısı hiç geçmedi.

Annem öldüğünde seksen altı yaşındaydı. Geçtiğimiz yüzyılın başında doğmuş, sonunda ölmüştü. Osmanlı'nın acılı, sıkıntılı son dönemini ve canla, emekle kurulan cumhuriyeti yaşamıştı. Bu uzun yaşamı boyunca birçok sevdiğini kaybetmenin acısını çekmişti. Ancak ölümüne kadar her zaman ah ederek andığı isim çok genç yaşta kaybettiği en küçük kardeşi Akif'ti. Annem kadar zor bir yaşamım olmadı ama ben de bu yaşma kadar birçok sevdiğim insanı kaybettim, annemi, babamı, eşimi. Yedi kardeşten şimdi sadece üç kişi kaldık. Hepsinin acısını yaşadım. Her acının ilacı olduğu söylenen zaman bu acılarımı küllendirdi. Ozan hariç. Kader bana da annem gibi en küçük kardeşimizin acısını hala yaşıyor. Onu kaybetmenin içimize gömdüğü kor hala çok sıcak. Elimize doğmuş, büyümüş, çocukluğunu, gençliğini beraber yaşadığımız, okuyup mezun olduğunda, evlenip baba olduğunda, işinde başarılar elde ettiğinde hep gururlanıp mutlu olduğumuz bir insanın çok da vakitsiz bir şekilde aramızdan ayrılmasının acısını unutmak mümkün değil.

Ben uykusuz bir insanım. Geceleri hem geçmişini anarım hem hayal kurarım. Bu hayallerimin, anılarımın arasında her zaman Ozan vardır. Ama hiçbir zaman Ozan'ı ağlamadan anamam. Ta ki, hayret edilecek bir şekilde, bu kitabı yazmaya başlayana kadar. Şimdi artık ağlamalarımın kesildiğini görüyorum. Acaba Ozan'ı yanımda hissettiğim için mi, yoksa bu kitapla bir nebze olsun Ozan'ı yaşattığıma inandığım için mi, bilemiyorum.

Ozan Gümüşhane'de ortaokulda ailesinin yanındaydı. Liseden itibaren ise hep uzaklarda. Lisede ve üniversitedeyken yazdan yaza, iş hayatı başladıktan sonra ancak tatillerde görüşebilir olduk. Ben onun daha çok çocukluğunu, biraz da Gümüşhane'deki çevresini anlatmaya çalıştım. Bir de o elim kazadan sonra yaşadıklarımızı. Annemi, babamı ve Gümüşhane'yi anlattığım ilk üç kitabımda ailemizden çokça bahsettiğim için burada daha az yer verdim.

Aslında Ozan'ı yazmayı uzun zamandır istiyordum. Arkadaşım Jülide'ye bunu söylediğim zaman bana demişti ki, "Ozan gibi bir insanı layıkıyla yazabilecek misin?" Çok haklıydı. Ozan'ın özellikle iş hayatından çok uzaktım. Neyse ki, okul ve iş hayatı ile ilgili birçok değerli arkadaşına ulaşma şansım oldu. Onların anıları da bu kitabın oluşmasına çok büyük katkı sağladı. Bu vesileyle hem arkadaşım Jülide Ayyıldız'a hem de Ozan'ın kıymetli arkadaşlarına, sevgilerini ve dostluklarını paylaştıkları bu güzel yazılarından dolayı teşekkürlerimi ve minnetlerimi sunarım.

Gönül Sungurlu Dervişoğlu

Ozan

Her g zellihte görmek istediğim
Her uzaklıkta varmak istediğim
Suların derinliğinde aradığım
Göklerde hayalini kurduğum
R yalarımnda kavuğtuğum
Daima yokluğunu duyduğum
Ozan sen bizimlesin, iğimizdesin

Sungurlu Ailesi. Ayaktakiler soldan sağa: ben, Türkan ablam, Orhan abim, Ayhan ablam. Oturanlar: Annem Hatice Sungurlu ve babam Süleyman Faik Sungurlu. Annemin kucağında Ozan, onun sağında Oltan ve Güngör.

Dört kız, üç erkek kardeştik. Babam bizleri yetiştirmek için çok titiz davrandı. İleri görüşlü bir kişiydi. İdadiden mezun olmuştu. O zamanın koşullarına ve imkânlarına göre kendisi de iyi yetişmişti. Sonrasında Trabzon'da öğretmenlik kursu görmüş, Birinci Dünya Savaşı patlayıp askere çağırılana kadar öğretmenlik yapmıştı. Dünya Savaşını Kurtuluş Savaşı takip etti. Erzurum'da askeri eğitim aldı. Her iki savaşta da subay olarak görev yaptı. İstanbullu bir Paşa'nın oğlu ile askerde arkadaş olmuştu. İsmi şimdi hatırlamıyorum ama babamla beraber İstanbul'da ziyaretine gitmiştik. Şişli'de oturuyordu. Yatalak vaziyetteydi, az bir zaman sonra da vefat etti. Babama keman dersi vermiş. Ayrıca bütün konuşmalarındaki yanlış telaffuzları düzeltirmiş. Babamın konuşmaları ve Türkçesi çok düzgündü. Aldığı eğitim sayesinde Arapça, Farsça kelimelerle çok zengin bir dili vardı. Sesi de güzeldi ve şairdi.

Babam bütün çocuklarının okumasını isterdi. Ancak Gümüşhane'de ortaokuldan sonra okuma şansımız yoktu. Kızların aile ocağından uzak olarak lise ve üniversite okuması kolay değildi. Bizler de enstitü ve öğretmen okullarını dışarıda okuduk. En büyüğümüz Türkân ablam erken evlendi, fazla okuma şansı olmadı. Keza Ayhan ablam da öğretmen okulunda okurken evlendi. Güngör öğretmen okulunu bitirdi ve öğretmenlik yaptı. Ben de enstitüyü bitirdim ama devam etmedim.

Öte yandan babam çocuklarının yeteneklerini de geliştirmek isterdi. Müzik aletleri kullanabilmemizi çok istemişti. Belki istediğini elde edemedi ama en azından

ufkumuzu açtı. Orhan abim ve Türkan ablam Gümüşhane’de bulunan bir Rus’tan keman dersi almışlardı. Ayhan ablama ut dersi, bana akordeon dersi aldırıldı. Hiçbirimiz tam başaramadık. Ya yeteneksizlik, ya da Gümüşhane’nin imkânlarının darlığı bizim tam öğrenmemize mani oldu. Ayhan ablamın resim kabiliyeti de vardı ama geliştirmede. Kız kardeşim Güngör bu konuda daha çok çalıştı. Çok güzel tabloları var.

Erkek kardeşlerim daha iyi eğitim aldılar. Orhan abim mühendis oldu ve uzun yıllar karayollarında çalıştı. Erzurum Karayollarında müdür muavini iken emekli oldu. Serbest iş yapmak istedi, muvaffak olamadı. Oltan, hukuk okudu ve avukat oldu. Uzun yıllar Gümüşhane’de avukatlık yaptıktan sonra Anavatan Partisi ile siyasete girdi. Beş kere Adalet Bakanı, bir kere de Milli Savunma Bakanı oldu. Burada esas anlatmak istediğim en küçük kardeşim Ozan ise jeoloji mühendisi oldu ve uzun yıllar boyunca çalıştığı Türkiye Petrollerinde Genel Müdür Muavinliği görevindeyken elli bir yaşında ...

Ozan doğduğunda ben Havva halamların yanındaydım. Orhan abim beni almaya geldi. *“Gönül, annem doğum yaptı,”* dedi. *“Çok güzel bir kardeşimiz oldu. Kocaman gözleri var. Ağladığı zaman ağzı o kadar büyük ki yüzünü tutuyor. Ama pek de ağlamıyor.”*

Eve gittiğimde annem yatakta onu emziriyordu. Kundaklanmıştı, sadece yüzü görünüyordu. O küçücük ağzıyla gayret gayret meme emiyordu. Annem bizimle

konusurken meme ağzından çıkınca ağzıyla onu arıyor, annem ağzına koyunca emmeye devam ediyordu. Ertesi sabah onu yıkarken gördüm ki küçücük elleri ayakları kıpırdayıp duruyordu. Vücuduna göre başı sanki biraz büyük gibiydi. Çocukluğunda da onu kızdırmak için ‘koca kafalı’ derdik. Ozan da eline aynayı alır başını çevire çevire bakar *“Bu başın neresi büyük, hiç de büyük değil, esas siz koca kafalısınız!”* derdi.

Çok sakın bir çocuktuk, çok da güzeldi. Masum ve kibar bir ifadesi vardı. Oltan ile çok yaş farkları yoktu ama Oltan hep büyük abi pozlarındaydı. Ozan ne kadar sakın ve sessizse Oltan da aksine o kadar isyankârdı, haksızlığa hiç gelemeydi. *“Ama bu haksızlık!”* diye bağırır ve aklının olmadığı işi yapmazdı. Her zaman ciddiye. Ozan’ın ise sessizlik ve sakinliğinin altında biraz muziplik vardı. İskambil oynarsak kartlardan birini ikisini, tavla oynayacak olsak zarların, pulların birisini alır saklar, sorduğumuz zaman da hiç bilmiyormuş gibi davranırdı. Öyle temiz ve masum bir ifadesi vardı ki biz de hep inanırdık. Bütün hayatınca bu muziplikleri devam etti. Sofraya oturacağımız zaman bir sandalyeye oturmak için yanaşırdım, Ozan sanki başka bir yere bakıyormuş gibi yaparak yanaşır benden önce sandalyeye oturur, *“Burası dolu!”* derdi. Çay içerken bir bakarsın ki bardağın boşalmış. Biz görmeden çayımızı alıp içer, çayımız ne oldu diye sorsak, *“İçip bitirmişsin ya!”* derdi. Kendi bardağının son yudumunu birisi çay doldurmaya kalkana kadar bitirmez, birisi kalkınca da hemen bardağını uzatırdı. Boş bulunup önden içse, kalkar *“Hadi çabuk için, sizin bardaklarınızı da doldurayım.”* diye tepemize dikilirdi.

Ayhan ablama çok takılırdı. Ayhan ablam mısırı çok sever, mısır zamanı geldiğinde her gün kendine mısır kızartırdı. Ozan da onun mısır kızartmasını bekler, sanki Ayhan’la hiç ilgilenmiyormuş gibi etrafta dolanır, mısır tam kıvamına gelince arkadan yavaşça yaklaşıp mısırı alır kaçırdı. Sofrada da Ayhan’ın önünden turşuyu, salatayı yavaşça kendi tabağına, çayını kendi bardağına aktarırdı. Ayhan ablam Ozan’la baş edemediğinden onun alacağı her şey için “*Ozan bak üstüne tükürdüm!*” der, gerçekten de sütlaç dâhil her şeyin üzerine Ozan’a kaptırmasın diye tükürürdü. Ozan en küçüğümüz olarak tüm bu muziplikleriyle beraber evin neşesiydi.

Ozan beş yaşındaydı. Türkan ablam ise ilk çocuğu Göker’in doğumunu Gümüşhane’de bizim evimizde yapıyordu. Ablamın sancılanması, ebenin gelmesi, bizim koşturmamız derken Ozan, bu doğum olaylarına vakıf olmuştu. Lohusa evi olduğu için eve misafirler, hediyeler geliyor, ikramlar oluyor, Ozan da bunlardan bolca yiyordu. Bir süre sonra midesi bulanmaya başladı. Mide bulantısını daha önce yaşamadığı için bize “*Çabuk ebeyi çağırın! Benim boğazımdan doğru beş çocuk çıkıyor!*” diye inleyerek seslendi. Annem hemen nane limon kaynatıp içirdi. Biraz sonra Ozan midesindekilerin hepsini çıkartıp rahatladı. Biraz dinlenip kendine gelsin diye divana yatırdık. Ama Ozan yine mutlu olmadı. Bu defa da ablamın yeni doğan oğlu Göker’in üzerine örtülmüş olan ipek yorganı kıskanmıştı herhalde ki “*Benim üzerime neden süslü yorgan örtülüyor?*” diye tutturdu. Annem sonunda Göker’in üzerinden yorganı alıp Ozan’ın üzerine örtünce muradına erip susmuştu.

Mahallemize bir öğretmen kiracı olarak taşınmıştı. Ozan’dan birkaç yaş büyük bir oğlu vardı. Bir gün Ozan çarşıya giderken bu çocuk onun önünü kesmiş, “*Burası Demirkapı Mahallesi, buradan selamsız sabahsız geçilmez!*” demiş. Ozan da, “*Sana ne, ben de Demirkapılıyım!*” diyerek itişmeye başlamış. Yere düşüp dizlerini kanatınca korkup ağlayarak eve dönmüş.

Onu öyle görünce Oltan, “*Ne oldu?*” diye sordu. Ozan, çocuğun onu itip yere düşürdüğünü söyledi. “*Peki, sen neden karşılık vermedin? Ağlayarak eve mi geldin?*” “*Evet ama o benden büyük, nasıl dövüyüm?*” derken Ozan hala ağlıyordu. Bunun üzerine Oltan, “*Madem sen dayak yemeyi seviyorsun,*” diyerek iki tane de o vurdu. Ozan ağlayarak evden koştu ve bahçenin ucuna gidip orada oturarak ağlamaya devam etti. Biz Oltan’a kızdık, “*Zaten çocuk dayak yemiş sen ne diye tekrar vuruyorsun?*”

Oltan zayıflığı sevmezdi. Kendisi gibi, herkesin hakkını sonuna kadar aramasını isterdi. Öte yandan çok da merhametliydi. Ozan’a vurduğu için canı sıkılmıştı. Biz de bir yandan pencereden Ozan’a bakıyorduk. Elini yüzüne koymuş kaideden ağlıyordu. Yani aslında ağlamıyordu da öyleymiş gibi görünmek için ağlama sesleri çıkarıyordu.

O sırada yerinden fırlayıp eve doğru bağırdı, “*Oltan koş, koş! Bak horozlar dövüşüyor!*” Oltan onun sesine dışarı koşmuş, Ozan’ın da ağlaması bitmişti. Hiçbir şey olmamış gibi, ikisi beraber heyecanla horozların dövüşünü seyrediyorlardı.

Ozan'ın kişiliğinin ve karakterinin gelişip şekillenmesinde ailesinin olduğu kadar, içinde yaşadığımız yakın çevrenin de payı vardı. Bizim evimiz Gümüşhane'de Demirkapı Mahallesi'nin başlangıç noktasındaydı. Tipik bir Gümüşhane konağı olarak büyük bir bahçenin içerisindeydi. Yanımızda da Enver Efendilerin bahçesi vardı. Ozan, Enver Efendi'nin en küçük oğlu Rauf'la iyi arkadaştı. Hep onunla oynarlardı.

Gümüşhane bir cadde üzerine kurulu gibiydi. Bütün mahalleler vadi içinden geçen Harşit Çayı boyunca uzanan ana yolun iki yanına kurulmuştu. Bizim evimizin de olduğu Demirkapı Mahallesi'nin çocukları mahallenin ortasından geçen bu transit yolun kenarında toplanır, orada oyun oynar, vakit geçirirlerdi. Gümüşhaneliler arasında da çocuklarının haylazlığı, yaramazlığı ile meşhur olmuştu Demirkapı Mahallesi. İnsanlar oradan geçmekten sıkılır ve çok sefer şikâyet konusu olurdu. Bu vesileyle Demirkapı Mahallesi'nin bu çocuklarından biraz bahsetmem gerekir.

Aslında bu yaramazlıklar başkalarına zarar vermek boyutunda değildi. Daha çok çocukların, gençlerin eğlenmek amaçlı yaptığı yaramazlıklar demek daha doğru olur belki. Bazen daha büyük olan çocuklar kenarda durur, muziplikleri ve yaramazlıkları daha küçük olanlara yaptırır eğlenirlerdi. Çok çirkin bir şey yaptıklarını hatırlamıyorum. O zamanlar televizyon, internet, bilgisayar gibi şeyler yok. Çocukların hepsi dışarıda vakit geçiriyor, bir araya gelince konuşup gülmek, eğlenmek istiyorlar. Mesela yoldan geçen birkaç kişi görünce küçük çocuklardan birisi elindeki ceviz bilyeyi onların ayaklarının altına yuvarlar sonra da bağırırdı, *"Aman teyzeler, bilyeme basıp krmayın!"* İnsanlar da gayriihtiyari

duraklar, yanlış bir yere basmamak için sağına soluna bakınmaya başlardı. Bilye yakınlarına bir yere yuvarlanmışsa alıp çocuğa uzatırlardı. Bilye yerine bazen madeni para da yuvarlardı. Çocuk parasını oraya düşürdüğünü söyleyerek sözüm ona ağlamaya başlar, yoldan geçenlere kendisiyle beraber parasını ya da bilyesini arattırırdı. Yoldan geçenler bulamazsa kendisi zaten yerini bildiği için bulmuş gibi eğilir, *"Buldum, buldum!"* diye sözde sevinirdi. Yoldan çevirdikleri insanlar da onlarla sevinir, *"Hadi, gözüün aydın!"* gibi bir şeyler söylerdi. Bu şekilde kendilerindeki rol yapma ve insanları buna inandırma yeteneklerini sergilemek onlar için eğlenceydi. Ozan yaşça biraz daha küçük kalıyordu ama diğer çocukların bu yaptıklarını seyreder sonra da gelip evde heyecanla anlatırdı.

Orhan abim o zaman Trabzon'da lisede okuyordu. Yazları Gümüşhane'ye gelince de bazen bu çocuklara katılır, onlardan dinlediklerini gelip gülerek bize de anlatırdı. Yine böyle bir yaz akşamı oradan geçerken çocukların gülüp eğlendiğini görmüş ve yanlarına gitmiş. Oturdıkları duvarın üstünde hemen Orhan abime yer açmışlar. Orhan abim neye gülüp eğlendiklerini sorunca anlatmışlar. O zaman Gümüşhane'nin emniyet amiri Zülfikâr Ağar'dı. Daha sonraları babası gibi önce Emniyet Müdürlüğü daha sonra da İçişleri Bakanlığı yapmış olan Mehmet Ağar'ın babası. Zülfikâr Ağar'ın evi de bizim mahallede, Demirkapı'daydı. Tam da çocukların genellikle toplanıp sohbet ettikleri yerin karşısındaki ev. Çocukların anlattığına göre, bunlar orada hep bir ağızdan şarkı söylüyorlarmış. Sonra polisler gelmiş. Çok gürültü yaptıkları için mahalleden şikâyet geldiğini söyleyerek hepsini alıp karakola götürmüşler. Kimin şikâyet

ettiğini sormuşlar ama polisler bir şey söylememiş. Sonra Zülfikâr Ağar gelmiş yanlarına. Hepsi hazır ol vaziyetine geçmişler. Zülfikâr Ağar onlara gülerek neden orada oldukların sormuş. İfadesinden, aslında şikâyet eden ve polisleri gönderip onları karakola getirttirenin kendisi olduğunu anlamışlar. Onlar da demişler ki *“Efendim biz müzik dersinden ikmale kaldık, şarkı söyleyip ders çalışıyorduk. Sonra bizi toplayıp buraya getirdiler.”* Onlar böyle cevap verince Zülfikâr Ağar da gülmüş ve *“Hadi gidin şimdi dersinizi evinizde çalışın.”* diyerek onları göndermiş. Orhan abim geldiğinde onlar da diğer çocuklara bu olayı anlatıp eğleniyorlarmış.

Bir süre sonra Orhan abim eve dönmek için kalkmak istemiş ama müsaade etmemişler. *“Dur bak sana ne anlatacağız,”* deyince Orhan abim yine oturmuş. *“Dün Destur Amca gelmişti mahalleye ...”* diye anlatmaya başlamışlar. Gümüşhane’de kışlık odundan başka bir de yazın bahçede ateş yakıp kazanda pestil, pekmez pişirmek için odun alınır. Bu odunları genellikle eşek sırtında getirip satan kişilerden alırlar. Bizim mahalleye de Mavrengelli (şimdiki Çamlıköy) bir amca getirirdi odunları. Bahçe kapısının ardından *“Destur var mı?”* diye seslenirdi. Hanımlar da *“Gel Ali amca!”*, deyince içeri girer odunları indirirdi. Her defasında böyle seslenmesinden dolayı adamın adını ‘Destur Amca’ koymuşlardı. Destur Amca yine gelip odunları dağıttıktan sonra evine dönüyormuş. Mahallenin haylaz çocuklarından birisi olan Yurdakul da evde annesi Nâzire Abla’yı sinirlendirmiş, annesi onu dövmek için üstüne yürüyünce dış kapıyı açıp yola kaçmış. Nâzire Abla’nın peşinden fırlattığı terlik Yurdakul yerine o sırada oradan geçmekte olan Destur Amca’nın yüzüne oturmuş.

Destur Amca şaşırılmış kalmış. Bir kapıda dikilen kadına bakmış, bir de çocuğa. Eliyle de yüzünü tutuyormuş. Eşeğine dönüp *“Yürü babam yürü, bu mahallenin sade danaları değil anaları da deli!”* demiş.

Orhan abim *“Güldük, eğlendik, tamam artık diyerek tam kalkıyordum ki, yine beni oturtular.”* diye anlattı bize. *“Az daha otur bak, meyve ikram edelim sana,”* diyerek elma ve armut vermişler. Orhan abim, kendisine hürmet edip ikramda bulunmalarına memnun olmuş, kırmamış meyveleri de alıp yemiş, *“İkramınız da güzelmiş, ben yine böyle arada uğrayayım,”* diyerek teşekkür etmiş. *“Rica ederiz abi, her zaman bekleriz, iki tane elma armudun lafı mı olur, babanın malı gibi ye!”* demişler. Ancak ertesi gün bizim bahçeye indiğinde bazı ağaçların alt dallarında meyve kalmadığını görünce anlamış ki kendisine ikram edilen meyveler gerçekten de babasının malıymış.

Bir gün de Ozan koşarak eve geldi. Gözlerini kocaman açarak heyecanla, *“Komutanı dövdüler!”* dedi. Biz de anlamadık, kim kimi dövdü diye soruyoruz. Ozan, *“Fıkriye teyze ile abiler dövdü!”* diye anlatınca iyice şaşırдық.

Olayın aslını sonra öğrendik. Gümüşhane’de yedek subaylığını yapan bir genç bizim mahallede bir kızdan hoşlandığı için her fırsatta ya kendi başına ya da arkadaşlarıyla beraber mahalleye doğru yürüyüş yapmak bahanesiyle gelip dolaşıyormuş. Demirkapı Mahallesi’nin gençleri de bu durumdan hoşlanmamışlar ve bir akşamüzeri bu genç yedek subayın önünü kesip, bir daha bu mahalleden geçmemesini söylemişler. Tabi bu durum delikanlının gururuna dokununca o da, *“Benim nereden,*

nasıl gezeceğimi siz mi tayin edeceksiniz?” diyerek bunlara terslenmiş. Derken iş büyümüş ve bunlar itişip kakışmaya başlamışlar. Bizim mahallede oturan ve valilikte aşçı olarak çalışan Fikriye Hanım o sırada işini bitirmiş eve dönüyormuş. Bu kavgayı görünce o da koşmuş yanlarına ve kendi mahallesinin gençlerine yardım etmeye çalışmış. Sonunda olay karakolda bitmiş. Polisler Fikriye Hanım’ı da karakola götürdükleri için valiye haber verilmiş. Vali kalkıp gelmiş karakola. *“Ne işin vardı senin bu gençlerin kavgasında?”* diye sormuş aşçısına. *“Efendim çocukları dayak yemesinler diye kurtarmaya çalıştım.”* demiş Fikriye Hanım. Vali de *“Yahu bunlar hep bir olmuş tek kişiyi dövüyorlar.”* demiş. *“Tek kişi bu kadar adamı dövebilir mi?”* Fikriye de çekine çekine cevaplamış *“Efendim, bizim çocuklar korkak ve çekingendir.”* *“Amma da yaptın Fikriye Hanım, pes vallahi!”* demiş Vali Bey. *“Demirkapı Mahallesi’nin çocukları mı korkak?”*

Vali Bey’in Demirkapı Mahallesi ile daha evvelden de tanışıklığı vardı. Onun makam aracının şoförlüğünü yapan Bekir abi bizim evde kiracıydı. O anlatmıştı. Bir gün arabayla Demirkapı’dan geçerken yolun ortasında bir çocuğun kıvranıp ağladığını görmüşler. Bekir abi arabayı durdurup hemen yanına koşmuş. Bakmış ki yerde kıvranan çocuk Yurdakul. Hani annesinin terlik fırlattığı çocuk. Bekir abi de tanıyor tabi. *“Ne oldu sana?”* diye sormuş. *“Ölüyorum galiba, çok sancım var!”* demiş Yurdakul. Vali de olaya vakıf olunca *“Bekir, çocuğu getir hastaneye götürelim.”* demiş. Arabaya bindirip çarşıya kadar gitmişler. Tam hastaneye dönecekleri sırada Yurdakul, *“Benim sancım geçti, iyiyim!”* demiş ve arabadan inmek istemiş. Vali Bey, *“Emin misin? İyi misin?”* filan derken önce şaşırılmış ama

sonra anlamış durumu. *“Bak kızmayacağım ama doğru söyle!”* demiş. *“Numara mı yapıyordun sen?”* Yurdakul yaramazdı ama çok da sevimli bir çocuktü. Vali Bey böyle sorunca önce korkmuş sonra itiraf etmiş. *“Evet, efendim!”* demiş. *“Özür dilerim! Ben istersem Vali Bey’in arabasına binip bacak bacak üstüne atar otururum, diye arkadaşlarımla iddialaşıştık. Ondan yaptım.”* Vali Bey dayanamamış kahkahalarla gülmüş. *“Hadi bari bacak bacak üstüne de at da tamam olsun o zaman.”* *“Efendim,”* diyerek sırtmış Yurdakul, *“siz görmeden ben onu da yaptım zaten.”* Bekir abi valinin o gün akşama kadar bunu anlatıp güldüğünü söylemişti. Maalesef, o sevimli Yurdakul çocukluğundan çıkamadan menenjitten öldü.

Bütün bunlara rağmen Demirkapılı olmak aynı zamanda bir ayrıcalıktı. Biz de bundan kıvanç duyardık. Böyle bir sosyal ortamda yetişmiş olması Ozan’ın kişiliğini mutlaka etkilemiştir. Onun dışadönük ve kendine güvenen yapısının yanında muzip ve girişken karakterinde de Demirkapı Mahallesi’nin payı olduğuna inanıyorum. Ayrıca, ben genellikle büyük şehirde apartmanlarda büyüyen çocuklara kıyasla Anadolu’da böyle mahallelerde arkadaşlarıyla beraber yetişen çocukların çok daha sosyal olduklarını düşünmüşümdür.

Gümüşhane’de Demirkapı Mahallesi’ne aynı zamanda Tangolar Mahallesi de denirdi. Çarşaf yasaklandıktan sonra manto giymek mecburiyetinde kalınmıştı. Yüzyılların alışkanlıklarını atmak ve değişime hızlıca ayak uydurmak kolay değil tabi. Herkes de kolayca manto giymeye

başlamadı. Ama Gümüşhane’de en hızlı değişim Demirkapı’da oldu. Demirkapılı kadınlar hemen alışıp manto giymeye başladılar. Hatta gençlerin bazıları başörtüsünü de atıp yerine şapka taktılar. Bu yüzden de o zaman bizim mahalleye Tangolar Mahallesi denmeye başlanmıştı. Bazen de Asortiler Mahallesi derlerdi.

Asortiler Mahallesi denilmesinin bir sebebi de bizim mahalledekilerin süslenip, püslenip gezmeye gitmeyi çok sevmesindendi. Mesela her kış yerler kar tutunca mutlaka kızağa binip Kadirbey Mahallesi’ne gezmeye giderlerdi. Demirkapı Mahallesi şehrin bir ucunda Kadirbey Mahallesi de öbür ucunda. Kızak dediğim de öyle ahım şahım bir şey değil. Birkaç kişinin heveslenip yaptığı sıradan bir tahta kızak. Ama herkes kızakla gezmeye gidiliyor diye çok mutlu olur, mutlaka şık bir şekilde giyinip süslenerek kızağa binerlerdi. Ayrıca her 1 Mayıs’ta bizim mahalledeki hemen herkes kendi evlerinin önünde bahçeleri olduğu halde piknik yapmak için araç tutup uzak bir yere mesela Tersun Dağı’na veya Pir Ahmet’e giderlerdi. Ancak bunu Demirkapılılardan başka kimse yapmaz, herkes evinin önündeki bahçede oturur, 1 Mayıs’ı kendi bahçelerinde kutlardı.

Yine böyle bir gün kızak gezisi yapılacağı zaman Ozan “Ben de kızağa bineceğim!” diye tutturdu. Çok ısrar edince kızakçı “Bırakın gelsin, sizi bıraktıktan sonra küçük beyi de dönüştür eve bırakırız.” dedi ve Ozan kızağa bindi.

Kızakçının ondan ‘küçük bey’ diye bahsetmesi Ozan’ın çok hoşuna gitmişti.

Ozan eve gelir gelmez babamın koltuğuna çıkıp bacak bacak üstüne atarak oturdu. “Ben de büyümüşüm!” dedi. Sonra da ablama dönüp “İnsanlar gece mi uyarıp büyüyorlar?” diye sordu. Ablamdan önce Oltan ona cevap verdi “Aptallar gece büyürler. Biz uzadığımızı elbiselerimizin küçülmesinden fark ediyoruz.” Ozan ayağa kalkıp önce kapıyı açtı sonra Oltan’a dönüp “Aptallar uzadığını fark etmez!” dedikten sonra dışarı kaçtı. Oltan da peşinden fırladı. Gülüşerek bahçeye doğru koşturdular.

Arkadakiler soldan sağa: Güngör, Ayhan, Orhan, Türkan, ben. Öndekiler: Oltan, annem, Ozan.

Ozan okula çok küçük yaşta gitti. Ortaokul, lisede sorun olmadı ama üniversiteye gittiğinde kaydını yaptırırken ona inanmamışlar “*Sen nüfusa geç yazdırılmış olabilirsin, daha büyük olmalısın.*” demişler. Gümüşhane’deyken okul hayatı öyle çok parlak gözüküyordu. Çok çalışkan bir çocuk değildi ama derslerini her zaman geçirdi. İlkokul birinci ya da ikinci sınıftı, tam hatırlamıyorum, karnesini anneme getirmişti. Annem eline alıp da bakınca, “*Çocuğuma da hiç pekiyi vermemişler!*” dedi. Oltan’ın karnesinden hep pekiyi gelmesine alıştı.

Ozan annemin elindeki karnenin bir yerine parmağını basarak göstermeye çalıştı “*Bak, hal ve gidiş pekiyi, resim ve müzik de pekiyi.*” Annem Ozan’ın üzülmelerini istemezdi. Karnesini gördüğünde öyle tepki verdiğine canı sıkılmıştı. “*Ah ben onları görmedim yavrum, pekiyileri de varmış!*” diyerek Ozan’ı kucığına aldı.

Ozan da anneme çok düşkündü. Kucığına oturduğu zaman iki eliyle annemin yüzünü tutar kendisine çevirir, sadece onunla konuşsun, onu sevsin isterdi. Bazen bahçede kimsenin göremeyeceği kadar küçük bir çiçek bulup getirir, anneme uzatırdı. Bazen o kadar küçüğü annem de hemen göremez sonradan fark ederdi. “*Ben hiç bu kadar güzel çiçek görmedim!*” derdi.

Annem Ozan’ı, “*Ocanım! Ocanım!*” diyerek severdi. Ancak Ozan’dan bir şey isteyeceği zaman ise Ozan diye seslenirdi. Annem bunun farkında değildi ama Ozan annem böyle seslendiğinde ondan bir şey isteyeceğini anlar, daha annem bir şey söylemeden “*Emret anneciğim, senin için*

ne yapabilirim?” benzeri bir cevap verirdi. Annem de her defasında bu duruma şaşırır “*Bu oğlan benim ondan bir şey isteyeceğimi nasıl anlıyor, keramet sahibi midir, nedir?*” derdi.

Ozan’ı mahalledekiler de çok severdi. Her zaman saf ve masum bir tarafı vardı. Ozan’ı çarşıdan ekmek, öteberi almaya gönderdiğimizde mahalledeki çocuklar o geçerken, “*Ozan, bakalım iyi pişmiş bir ekmek almış mısın?*” diyerek ekmeğin başından biraz koparıp yer “*Aferin çok iyi ekmek almışsın!*” diye gönderirlermiş. Ya da mesela zeytin aldıysa, “*Ozan, bakalım zeytinin iyisini almış mısın?*” diyerek zeytinin tadına bakarlarmış.

Mahalleden komşumuz Günname Hanım anlatmıştı; Ozan yine çarşıdan gelirken Günname’nin oğlu Temel “*Ozan ne aldın?*” diye sormuş. O da bisküvi aldığını söylemiş. “*Bakayım iyisini aldın mı?*” deyince Ozan kese kâğıdının ağzını açıp uzatmış. Temel bir tane alıp ağzına attıktan sonra “*Ne kadar güzel tatlı bisküvi almışsın!*” demiş. Ama Ozan dönüp gitmek yerine beklemeye devam ediyormuş. Temel “*Neden bekliyorsun?*” diye sorunca Ozan gayet saf ve masum bir ifade ile uzaktan o tarafa doğru gelmekte olan mahallenin başka bir delikanlısı Baki Aksakallı’yı göstererek “*Baki abi de baksın ki güzel mi, sonra gideyim.*” diye cevaplamış.

Ozan her çarşıya gittiğinde dönüşte mutlaka bir yerlerde oyalanırdı. Bazen de Baba Taşları dediğimiz yol kenarındaki büyük taşların üzerinde oturup dereye taş atarak vakit geçirirdi. Bundan bir türlü vazgeçmiyordu. Ancak önceleri

daha küçük taşları atarken sonra daha büyük taşları seçip atmaya başladı. Onları dereye daha zor yetiştirdiği için ben de merak ettim. *“Neden büyük taşları atıyorsun? Suyu bile yetiştirmiyorlar, daha küçüklerini atsana!”* dedim. *“Hayır, olmaz!”* dedi. *“Başı yarılmaz o zaman.”* *“Suyun başı niye yarılсын ki?”* *“O Mete’yi aldı götürdü. Başını yaracağım, kan akacak.”* dedi.

Mete, Meliha teyzemin oğlu, Ozan’la yaşıt bir çocuktur. Bir gün annesinin elinden kurtulup dereye taş atmaya gittiğinde sel ile coşan Harşit çayının sularına kapılarak boğulmuştu. Bütün mahalle kurtarmak için koşmuş, çoluk çocuk herkes yollara dökülmüştü. İlk başta bir yerde tutabilecek gibi oldular ama sonra bulanık suyun içinde kayboldu. Yaklaşık iki kilometre sonra suyun ikiye ayrıldığı bir yerde cansız bedeni ortadaki adaya vurmuş. Çok acı bir olaydı. Aylarca hatta yıllarca konuşuldu. Ozan küçük olduğu için olayı bilemezdi ama böyle çok uzun süre konuşulduğu için olaya o da vakıf olmuştu.

O vakitler Gümüşhane’de gelin almak için kız evine yenge gönderme âdeti vardı. Mutlaka başka yerlerde de benzer adetler vardır. Düğünün olacağı gün, genellikle aynı mahalleden seçilmiş birkaç yetişkin kadın, gelin evine gider ve orada ağırlandırlar. Yengeler erkek tarafını temsil ederler, gelen ikramlara, çalgıcılara filan bahşişleri vererek biraz para da harcarlar, aynı zamanda düğünden sonra dünürlerle beraber gelini alıp erkek evine getirirlerdi. Erkek evine gelini getirirlerken de arabanın önü kesilir, yine bahşişler verilirdi. Bizim mahallede de genellikle annem, Saadet teyzem ve Meliha teyzem bu yengelik görevini sıklıkla yerine getirirlerdi.

Yine böyle bir gün üçü beraber yenge olarak arabaya binip gelin evine gideceklerdi. Annemler gidince biz babamla beraber evde kalmıştık. Ozan babamın yanına gelip ondan 2,5 lira istedi. Normalde biz doğrudan babamdan pek para istemeyiz. Annem babamdan alıp, bize o dağıtırdı. O gün annem olmadığı için Ozan babamdan istemişti. Aslında bu para da Ozan için biraz fazla bir miktardı. Ama babam, oğlu ondan ilk defa para istediği için çıkarıp vermişti 2,5 lirayı.

Annemler gelini oğlan evine götürüp geldikten sonra babama anlatırken dinledim. Annem ve teyzemler beraber arabayla giderken Ozan onların yolunu kesmiş. Araba durunca *“Annemin kulağına bir şey diyeceğim,”* diyerek yanına gelmiş ve onun kulağına eğilirken aynı zamanda elini uzatıp annemin avucuna bir miktar para vermiş *“Anne, paran yoksa önünüzü kesenlere verirsin.”* demiş.

Annem bir şey diyemeden Ozan dönüp uzaklaşmış. Meliha teyzem ve Saadet teyzem de ne olduğunu merak edip sormuşlar. Annem avucundaki paraya bakmış, bir 2,5 lira bir de 15 kuruş var. Ozan’ın ona söylediğini teyzemlere söylemiş. Meliha teyzemin gözleri yaşarmış. Oğlu Mete’yi hatırlamış. Onu görünce annem de hüzünlenmiş. Annem Meliha teyzemle beraber kendisinin de ağladığını anlattı. 2,5 lirayı babamdan aldığını öğrenince *“Demek ki 15 kuruş da kendi parasıymış!”* demişti.

Babam bahçeye çok meraklıydı. Farklı ağaç fidanları bulup getirir, bahçedeki ağaçlara da aşı yapardı. Bir seferinde de salatalık tohumu bulup getirmiş, onları dikmişti bahçeye. Tohumlar büyüdü, çok güzel salatalıklar verdi. Aynı tohumlardan komşumuz Şerafet Hanımlara da vermiştik. Onlarınkiler de güzel büyüdü. Ancak bir süre sonra salatalıklar meyve vermemeye başladı. Şerafet Hanım, annemle konuşurken, *“Bizim salatalıklar nazar aldı, yalancı çiçek açıyorlar ama meyveye dönmüyorlar.”* demiş. *“Evet, bizimkiler de aynı oldu.”* diyerek annem de ona katılmış. Ancak Şerafet Hanım bu durumu düzeltmek için salatalıklara birkaç gündür okunmuş su döktüğünü söylemiş. Bizim genelde bâtil itikadımız yoktur ama babam nazara çok inanırdı. Biz de onun tesirinde kalırdık. Annem bunu anlatınca babam *“Hanım sen de dua et, okunmuş su dök!”* demişti.

Gerçekten de okunmuş suları döktükten bir hafta sonra hem Şerafet Hanımların hem bizim salatalıklar tekrar meyve vermeye başladı. Ben de o zaman gerçekten salatalıkların nazar aldığına inanmıştım. Ta ki Ozan bize gerçeği anlatana kadar:

Bu salatalıkların henüz çiçekten yeni meyveye dönmüş en ufak haline mansur denir, çok da lezzetli olur. Ozan o vakit 7-8 yaşlarındaydı. Şerafet Hanım'ın aynı yaşlardaki oğlu Rauf ile beraber bu mansurların tadını fark etmişler. Her gece gidip salatalıklardan mansura dönmüş olanları toplayıp, bahçedeki kiraz ağacının üzerinde bulunan sekinin üstünde beraberce oturup yiyorlarmış.

Bizim gibi Ozan'ın da çocukluğu ve gençliği bu mahallede geçti. Birbirlerine karşı sevgi saygı dolu insanların, komşuların olduğu bir mahalleydi.

Ozan yavaş yavaş büyümüş ortaokul yaşına gelmişti. Rauf ile beraber her gün okula gidip geliyorlardı. Ders çalışmayı çok sevmezdi. Beraber çokca vakit geçiriyor, oyun oynuyorlardı. Ozan süslü, güzel giyime meraklıydı. Mahallemizde Tango Aziz denilen birisi vardı. Galiba vaktiyle bir paşanın yaverliğini yapmış, çok kibar, centilmen ve aynı zamanda çok şık, spor kıyafetler giyen, şapka kullanan bir adamdı. Ozan da ona özenir *“Ben de büyüyünce Aziz Amca olacağım!”* derdi. Babam da *“Yok yavrum, sen, sen olacaksın, Ozan Bey olacaksın!”* dediyse de, annem ona çok şık bir kıyafet diktğinde Ozan yine *“Ben Aziz Ozan Amca oldum!”* demişti.

Ozan 11-12 yaşlarındaydı. Biz gezmeye gidecektik. Ozan'a dedik ki *“Bahçede inek bağh. Dikkat et ipe dolanmasın. İki kova da su koy önüne. Akşam sana bir lira vereceğiz.”* Gezmeden döndük ki bizim bahçe insan dolu. İnek, karnı şişmiş vaziyette yerde yatıyor. Öğrendik ki, Ozan ineğin bağlı olduğu yeri beğenmemiş ve oradan alıp yeni bitmiş taze yoncaların olduğu yere bağlamış. Taze yonca hayvanlara dokunur ve gaz yapar. Üzerine suyu da içirince hayvan şişip kalmış. Mecburen hayvanı kesmek zorunda kaldılar Akşama kadar onunla uğraştık. Sonra Ozan

yanımıza gelip “*Hadi benim paramı verin!*” dedi. Ayhan, “*Deli misin sen? Hayvanı çatlattın, bir de bizden para mı istiyorsun?*” diye çıkıştı. “*Beni alakadar etmez! Ben ona çok güzel baktım. Yöncanın dokunduğunu söylemediniz, sizin kabahatiniz.*” diye cevapladı Ozan.

Annem, bir oğlan dört kızın üzerine doğan son iki erkek çocuğuna çok kıymet verir, onlara laf söylemezdi. Ozan’a hiçbir şey demedi.

Harşit Çayı bizim bahçemizin hemen yanından geçer. Sel geldiği zaman suları çok deli akar, önüne gelen her şeyi alır götürürdü. Bazen koca ağaç kütüklerinin sularla taşındığını görürdük. Gümüşhane’de bazıları ucu kancalı uzun sıriklarla nehirden geçen bu kütükleri yakalar ve kıyıya çekerlerdi. Kuruyunca yakacak olarak kullanırlardı. Babam da onlardan görüp böyle bir kancalı sırık almıştı. Ancak bizim bahçenin kıyısı, çayın suyu orada çok hızlandığı için böyle kancayla kütük yakalamak için çok da uygun bir yer değildi.

Bir gün yine böyle suların coşmuş aktığı bir zaman, Ozan, Güngör ve benim aklımıza bu sırıkla kütük yakalamak geldi. Sırığı alıp çayın kenarındaki kavak ağaçlarının yanına gittik. Gerçekten de büyük bir ağaç kütüğü suya kapılmış geliyordu. Ozan sırığı alıp kancasını kütüğe saplamayı başardı. Ama kütük o kadar büyük ve su o kadar hızlı akıyordu ki, Ozan hâkim olamadı, sıkı sıkıya sırığa sarıldığı kolları sarsılmaya başladı. Kancanın

takıldığı taraftan kütük yan dönmüş ve suyun akıntısının gücüyle Ozan’ı da sürüklemek üzereydi. Biz Güngör’le beraber çılgık çılgığa Ozan’a sırığı bırakmasını bağırdık. Artık Ozan mı bıraktı, yoksa sırık mı elinden kurtuldu bilmiyorum ama kütükle beraber kancalı sırık da Harşit’in köpürmüş sularına karışıp gitti.

Ozan da bizim kadar korkmuştu. O sırada arkamızdan gelen babamın sesini duyduk. Bizim bağırtımızı duyup gelmişti. Olanları anlattık ve kancalı sırığın da suya kapıldığını söyledik. Babam bize değil kendine çok kızdı, “*Ben nasıl oldu da bunu düşünemedim,*” dedi, “*o sırığı burada bırakmamam gerekirdi. Ya Ozan da o suya kapılsaydı!*” Bu olaydan sonra bize sel zamanında Harşit Çayı’nın kenarına bile gitmemizi yasaklamıştı.

Alt katımızda kiracı olarak kalan Kadir abinin eşi Perihan iyi bir komşumuzdu. Her gün beraberdik. Ozan, Güngör, Perihan ve ben beraber oturmuş konuşuyorduk. Ozan’ı bir hıçkırık tuttu, bir türlü geçmiyor. Ama bir şey de söylemedi. Perihan bizim konuşmamızın arasında birden bire ona dönüp “*Ozan, bu pencerenin önüne paramı koymuştum. Sen mi aldın?*” diye ciddi bir sesle sordu. Bizimle beraber Ozan da şaşırılmıştı. “*Yok Perihan abla,*” dedi, “*niye ben alayım?*” “*Bilmiyorum ki, bak işte gitmiş param!*” Ozan söyleyecek bir şey bulamadığı için kalakalmıştı. Ben de bu ne terbiyesizce bir soru diye düşünüyordum ki, Perihan güldü, “*Bak Ozan, korkunca hıçkırığın geçti!*” dedi. Ben rahatlamıştım ama Ozan’ın

yüzündeki endişe ifadesi devam ediyordu, “*Perihan abla, ödümü kopardın! Sen öyle diyeceğine ben üç gün hıçkırmaya razıydım!*”

Bahçede arı kovanlarımız vardı. Arıların oğul verme zamanı gelmişti. Bir gün Ozan bahçeden gelip dedi ki “*Arılar oğul vermiş, kovanın yakınındaki bir dala toplanmışlar.*” Çok vakit geçirmeden bir kovana aktarmak gerekiyordu. Babam evde yoktu. Etrafta yardım isteyebileceğimiz birisi de bulunmuyordu. Nasıl yapalım diye düşünüyordum. On beş gün kadar önce babam yine böyle bir oğul arıyı yeni kovana aktarırken, yüzünde maskesi, elinde eldivenleri, dumanı olduğu halde yine de o kadar çok arı sokmuştu ki eve doktor çağırarak zorunda kalmıştık. Ama babamın bahçedeki sakarlıkları meşhurdur. Ozan “*Babam kadar biz de yaparız!*” dedi. Tüm maske, eldiven gibi malzemeleri alıp bahçeye indik. Arılar bir dalın altında üzüm salkımı gibi toplanmışlardı. Bir testere ile dalı kesip kovana öyle aktaralım diye düşündük. Ozan dalı keserken ben de sarsılmaması için diğer ucunu tuttum. Tam dalı kesip ayırmıştık ki o salkımın üzerinden önce bir arı havalandı, sonra diğerleri de teker teker bir sıra halinde onu takip ettiler. Dalın üzerinde bir tane bile arı kalmadı. Biz de iki ucundan tuttuğumuz boş dal ile havada bir ip gibi süzülerek uzaklaşan arı konvoyunun arkasından bakakaldık.

“*Boş ver,*” dedim. “*Babama söylemeyiz!*” Ozan da başını salladı, “*Babam bizden daha iyi yapamazdı zaten. Biz de Süleyman Sungurlu’nun çocuklarıyız. Ama hiç değilse arılara sokulmadık.*”

Çok çalışkan bir öğrenci değildi. Annem derdi ki “*Oğlum senin imtihan günlerini söyle de, iyi not alarsın diye dua edeyim.*” Ozan ise kendi kusurunu bilir “*Sen bana dua et ki bana ders çalışma hevesi gelsin!*” diye cevaplardı.

Sınava girdiğinde ne zaman “*Nasıl geçti sınavın, kaç alacaksın?*” diye sorsak “*10 alacağım!*” derdi ama hep 6 alırdı. “*6 alırım!*” dediği zaman da 3 alırdı.

Arka sıradakiler soldan sağa: Ozan, ben, Güngör, Ayhan, Göker (Türkan ablamın oğlu), Oltan. Ön sıradakiler: Tülay (Türkan ablamın kızı), Seniye yenge (Orhan abimin eşi), Akif (Orhan abimin oğlu), babam ve kucakta Atıf (Orhan abimin oğlu), annem ve kucakta Züleyha (Ayhan ablamın kızı), Türkan ablam, Fahir (Ayhan ablamın oğlu), Mehmet enişte (Ayhan ablamın eşi).

Ortaokulun ikinci sınıfındaydı. Bir pazar günü Rauf ile beraber uçurtma yaptılar. Ama akşam olup hava karardığı için uçuramadılar. Kendi aralarında anlaşmışlar ki ertesi gün okuldan erkenden kaçıp gelip uçurtmayı uçuracaklar. Bahçelerde uçurtmanın ipi ağaçlara takılacağı için uçuramazlardı. Uçurtma uçuracak çocuklar ya dağa çıkacaklar, ya da transit yola. Ozan ve Rauf yolda uçurmaya karar vermişler. Biz de annemle beraber gezmeye gitmek için hazırlanıp evden çıkmıştık. Yola çıkar çıkmaz Rauf'un çığlıklarını duyduk. “Ozan’a kamyon çarptı!” diye bağıyordu. Bizden belki 50-60 metre ilerideydiler. Askeri bir kamyonun, o zaman biz cemse derdik, arkasına yatırdıkları Ozan’ı gördük. Ne olduğunu idrak edene kadar cemse hareket etti. Biz de panik halinde bağırarak peşine koştuk. Biraz ilerimizde o zamanlar askeriye hizmet veren bir sağlık ocağı vardı. Cemse onun önünde durdu. Yetiştireceğiz diye koşturduk ama oraya varamadan yine hareket edip gitti. Şehir merkezindeki hastaneye götürmüşler. Bu arada bizim bağırıtımıza bütün mahalle dışarı çıkmış, herkes cemsenin peşine koşturuyordu. Gençler bizim önümüzden koşup gittiler. Annem ve ben hem ağlıyoruz, hem gitmeye çalışıyoruz.

Bizim mahallede Yedibela Hasan Amca diye biri vardı. Neden öyle dediklerini bilmiyorum, aslında çok efendi bir adamdı. Sadece bazen biraz içtiğini biliyorum. İş yoktu, boş boş gezerdi ama çok kibar bir insandı. Hasan Amca da bizi görüp yanımıza koşmuştu. Annemin koluna girdi. Beraber annemi çeke çeke gitmeye çalışıyoruz. Hastaneye doğru yaklaşıncı baktık ki babam hastaneden çıkmış bize doğru geliyor. Herhalde ona da haber ulaştırdılar diye

düşündüm. Yaklaştıkça ben de babamın yüzünü seçmeye çalışıyordum. Ama yüzünde kötü bir ifade göremedim. Sadece şaşkındı. Yanımıza gelince “Hiçbir şeyi yok, endişelenmeyin!” dedi. “Biraz sıyrıkları var, doktorlar sarıyorlar.”

Evimizin bahçesinde akrabalar ve komşularla beraber. Ozan en sağda.

Babamın yüzünde gördüğüm o şaşkınlık ifadesinin sebebini sonradan öğrendim. Babamın yanına bizden önce giden Lâl Hatice dediğimiz bir akrabamız, olayı anlatırken annemin saçını başını yolduğunu söylemiş. Saadet teyzem terlikleriyle, Meliha teyzem ise ev kıyafetleriyle yola

fırlamışlar. Biz ise gezmeye gideceğimiz için düzgün giyinmiş, süslenmiştik. Bizi o halimizle görünce ona şaşırmış babam.

Biz annemle beraber hastanede Ozan'ın yanına gittiğimizde görünüşte pek ıstırapı yok gibi duruyordu. Bir kolu ve bir bacağı sıyrıldığı için sarılmıştı. Sonra babam hepimizi Kadir abinin çift mahalli kamyonuna bindirip eve getirdi. Ozan'ın kolu sandığımızdan daha çok hasar görmüştü. Çok uzun yıllar o kolu hep daha zayıf kaldı.

Bizimle beraber mahalleli de Ozan'ın durumunun iyi olduğunu öğrenip rahatlamıştı. Matematik ve müzik öğretmenleriyle de hastaneye gelirken yolda karşılaştık. *“Bugün okuldaydı. Ne zaman ayrıldı gitti ki anlamadık.”* dediler. Matematik öğretmeni Sabahat Hoca, öğretmen okulundan yeni mezun olmuş ve ilk görev yeri olarak Gümüşhane'de çalışıyordu. Kiracı olarak bizim evde oturur, Ozan'ı da çok severdi. *“Biz Ozan ile hem okulda hem evde her gün beraberiz ama Ozan bana her zaman öğretmen muamelesi yapıp çok saygılı davranır, hiç laubalilik yapmaz.”* derdi. Seneler sonra Sabahat Hoca Ankara'da görev yaparken Ozan onu bulup ziyaretine gitmiş. Sabahat Hoca'ya bir velisinin geldiğini söylemişler. Tanımamış, *“Hoş geldiniz!”* diyerek buyur etmiş. *“Ozan Sungurlu'nun velisiyim ben. Durumunu sormaya geldim.”* dediğinde yerinden sıçrayıp *“Ozan'ım, sen misin?”* diyerek sarılmış.

Sadece Sabahat Hoca değil, genelde tüm öğretmenleri Ozan'ı severdi. Saygılı olmasının yanında onun masum ve sevimli karakteri Ozan için hep avantaj olmuştur. Lisede okurken bir yaz Gümüşhane'ye geldiğinde Asya gribi

Ben, Güngör ve Ozan.

salgını vardı. Öldürmüyordu ama hastalık çok ağır geçiyordu. Bizim evde de ilk Ozan yakalandı. Biraz iyi olur gibi oldu. Sonra bütün ev halkı sırayla yakalandık. Çok bulaşıcı olduğu için kimse de yardıma gelemeye cesaret edemiyordu. O kadar hastalandık ki ev işlerimizi, yemeğimizi bile büyük zorluklar ve sıkıntılar içinde yaptık. Ozan bizden biraz daha iyileşmiş olduğu için hepimize o yardım etmişti. O yaz lisede de ikmale kalmıştı. Hastalığı sebebiyle bir hayli kilo vermişti. Sınavı için de çalışmamıştı. İkmal imtihanına gittiği zaman, “*Ozan ne oldu sana böyle?*” diye sormuşlar. Hastalandığını söyleyince çok hafif sorularla kolaylık gösterip sınıfını geçirmişler.

Ortaokul üçüncü sınıfta da ikmale kalmıştı. O zamanki sisteme göre bir dersten takıntılı olarak üst sınıfa devam edilebiliyordu. Liseye Eskişehir'de gitti. Yazın dönüşünde yine ders çalışmadı. Onun bu rahatlığına en çok Oltan sinirleniyordu. Sonbahara doğru bir sabah Oltan kendi kendine Ozan'ın sınavının hangi gün olduğunu öğrenmek için okuluna gitmeye karar vermiş. Okula gidip bir bakmış ki sınav o gün. Ozan ise arkadaşlarıyla beraber 1,5 saat mesafede Vank denilen yere pikniğe gitmişti. Oltan hemen babama haber verdi. Babam da bir adam tutup Vank'a gönderdi. Sonra da okula gidip durumu öğretmenlerine anlattı. Öğretmenleri babamdan daha sakın davranmışlar. “*Üzülmeyin Süleyman Bey, biz sınavı bitirene kadar Ozan yetişir.*” demişler. Ozan sınava yetiştiğinde de “*Piknik güzel miydi Ozan, haşlanmış yumurtalar iyi miydi?*” diye takılmışlar. Sonuçta Ozan sınavını verip sınıfını geçti.

Çok yakışıklı bir genç olmuştu. “*Seni ben evlendireceğim Ozan!*” diye takılırdım. O da bana “*Ben de seni evlendireceğim, Davulcu Adil'e vereceğim!*” derdi. Davulcu Adil benim çocukluğumda bizim mahallede otururdu. Ramazanlarda davul çaldığı için bu ismi almıştı. Esmer, yakışıklı birisiydi. Mahallede sevilirdi. Birkaç defa evlenmişti. Bir karısı valilikte çalışıyordu. Daha sonra Adil'den ayrılıp vali ile evlenmişti. Bir başka karısı da Adil'den ayrıldıktan sonra Ortaokul Müdürü ile evlenmişti. Bu yüzden Adil'in adı çıkmıştı. Birisinin kismetinin açılması, hayırlı bir eş bulması için önce Davulcu Adil ile evlenmesi gerekir diye espriler yapılırdı.

Ozan delikanlılık çağına geldiğinde de yine arkadaşı Rauf ile beraberdi. Rauf Gümüşhane'de güzel kızlardan birini beğenir Ozan'a gösterirdi. Beraber süslenir, şekerli suyla saçlarını arkaya doğru tarayıp şekillendirirlerdi. Sonra da ilgi duydukları kızın çevresinde dolanırlardı. Bir kız ikisi için yeterliydi. Ta ki Rauf bu kızlardan birisine tutulup onunla evlenmeye karar verene kadar. Gerçekten de Rauf o kızla evlendi ve çok da mutlu oldular.

Ozan'ın buluş çağıydı, güzel bir delikanlı olmuş, çocukluktan çıkıp olgunlaşmıştı. Yazları Gümüşhane'ye geldiğinde yine Rauf'la buluşuyorsa da çoğunlukla bahçede vakit geçiriyordu. Her ağacı tek tek tanır, meyvelerin tatlarını bilir, şimdi şu üzüm eriği olgunlaşır, bu armut olmuştur, gidip yiyelim, derdi. Bahçeyle, doğayla ilgilenmekten çok zevk alırdı.

Lise bitince İstanbul Üniversitesinde jeoloji bölümüne girdi. Puanı mı oraya yetti, yoksa orayı mı tercih ederek gitti bilmiyorum ama okulunu çok seviyordu. Yine Gümüşhaneli olan Metin Akagün ile beraber İstanbul'da üniversite zamanında çok iyi arkadaş oldular. Aynı fakültede beraber güzel vakit geçiriyorlardı.

O vakit babam Demokrat Parti'nin il başkanıydı ki 1960 ihtilali oldu. Babamı ve parti il teşkilatının kurucusu olan Lütfullah dayımı nezarete aldılar. Üç gün sonra bıraktılar. Suçlayacak bir şey bulamadıkları için mecburen serbest bırakmışlardı. Ama bu üç gün onlara yetti. Altı ay sonra Lütfullah dayım kalpten vefat etti. Yanılmıyorsam 61 yaşındaydı. Babamı da bir buçuk yıl sonra kaybettik. Zaten o nezaretten bir kol ağrısı ile çıkmıştı. Bir buçuk sene ancak dayandı kalbi.

Ozan o zaman henüz üniversiteyi bitirmemişti. Bir ara işe girdi, hem çalıştı hem okudu. Üniversiteyi ancak yedi senede bitirdi. Üniversitedeyken tanıştığı okul arkadaşı Bilge'ye âşık oldu ve okulu bitirir bitirmez evlendiler.

Bilge ile benim ilk tanışmam İstanbul'da olmuştu. Gümüşhane küçük bir yerdir. Hem gezmek, hem alışveriş yapmak için hali vakti yerinde tüm Gümüşhaneliler gibi biz de sık sık İstanbul'a gelirdik. Çoğu zaman İstanbul'da oturan dayım Sami Zarbun'un evinde kalırdık. İstanbul'da müteahhitlik işleriyle uğraşırdı. Kızları kolejde okumuşlardı, modayı takip eder, çok şık giyinirlerdi. İstanbul'a geldiğimizde biz de onlardan ilham alır, son moda kıyafetleri dickerdik.

Bilge ve Ozan.

Gümüşhanelilerin en çok dikkat ettiği şey giyim kuşamdı. Belki İstanbul'da bile her semtte giyime, moda bu kadar dikkat edilmezdi.

Üniversite yıllarında çoğu Gümüşhaneli arkadaşlarıyla beraber. Hepsinin isimlerini bilemiyorum. En sağda Ozan, onun önünde Metin Akagün, arkada sağdan ikinci Bilge, en solda bıyıklı olan Aydın Doğan, onun önünde Yusuf Kuvvet.

İşte bu gelişlerimizden birisinde, Ozan da üniversite ikinci veya üçüncü sınıftayken bana telefon açtı ve Site Sineması'nda saat üç seansına bilet aldığını söyleyip beni çağırdı. Arkadaşı ile tanıştıracakını söyledi. Ben de banyoya girmek üzereydim, hızlıca banyomu yapıp, giyindim çıktım. Saçlarımı da topuz yaptım, bana her zaman yakıştığını düşünürüm. Yeni aldığım çanta ve ayakkabılarım vardı. Sinemaya vardığımda Ozan gişenin yanında bekliyordu. Beni görünce yanındaki arkadaşına bir şeyler söyledi. Benim geldiğimi söylemiş olmalı ki o da dönüp benim

geldiğim tarafa baktı ama bir türlü gözü üzerime düşmedi. Gözleri etrafı taradı ama beni pas geçti. Dönüp Ozan'a göremediğini söylediğinde ben de neredeyse yanlarına varmışım. Ozan beni gösterip "Ablam" ve arkadaşını gösterip "Bilge" dedi. Tokalaştık. Bilge, açık kumral ile sarışın arası saçları olan, orta boylu, güzelce bir kızdı. Ancak yüzünde bir şaşkınlık ifadesi vardı. Bana bakmaktan kaçınıp başka tarafa dönüyordu. Ben farkında değilim ama daha sonradan Ozan'ın bana söylediğine göre ben de ona aynı şekilde davranmışım. Hatırlamıyorum, muhtemelen onun davranışına tepki olarak yapmışımdır. O gün tanışmamızdan sonra Bilge ile ikinci defa bir araya gelmemiz Ozan ile evlenmelerinden sonra Gümüşhane'de oldu. Düğünleri İstanbul'da olmuştu. Güngör o vakitler evlenip İstanbul'a gelmişti. Ozan'ın düğününe Güngör

Ozan ve Bilge'nin nikâh töreninde Güngör ile birlikte.

katıldı ama ben gidememiştim. Gümüşhane'ye geldiklerinde Bilge ile o ilk karşılaşmamız hakkında konuştuk:

“Ben Anadolu'yu daha tutucu ve muhafazakâr olarak düşündüğüm için sizi son moda kıyafetler içinde görünce çok şaşırılmışım. Üstelik benim gibi kısa boylu birisinin karşısına öyle boylu poslu güzel birisi çıkınca çok bozuldum.” diye anlattı Bilge.

Ayrıca Ozan'a *“Ablan nasıl biri?”* diye her sorduğunda Ozan ona *“Normal biri işte. Elleri güzeldir.”* gibi bir şeyler söylemiş. O gün kendi kıyafetine de çok dikkat etmediği için esas kendisine kızdığını ve davranışındaki garipliğin bundan kaynaklandığını anlattı.

Belki ilk görüşmemiz çok sıcak olmamıştı ama sonra Bilge'yi gelinimiz olarak çok sevdik ve benimsedik. Ailesiyle de tanıştık. Bilge'nin annesi Hikmet Hanım, onların evlenmelerinden kısa bir süre sonra vefat ettiği için görüşme şansımız olmadı. Ancak benim hayatta tanıdığım en kibar ve beyefendi birkaç insandan birisi Bilge'nin babası Hüsnü Bey'di. Ozan da kayınpederine baba diye hitap ediyordu. Ablam bunu ilk duyduğu zaman yadırgamıştı. Ama sonra babasıyla tanıştığımızda kendisini o kadar sevdik ve beğendik ki neredeyse bizim de baba diyesimiz geldi. Türkan ablam Ozan'ı ikaz edip *“Ben böyle muhterem bir insan tanımadım, sakın bu insanı incitecek bir sözün olmasın!”* demişti. Ozan ve Bilge'nin kızları Ebru, Hikmet Hanım'ın vefatından 7-8 ay sonra doğmuştu. Hüsnü Bey beni gördüğünde şöyle anlatıyordu; *“Biri doğarken, biri ölmüş. Ebru'da da böyle oldu. Eşimi kaybettikten sonra Ebru geldi. Kız çocuğunun doğar doğmaz sandığını almak gerekir. Ben de sandığı aldım. Yavaş yavaş çeyizini ona koyarız.”*

Ozan yazları Gümüşhane'ye gelmeye devam ediyordu. Bir seferinde beraber babamın kabrini ziyarete gittik. Yanları bir metre yüksekliğinde duvarlar ile çevrili bir aile kabristanındaydı mezarı. Etraf kupkuru olmasına rağmen duvarlar yüzünden hayvanlar giremediği için burası yemyeşildi. Benim diktiğim akasya ve mor zambaklarla kurak mezarlığın içinde bu kabristan bir vaha gibi duruyordu. Hüznümüzle beraber bize biraz huzur verdi. Elimizde getirdiğimiz bidondan kabristanın ayakucunda kuşların su içmesi için yapılan suluğa su doldurduk. Ozan önce elindeki gazete ile hem babamın hem diğer mezarların mermerlerini süpürmeye çalıştı. Sonra yanında getirdiği siyah boya ile babamın taşındaki mezar yazısını tekrar boyadı;

Sungur, her ne kadar gezen dolaşsan,
Nuh ömrü getirsen, bin yıl yaşasan,
Bütün bir dünyaya şan şöhret salsan,
Dikilir başına taş yavaş yavaş.

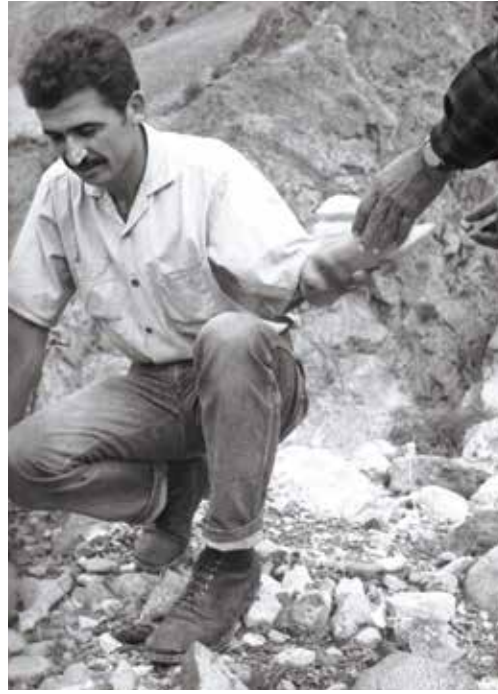
Ben dua okurken Ozan da babamın taşını bitirip Lütfullah dayımın yazılarını boyamaya başlamıştı. Lütfullah dayım ve babam akrabalıklarının yanı sıra çok da iyi arkadaşları. Çok değerli ve ileri görüşlü insanlardı.

Çok partili sisteme geçilmesine karar verildiği vakit bunun bir deneme olup olmadığından kimse emin olamadığı için yeni bir parti teşkilatı kurulmasına cesaret edemiyorlardı. Demokrat Parti'nin Gümüşhane teşkilatını kurmaya ilk karar veren ve cesaret eden Lütfullah dayımdı. Babam memur olduğu için kurucuları arasında yer almadı ama emekli olduktan sonra partinin il teşkilatının başına

geldi. Babamın ve dayımın idealleri ne kadar mükemmel olsa da insanoglunun menfaatperestliğı yüzünden Demokrat Parti'nin sonu geldi. Gümüşhane'de ilk yerel gazete olan Demokrat Gümüşhane'yi çıkartan da yine Lütfullah dayımdı.

Babamın mezarına baktım. *“Biz seninle hep iftihar ettik!”* dedim. *“Yeni adı Aydıntepe olan Hart'ı nasıl yeşillendirdiğini, Türkiye'deki ilk bölge okulunu ve civardaki bütün köylerin katıldığı büyük pazarı kurmanı her zaman hatırlayıp, vakıf mallarını fakir köylülere taksitle dağıtıp ilk toprak reformunu yapmanla hep gurur duyduk. Şimdi burada siz huzur içinde yatıyorsunuz. Allah bizlere de sizin gayretlerinizden bir şeyler nasip etsin!”*

Ozan ve Bilge evlendikten sonra her ikisi de Ankara'da çalışmaya başlamışlardı. Bilge Maden Tetkik Arama'da çalışıyordu. Ozan da önce birkaç sene orada çalışmış sonra Türkiye Petrolleri'ne geçmişti. Gümüşhane'ye bizi ziyarete tek başına gelmişti. Üç gün sonra Erzurum'dan arkadaşları bir cip ile gelip Ozan'ı aldılar ve beraber Ankara'ya gittiler. Ozan araca binip giderken annem arkasından baktı ve sonra babamın kabristanının olduğu tarafa dönüp, *“Müdür,”* dedi, babama her zaman öyle seslenirdi, *“Oğlunu görüyor musun?”*

Bir arazi çalışmasında.

Ozan askere gideceğı zaman ilk çocuğı Faik sanırım bir yaşındaydı. Askerliğini Ankara'da yapıyordu. Bir haber geldi ki, Ozan'ı bir köpek ısırması. Üç gün sonra köpek ölmüş ve kuduz olduğu anlaşılmış. Ben de kuduzdan çok korkardım. Annem küçükken anlatmıştı; onların dayılarının babası, yaşlı ama aslan gibi bir adammış. Bir kuduz köpek ısırması ve hastalanıp kudurmuş. Öyle feci kudurmuş ki, güçlü kuvvetli olduğu için baş etmek de mümkün olmadığından bir yere kapatmak zorunda kalmışlar. Yemeğini suyunu veriyorlarmış. Adam ıstırabından bağırıp çağırıyormuş ve en sonunda daha fazla acı çekmesini engellemek için evin damını üstüne yıkıp öyle öldürmek zorunda kalmışlar. Bunu duyduğumda *“Olur mu öyle saçma şey?”* diye sormuştum. *“Kızım, ne bileyim,”* dedi annem, *“bana da öyle anlattılar. Yanına yanaşamadıkları için bu şekilde öldürmüşler.”* Neyse ki, Ozan hemen kuduz aşılarını olmaya başlamıştı ama biraz da çocukluğumda dinlediğim bu hikâye yüzünden ben çok endişeliydim.

Bu arada 1967 Kıbrıs olayları başladı ve yine haber geldi ki Ozan'ın görev yaptığı birliği bir gecede toplayıp Mersin'e göndermişler. Biz anneme Ozan'ın ne köpek tarafından ısırıldığını, ne de Mersin'e gönderildiğini duyurmamak. Türk askerlerinin Kıbrıs'a çıkartma yapacağı söyleniyordu. Çevremizdeki herkes savaş uzmanı kesilmişti. Başka şey konuşulmuyordu. Çıkartmada sahile ilk çıkanlar mutlaka ölürler, ikinci dalgada yarısı ölür, üçüncüde Kıbrıs'ı alırsınız, diye anlatıyorlardı. Bizde ise, Ozan'ın kuduz aşısına nasıl devam edeceği korkusuna bir de savaşta vurulursa endişesi eklenmişti.

Ankara'da Ayhan ablamın evinde kalıyorduk. Pencereden bakarken MTA'nın arabasının geldiğini ve Bilge'nin ağlayarak inip eve doğru yürüdüğünü gördüm. Yerimden sıçrayıp kapıyı açtım ve merdivenlerin başına koştum. En kötü ihtimallerin hepsi aklıma geliyordu. Dua ediyordum ki, Ozan vurulmuşsa inşallah sadece yaralanmıştır ve hastanededir. Bilge'yi görünce “*Ne oldu? Ne oldu?*” diye endişeyle seslendim. O ise ağlamasına devam ederek eve girdi ve gidip salondaki koltuğa oturdu. Hepimiz heyecanla etrafını çevirmiş bir şey söylemesini bekliyorduk. İçimden de, inşallah sadece yaralanmıştır, diye dua etmeye devam ediyordum. Bilge başını kaldırıp, “*Ben bu çocuğa bakamıyorum!*” dedi. Kendimi bir koltuğa attım. O kadar çok gerilmişim ki, ertesi sabah kalktuğimde yüzümün sağ tarafı kulağımın altından çeneye kadar şişmiş vaziyetteydi.

Ozan ve Bilge'nin arka arkaya iki çocukları oldu; Faik ve Ebru. Yazları araziye çıktıkları için çocukların bakımı problem oluyordu. Ebru'yu ben bir kez altı aylıkken, bir kez de bir buçuk yaşındayken Gümüşhane'ye götürmüştüm. Bir buçuk yaşındayken Gümüşhane'de öyle bir hastalandı ki, Trabzon'daki hastanede bile tedavi edilemeyip, Ankara'da Hacettepe'ye zor yetiştirmiştik. Ozan haberi alıp araziden hastaneye gelmişti. Ebru'nun durumu ümitsiz gözüküyordu. Ne yapacağımızı bilemiyorduk. Menenjitten şüpheleniyorlardı. Ozan'ın gözleri ağlamaktan şiştiği için güneş gözlüğü takıyordu. Ben de üzüntüden ve ağlamaktan perişan durumdaydım.

En kötüsünü düşünmeye başlamıştık. Ozan ise o haliyle bile bir arkadaşının da çocuğunun benzer bir şekilde hastalanıp öldüğünü, bazen yapacak bir şey olmadığını söyleyerek beni teselli etmeye çalışıyordu. İki gün böyle geçti. Ertesi sabah hastaneye gittiğimde Ebru'nun yatağını boş gördüm.

O günlerde Pakistan Devlet Başkanı Türkiye'yi ziyaret ediyordu. Ziyaret programının bir parçası olarak bir önceki gün Hacettepe Hastanesi'ni de ziyaret etmiş ve çocuk koğuşunu gezmişti. Bu ziyaret vesilesiyle hasta yatan çocukların yataklarının başına birer balon asılmıştı. Balonların altında sağlık temenni eden bir yazı vardı. Ayrıca Ebru'nun yatağına kocaman bir oyuncak bebek bırakılmıştı. O balon ve yazı da hala boş yatağın üzerinde duruyordu. Beni bir korku aldı, telaşla etrafıma bakınırken ortaya çıkan hemşire, “*Bak çocuk burada!*” diyerek bana kucağında mutlu mesut oturan Ebru'yu gösterdi. Tamamen iyileşmişti. Anlaşıldı ki bir alerjik astım sebebiyle yaşadığı bu hastalığı atlattı.

Ebru'yu hastaneden çıkaracağımız vakit Ozan ve Bilge'nin yanında benimle beraber Bilge'nin ablası Asuman da vardı. Ben Gümüşhane'ye götürmeden önce Ebru'ya bir süre de Asuman

Ebruş.

bakmıştı. Ebru doktorunun kucağındaydı. Onu alacağımız zaman Ozan dedi ki *“Kimi istiyorsa onun kucağına gitsin.”* Ebru'nun kendisini daha rahat hissetmesini istiyordu. En son benim yanımda kaldığı için önce ben ona seslenip kucağıma gelmesini istedim ama Ebru hemen doktorun boynuna sarıldı. Bana gelmek istemedi. Sonra teyzesi kucağına almak istedi. Ona da yüz vermedi ve yine doktora sarıldı. En son annesi, Bilge, *“Ebuşum! Gel bana canım!”* diye öne çıkınca, Ebru hiç tereddüt etmeden hemen ona atılıp kucağına çıktı. O zaman düşündüm ki, Bilge kızıyla hemen hemen hiç beraber olamamıştı. Öyle olduğu halde evlat ve anne sevgisi öyle bir şey ki, ne kadar bakarsan bak onun yerini hiçbir şey tutmuyor.

Ebru ve Faik.

Bir yılbaşında biz de Ankara'daydık ve Ozan yılbaşı gecesini onların evinde geçirmemizi istedi. Kalabalıktık. Gecenin sonuna doğru, piyango biletlerinin okunması zamanı gelmişti. Ozan'ın oğlu Faik, altı yedi yaşlarındaydı, televizyonun karşısında bağdaş kurup halının üzerine oturdu. Babasının ona çektiği biletin numarasını takip ediyordu. Ozan da bazen mahsustan bir şeye

bakıyormuş gibi yaparak televizyonun önünde dikilip onu kızdırıyordu. O da babasına söylenip, çekilmesini istiyordu. Bu olay bana seneler önce Gümüşhane'de geçirdiğimiz bir yılbaşı gecesini hatırlattı. Ozan ve Oltan sandığın üzerine oturmuştu. O vakit televizyon olmadığı için, radyoda yayınlanan yılbaşı piyango biletinin çekilişini takip ediyorlardı. Biletin birinci numarası okundu, bizim biletin numarası ile tutuyordu. Sonraki iki numara da aynı çıkınca iyice heyecanlandılar. Ama dördüncü numara farklı çıktı, Oltan'ın canı sıkıldı ve yerinden kalkıp gitti. Babam ise, *“Allah'ım, çok şükür sana!”* dedi. Şaşırdık. Babama dönüp baktık. O da anneme dönerek, *“Hatice, Ozan'ın gözlerini görmedin mi?”* dedi. *“O kadar açılmıştı ki, sanki çıldıracaktı.”* Ozan daha hala kendine gelememişti. Babam, ona bakarak, *“Oğlum, sizin servetiniz sağlığınıza!”* dedi. *“Sağlığın olmadıktan sonra servetin olsa ne olur?”* Bu yılbaşı gecesinde fark ettim ki babamın dediği gibi Ozan, karısı ve iki çocuğuyla hiçbir servete değişmeyeceği çok mutlu bir yuva sahibiydi.

Annem namazını kılmış, etrafına bakınarak tespihini arıyordu. Ozan, *“Anne, yanında!”* diyerek eğilip tespihi alarak ona uzattı. Ben yine seneler öncesine döndüm. Ozan ve Oltan üniversitede okurken, yazın Gümüşhane'ye gelmişlerdi. Ertesi günü Lütfiye halam namaz kılarken Oltan'ın aklına anneme getirdiği tespih geldi. Çantasından bulup çıkardı. Ozan onu görünce yanına gelip tespihi aldı ve halamın namazlığının önüne bıraktı. Halam o sırada namaz sonrası duaya başlamıştı ve kendi tespihini çekiyordu. Kendisininkini bırakıp Ozan'ın önüne koyduğu tespihi alıp onunla devam etti. Duası bittikten sonra Ozan'a dönüp, *“Ocanım, sana da dua ettim!”* dedi.

Oltan, “*Tespihi getiren ben, duayı alan Ozan!*” diye şaka yollu söylendi. Ozan hemen hızlıca bir kulhuvallah okuyup Oltan'a doğru üfledi ve “*İşte, duanın yarısını da sana verdim!*” dedi.

Yılbaşı yemeği güzel geçmişti. Ayrılırken annem “*Ozan yavrum, evin büyük, güzel ama ben bu merdivenleri sevmeydim. Doğru bir ev al!*” dedi. Apartmanın üçüncü katıydı ve asansör yoktu. Ozan da “*Anne biliyorum, Gönül ve sen yüksek katları ve merdiveni sevmesiniz. İnşallah alırım!*” diye cevapladı. Ben İstanbul'da Şişli'deki evimi almadan önce Ozan'a da danışmıştım. O zaman kat kanunu çıkmıştı. Emlak Kredi Bankasından kredi alanlar, üstüne biraz para koyarak daire satın alıyorlardı. Arkadaşlarımdan bu şekilde 65 bin, 75 bin, 80 bin lira gibi paralara güzel daireler alanlar olmuştu. Bankaya başvurunca, bana da kredi çıktı. O sırada bizim Gümüşhane'deki ev ve bahçenin yola giden bölümü istimlak olmuş ve elimize nakit para geçmişti. Benim hesabıma göre 90-100 bin liraya çok güzel bir daire alabilirdim. Daire aramaya Şişli'de Osmanbey'de başladığımda benim beğendiklerimin 120-130 bin lira olduğunu gördüm. Benim gururlandığım 100 bin liramın boyu kısa kalmıştı. Ozan bana dedi ki “*Gönül gel seni bir yere götüreceğim, bir de orada bakalım.*” Beni alıp Maçka'ya götürdü. Yeni yapılan iki apartmandan daireler gösterdi. Sanki denizin üstündeydiler. Fiyatlarını sorduk, 500-600 bin lira arası olduklarını öğrendik. “*Tamam, eve dönelim.*” dedim. “*Gönül, moralin mi bozuldu?*” diye sordu Ozan. “*Sana bunu gösterdim ki ne alacağını iyi bilesin.*” Ben de “*Yok,*” dedim, “*moralim bozulmadı. Aksine, bu dairelere bakınca ne arayacağımı bildim.*” Şişli'de şimdiki Nova Baran'ın karşısında tam istediğim gibi giriş katı bir daire aldım. Ozan daireyi görünce beğenmiş ve “*Parana göre çok güzel bir daire almışsın.*” demişti.

Artık biz çoğunlukla İstanbul'daydık. Sadece yazdan yaza Gümüşhane'ye gidiyorduk. İstanbul'a gelince Ozan da Ankara'dan daha sık gelip gitmeye başlamıştı. Bu arada geçirdiği bir hastalığı ve devamında da arazide çalışırken dik bir yerden yuvarlanıp yaralanmasını anlattı. Küçükken kamyon çarpmasından sonra ikinci kazasıydı. Anlattığına göre dağda çok sarp bir yerden yuvarlanıp, yaralanmış. Kendinde olmadığından hastaneye götürebilmek için bin bir güçlükte dağdan aşağıya indirebilmişler. Neyse ki hiç kırığı yokmuş. Fakat o olaydan sonra Ozan biraz dalgın oldu. Diyordu ki, “*Kızılây'da otobüsten ineceğim ama kafamı toplayıp inene kadar bir durak geçiyor.*” Nitekim o yaz Gümüşhane'ye gittiğimizde Ozan da Erzurum'dan dönerken yaz sonunda Gümüşhane'ye bize uğradı. Bir gün kalacaktı, sonra arkadaşları gelip onu alacaklarmış. Dedi ki “*Hiç param yok, sizden kumarda biraz kazanayım.*” Tavla ve bezik oynadık. Maalesef hep annem kazandı. Kumar işin şakası elbette. Fakat çocuklarına harçlık vermek annemin her zaman hoşuna giderdi. Ozan'a da biraz verdi. Ertesi gün arkadaşları geldiğinde cipe binip gittiler. Arkasından baktıktan sonra içeri girip gördük ki cüzdanı masada kalmış. Dışarı çıkıp peşinden baktık, çoktan uzaklaşmışlardı. Annemin canı çok sıkılmış, çocuğu parasız kaldı diye üzülüyordu.

Biraz sonra bir kamyon gelip durdu. Bahçedeki elmaları toplayıp sandıklayan elmacı gelmişti. Paramızı sayıp bize verdi. Bizim dalgın ve neşesiz durduğumuzu görünce “*Bir yanlışlık mı yaptım? Eksik mi oldu?*” diye sordu. Ben “*Yok, hayır!*” derken uzaktan bir cipin geldiğini gördüm. Anneme “*İnşallah Ozan'dır!*” dedim. Gerçekten öyleymiş. Ozan yanımıza gelip araçtan inerken, “*Cüzdanı burada mı unuttum?*” diye sordu.

Annem elmacıdan aldığı paralardan bir miktar daha cüzdana ekleyip Ozan'a verdi. *“Oğlum, her şerde bir hayır varmış.”* dedi. *“Sen geri gelene kadar elimize para geçti.”* Ozan da sevindi, *“Arkadaşları da yemeğe götürürüm o zaman.”* diyerek cipe döndü. Arkadaşlarına da benzer bir şey söylemiş olmalı ki tekrar hareket edip gitmeden önce onlar da *“Teşekkür ederiz teyze!”* diye seslendiler.

İstanbul'da olduğumuz bir ilkbahar günü de temizlik yaparken vitrinin üzerinde bir yuvarlak harita kabı bulduk. Ozan'ın elinde gördüklerimizden birisiydi. Ozan'ı arayıp söylediğimizde *“Ah onu ne kadar aradım!”* dedi. *“Hepsini yeniden yapmak zorunda kaldım. Benim bu unutkanlığım geçmedi hala!”* demişti.

Ellerinde çekiçleriyle arazide.

Ozan arazide vakit geçirmeyi çok seviyordu ama bunun ona fiziksel bedeli de oldu. Gençliğinden beri varis problemi vardı. Bu kadar uzun süreli arazi yürüyüşleri, tırmanışları bir kenara, ayakta kalması bile problemli. Ama işini tutkuyla sevdiği için hiç geri kalmıyordu. O yüzden üç kez varis ameliyatı geçirdi, iki kere de bel fıtığı ameliyatı.

Biz her zaman birbirimize takılmayı çok severdik. Yaşadığımız olayları da birbirimize haber verirdik. Eşim Rıfki ile ben, ilkbaharda bir seyahate çıkacaktık. Bavulları elimize aldık. Evin anahtarını da Mecidiyeköy'de Güngör'le buluşup ona vereceğiz ve sonra otobüse bineceğiz. Rıfki önümden yavaş yavaş yürüdüğü için o yorulmasın diye bavulların ağırlığını ben aldım. Onun yavaş yürümesine sinirlendim. *“Rıfki manzara mı seyre diyorsun, bavulları ben taşıyorum.”* diye söylendim. Herhalde ters bir ses tonuyla söyledim ki o da buna bozuldu ve elindeki çantayı atıp, *“Ben bir yere gitmiyorum!”* diyerek eve döndü. Ben de çaresiz önce Güngör'ü bekledim, sonra bavulları toplayıp eve döndüm. Üzerinden 1,5 - 2 saat ancak geçmişti. Ozan Ankara'dan beni aradı; *“Gönül, bu nedir böyle? Şişli'de karı koca kavgası diye gazetelere çıkmışsınız.”* Ben de boş bulundum, *“Ne kadar çabuk gazetelere yansıdı!”* dedim ama sonra *“Yok canım, olmaz böyle bir şey!”* diye düşündüm. Olayı Güngör'den öğrenen Ozan'ın her zamanki muziplik damarı tutmuş, telefonda beni işletmeye çalışıyordu.

Yine bir gün, Ayhan ile Kadıköy'e geçeceğiz. Beşiktaş iskelesinde vapura binmek için turnikeden geçerken bizim önümüzdeki bir kadın da arkasındaki arkadaşı ile konuşuyordu. Önüne bakmadan ilerleyince aynı anda turnikeye girip sıkıştık kaldık. Oradan kurtulmak için zorla ittirince diğer taraftan çıktık ama kadın yere düştü kaldı, ben de zorlukla tutundum. Etrafımızdakiler yardım ettiler, kalkıp vapura bindik. Akşam Ozan yine telefonla aradı. *“Gönül, turnikeden geçmeyi becerememişsiniz, arkadaşım sizi yerlerden toplamış.”* Ben de hep inanıyorum Ozan'a.

“Hay Allah!” dedim, “Senin arkadaşın mıydı bize yardım eden?”
İlgisi yok elbette. Bu sefer de Ayhan'dan öğrenmiş olayı.
Benimle eğlenmek için arıyordu.

Annem İstanbul'da Güngör'ün evinde kalıyordu. Benim de orada olduğum bir gün Ozan geliverdi. *“Siz misafir geldim,” dedi, “on beş gün burada annemin yanında kalacağım.”* Şaşırdık. Hiç tatil yaptığını görmemiştik Ozan'ın. Arazide çalışmanın onun için tatil gibi olduğunu söylerdi her zaman. Sıkıntılı olduğu her haliyle belliydi. Ozan giyimine, kılık kıyafetine çok dikkat eder, bizim yanımızda bile pijama ile oturmazdı. Ama bu defa ki gelişinde hep eşofmanları ile annemin sürekli oturduğu divanın önünde, annemin dizinin dibine, halıya oturdu. O dönem Ayhan da çocukları toplayıp Ankara'dan gelmiş, bende kalıyordu. Gündüzleri sıkça bir araya geliyorduk. Annem, *“Oğlum senin neden canın sıkkın?”* diye sorduğunda Ozan bize anlattı. Her zamanki gibi arkadaşlarıyla beraber aylardır arazide çalışıyorlarmış. Bir akşamüzeri arazi aracı ile dönerlerken hasat zamanı olduğu için etraftaki tarlalarda çalışan çok sayıda köylü varmış. İleride yol kenarında dört kişi görmüşler. Birinin sırtında, ekin biçmek için kullanılan tırpan varmış. Araçları tam yanlarından geçerken gayriihtiyari bakmak için yola doğru dönmüşler. Tırpanlı adam dönünce omuzundan uzanan tırpanın uzun sapı araca takılmış ve omuzunun üzerinde süratle dönen tırpanın keskin palası yanındaki arkadaşının boynunu kesmiş. Ozan, araçları durur durmaz hemen inip adamların yanına gitmek istemiş. Boynu kesilen adamın

hemen öldüğünü anlamışlar. Kazayı gören ve bağrıışmaları duyan tarlalardaki köylülerin hepsi oraya koşmaya başlamış. Aracı kullanan şoför ise *“Ozan abi, arabaya binin!”* diye bağırıyormuş. *“Yoksa bunlar bizi öldürecekler!”* Çok korktuklarını söyledi. Hemen arabaya binip oradan uzaklaşmış ve doğruca jandarmaya gitmişler. *“Yapabileceğimiz bir şey yoktu ama olay yerinden kaçmak zorunda kaldığımız için kendimi suçlu hissediyordum.”* dedi Ozan. Jandarmaya durumu anlatmışlar. Jandarma durumu inceledikten sonra oraya gelmekle iyi ettiklerini, kalabalığın ne olduğunu anlayıp dinlemeden onlara saldırıp öldürebileceklerini söylemişler.

Daha sonra ölen köylünün yanındaki arkadaşlarını da bulup ifadelerini aldıktan sonra aracın bir suçu olmadığına kanaat getirerek göndermişler. Ama yine de o adamın böyle yok yere ölmesi Ozan'ı çok rahatsız etmiş. Olayın

etkisinden kurtulamamış. “On beş gün izin aldım, onu da anamın yanında geçireceğim.” dedi.

Kardeşler bir arada olmaktan mutluyduk, bolca konuşup sohbet ediyorduk. Genellikle güzel anılarımızdan bahsedip Ozan'ı neşelendirmeye çalışıyorduk. Bir gün ona annemin beni dövmesini anlattım. Rıfkı Adapazarı'nda hâkimlik yaptığı dönemde hafta sonları İstanbul'a geliyordu. Böyle bir hafta sonu için geldiği gün ben de dışarıda arkadaşlarımla gezmeden eve geç döndüm. Annem eşimden daha çok kızmıştı bana. Arkadan saçlarıma sarıldı ve sırtıma yumruğunu indirdi. Rıfkı oturmuş kitabını okuyordu, başını kaldırmadan okumaya devam etmişti. Ozan bunları dinleyince “Evlendin diye annemin otoritesinden kurtuldun mu zannediyorsun?” diyerek güldü bana. “Ben hala yanlış bir şey yaptığım zaman, annem olsa bana kızardı, diye düşünürüm. Hatta bunu arkadaşlarıma söylediğimde bana gülerler.” dedi.

Ozan böyle söyleyince aklıma annemle Oltan'ın bir konuşması geldi. Annem ile beraber Ankara'ya gitmiştik ve Oltan'da kalıyorduk. Annem her sabah kalkıp Oltan'ı yanına çağırıyordu. Oltan da annemin dizinin dibine oturuyor, onu dinliyordu. “Oltan söyle bakayım, Gümüşhane'deki evin çatısını yaptırdın mı?” “Ustayla konuştum ama bakmadım bitti mi diye.” Annem niye takip etmedi diye söylenip azarlıyor ve yine soruyordu. “Bahçenin duvarlarını ne yaptın? Kuruyan ağaçların yenilerini diktirdin mi?” “Anne yeni fidanları sipariş ettim ama getirip diktiler mi, bilmiyorum.” Annem her defasında iş bitmediği için Oltan'a söylenip duruyordu. Ben de Oltan'a dedim ki, “Annem artık ihtiyar kadın, Gümüşhane'ye gidip bu işlere

bakacak hali yok ya! Neden hepsini yaptım demiyorsun?”

“Ben o işlerin hepsini yaptırdım bitti zaten!” dedi Oltan.

“Neden anneme öyle söylüyorsun peki?” diye sordum.

“Annem otoritesini kaybettiğini düşünmesin diye mahsustan öyle söylüyorum.”

Demek ki, Ozan da Oltan da annemin otoritesinden mutluydular. Ama ben değildim. Biraz huysuzdum herhalde ki annemin çok dayacağını yemişimdir.

Biz böyle Ozan ile beraber vakit geçirmeye çalışırken Orhan abim de geldi. Bir işi dolayısıyla İstanbul'a gelmişti. Annemi görmek için bir gün de Güngör'de kaldı. Biraz paraya ihtiyacı vardı ki “Anne, param yok, bana biraz harçlık ver!” dedi. Ama sonra annemin verdiği parayı da küçümsedi, “Bu az olmadı mı?” dedi. Annem de ona döndü “Oğlum ben o az paralarla sizi okuttum, yetiştirdim. Benim kocam da senin gibi karayolları müdürü değildi.” dedi. “O ne demek anne?” dedi Orhan abim. “Benim babam müdürdü, kaymakamdı, belediye reisiydi, parti başkanıydı.” “Evet oğlum, baban paşaydı, beydi ama maaşı azdı.”

O gün Ayhan da Güngör'e gelmişti. Olayları karikatürize etmeyi çok güzel becerirdi. Orhan abim gittikten sonra akşamüstü oğlu Reha “Anne ben sucuk isterim!” diye tutturduğunda “Parası az olan dedenin torunu, sucuk bitti!” diye cevaplamıştı.

Ozan bir hayli düzelmişti. Bir gün arkadaşı Metin Akagün'ü görmeye gitti. Oradan çok keyifli geldi ve iki gün sonra da Ankara'ya döndü.

Bir yaz biz annem ile beraber Büyüka'da iken Ozan da Bilge ve çocuklarla beraber gelip bir hafta kadar kalmışlardı. Adadaki komşumuz Şükran Hanım o sıralar kızı Arzu'yu nişanlıyordu. Çok kalabalık bir nişan olmasını istememişti. Kendi aralarında yapacaklardı ama hiç değilse bir komşum gelsin istiyorum diyerek beni de davet etmişti. Eşim Rıfkı gitmek istemeyince ben de Ozan'a söyledim. *"Hadi gidelim!"* dedi. Damadın ailesi ve Şükran Hanım'ın kız kardeşleri dışında yabancı olarak bir tek biz vardık. Şükran Hanım'ın oğlu Ahmet, Koç Grubu'nda üst düzey bir yöneticiydi. Ozan ile çok ilgilendi, bolca sohbet ettiler. Ozan da sıkılmadı.

Ertesi sabah ben bahçeyi sularken Ahmet geldi, *"Gönül Hanım, Ozan Bey buradaysa kahveye geleceğim."* dedi. *"Buradalar."* diyerek davet ettim. Elinde bir tabak baklava ile gelmişti. Ahmet'i maalesef çok genç yaşta kalp krizinden kaybettik. Ozan onunla konuşurken, bir şekilde sohbetleri çocukluk anlarına dönmüştü. Onun anlattığı olayları ben de biliyordum ama tamamen aklımdan çıkmıştı. O anlatınca ben de hatırladım. Ozan ve Rauf, herhalde ilkokul zamanlarıydı, beraber karar vermişler ki kendilerine birer güneş gözlüğü ve dolma kalem alacaklar. Bunun için para biriktirmeye başlamışlardı. Ellerine geçen her kuruşu bir kibrit kutusuna koymaya başladılar. Ayhan ablam da onları gayrete getirmek için, eline geçen 5 kuruş, 10 kuruşları onlara veriyordu. Kibrit kutusu kısa bir sürede doldu. Bunun üzerine daha büyükçe bir ilaç kutusu bulup onu doldurmaya başladılar. Paralarını biriktirdikleri kutuyu da bahçe duvarında taşların arasındaki bir oyğun içine saklıyorlardı. Bir hayli biriktirmişlerdi. Ancak bizim bahçe

çok sakin bir yer sayılmazdı. Hem komşulardan, hem arkadaşlardan sürekli gelip gidenler olduğu gibi, bahçede çalışmaya, meyve toplamaya, sulamaya gelen de çok fazla insan vardı. Bir gün Ozan ve Rauf bahçeye indiklerinde ilaç kutusunu koydukları oyğu boş buldular. Etrafı dolaşp biraz arayınca boş ilaç kutusu otların arasında bulundu. Paralar gitmişti. Kimin aldığı belli değil. Bunların ikisi de çok bozulmuşlardı. Ozan sesini çıkarmadı ama Rauf çok sinirlenmişti. *"Ben bunu onların yanına bırakmam!"* diye bağırıp çağırdı. Bunun üzerine hafiyelik yaparak, çalınan paralarını bulmaya karar verdiler. Para kutusunu tekrar oyğa koyup izliyor, bahçeye gelip gidenleri sözüm ona gizlice takip ediyorlardı. Hırsız tuzaga düşürmek için oyğun olduğu yerin önüne bir çukur kazıp içini suyla doldurmuş, üzerini de çalı çırpıyla örtmüşlerdi. Sonuçta bir şey çıkmadı.

Ahmet dedi ki *"Türkiye'de zengin olmak kolay. Amerika'da her insan bir ev bir araba alıyor ama daha fazlası kolay değil."* Ozan da Türkiye'de kooperatiflerden ev almanın kolaylığını söyledi. Ahmet gittikten sonra bu kooperatif bahsi devam etti. *"Ozan, kaç dairen var?"* diye sordum. Bilge de, *"Hepsi Ozan'ın üstüne de ögünüyor işte!"* dedi. *"Sahi hepsi senin üzerine mi Ozan?"* diye sordum. *"Evet,"* dedi Ozan, *"kooperatif üyelikleri hep benim üzerime başlayınca tapular da benim adıma oldu."* *"Bence çok yanlış bul!"* dedim. *"Neden?"* diye sordu. *"Allah geçinden versin ama sana bir şey olsa Bilge kocaya gitmez."* dedim. *"Gitse bile bu yaştan sonra çocuk yapmaz. Malı mülkü hep senin evlatlarınındır. Ama Bilge'ye bir şey olsa, sen evlenebilirsin, çocuğun da olabilir. O zaman da malların yeni hanıma ve çocuklara gider, haksızlık olur. Mal mülk kimin zamanında yapıldıysa onun üzerine olmalı."* Ozan bana bir şey demedi ama sonra Bilge

anlattı ki Ozan Ankara'ya döner dönmez tapularının neredeyse hepsini Bilge'nin üzerine aktarmış.

Annem çok milliyetçi bir kadındı. Zaten İstiklal Savaşı'nı, Cihan Harbi'ni gören herkes koyu milliyetçi insanlardı. Ayrıca annem İstanbul'a İngiliz savaş gemilerinin doluşmasını gördüğü, Çamlıca'da okulda Türk bayrağının indirilmesini, Haydarpasa'nın bombalanmasını yaşadığı, Sultanahmet'te Halide Edip'in konuşmasını dinlediği için onda bu duygular çok daha kuvvetliydi. Gümüşhane'deyken komşularının eşlerinin, oğullarının, arkadaşlarının, nişanlılarının savaşa gidişlerini görmesi, bazılarının acı haberlerini dinlemesi, kendisinin de üç sene boyunca nişanlısının dönmesini beklemesi, bu vatanın

özgürlüğünün ne pahasına kazanıldığını çok iyi anlamasını sağlamıştı. Ozan ile ne zaman konuşsa *“Türkiye’de petrol var mı? Ne zaman çıkacak?”* diye sorardı. Ozan da her zaman *“Anne, yan komşularımızda var, tabi ki bizde de vardır!”* diyordu.

Büyükada'ya geldiği bu seferinde de yine benzer şeyleri sormuştu annem. Ozan dedi ki *“Annem, petrol var ama çok derinde, çıkartması zahmetli, masrafı çok. Doğu Akdeniz’de araştırma yapacağız, bir de Suriye ile görüşüp, petrol arama izni almak için uğraşıyoruz.”* Yakında bu konu için Suriye’ye gideceklerini de söyledi. Annem, bu habere o kadar çok sevindi ki, petrol bulunacak, hem de kendi oğlu bulacak. Sabahlara kadar dua ediyordu. Ancak kısa bir süre sonra annemi kaybettik. Annemi defnettığımız günün ertesi sabahı Ozan, Oltan, Güngör ve ben annemin kabristanına gittik. Ozan kabristanının başına çöktü, annemin toprağını ellerken *“Anacığım sen oradan da bana dua et, ben de burada gayret göstereyim, petrol bulalım.”* demişti.

Ozan'ın arkadaşı Metin Akagün'ün kız kardeşi Gülyüz, Gümüşhane ve çevresinin tarihini ve sanat eserlerini araştıran, bu konuda kitapları da olan güzel ve başarılı bir kadındı. Çok erken yaşta aniden kalp krizinden kaybettik. Cenaze için gelen Gümüşhaneliler Arnavutköy'de sahilden yukarı çıkan yokuşlardan birisinin üzerindeki evinin içinde ve önünde toplanmışlardı. Birçok Gümüşhaneli bir araya geldikleri için bu vesileyle birbirleriyle sohbet ediyor, yeni gelenlere kim geldi diye

bakıyorlarmış. Yine şoförlü bir araba gelip durmuş ve arabanın arka kapısından Ozan inmiş. Kalabalığın içinde bekleyenlerden birisi olan Nezihe teyzem onu görünce *‘Aa, Ozan gelmiş!’* demiş ve *‘Maşallah, Allah nazardan saklasın!’* diye de eklemiş. Nezihe teyzemin sözünü duyunca Güngör ve Oltan da dönüp bakmışlar. *‘Ozan gerçekten çok şık ve yakışıklı görünüyordu.’* diye anlattı Güngör. Oltan daha sonra benimle konuşurken Ozan'ı görünce Nezihe teyzemin söylediği gibi aynı hisse kapıldığını anlattı. Herkes dönüp Ozan'ı seyrediyormuş. Ozan onların yanına doğru yürürken herkesin bakışlarının onun üzerinde olmasından rahatsız olup, nazar alacak diye ürperdiğini, anlattı. Bu olaydan kısa bir süre sonra da Ozan o elim kazayı yaşadı.

Kız kardeşim Güngör'ün kızı Figen'in evlilik hazırlıklarını yapıyorduk. O tarihte Menderes'in naaşının nakil merasimi gerçekleşti. Biz de Güngör'le beraber Aksaray'daki bir akrabanın penceresinden bu merasimi izledik. Oltan o vakit Adalet Bakanlığı görevindeydi ve bu nakil merasiminin organizasyon sorumluluğu da ona verilmişti. O sebeple naaşın nakli sırasında Vatan Caddesi boyunca yapılan yürüyüşe önderlik ediyordu. Biz de esasen onu izlemeye gitmiştik. Ertesi gün de Figen'in gelinliğinin modelini vermek için terziye gittik. Gelinliği Yıldırım Mayruk'la da çalışan Ümran Erçağ dikecekti. Ümran Erçağ'ın kayınpederi uzun yıllar Gümüşhane'de doktorluk yaptığı için bütün çocuklarını tanıyorduk. Gelini Ümran ile o sayede tanışmış arkadaş olmuştuk.

Özellikle gelinlik dikme konusunda isim yapmıştı. Bize, diktığı gelinlik modellerinden gösterip fikir verdi. Modelleri incelerken ne oldu bilmiyorum, ben birden bire çok fenalaştım. Ne kadar kendimi zorluyorsam da onları dinleyemiyordum. Ümran, *‘Gönül abla sıkıldın mı?’* diye sordu. *‘Yok, bilmiyorum! Kendimi iyi hissetmiyorum.’* dedim. *‘Bir kahve içelim isterseniz,’* dedi Ümran, *‘belki iyi gelir.’* Havayı bozmamak için kahveyi içmeye çalıştım ama boğulduğumu hissediyordum. *‘Kusura bakma Ümran, ben duramayacağım.’* dedim. *‘Önemli değil Gönül Aba. Daha sonra tekrar gelirsiniz.’* dedi.

Güngör, onlara gidelim dedi ama istemedim. Yavaş yavaş yürüyerek eve döndüm. Torunum Erkin evdeydi. Biraz onunla meşgul olunca daha iyi hissettim. Ama o gece hiç uyuyamadım. Erkin okulda yatılı kalıyordu. Sabah onu okulun servisi ile beraber götürüp, yatak çarşaflarını değiştirip okuluna yerleştirdim. Sonra okuldan eve dönerken hala bu içimdeki sıkıntıdan neden kurtulamadığımı düşünüyordum. Eve yaklaşırken pencerede Rıfki'yi ve onun yanında duran Güngör'ün eşi Vehbi Bey'i gördüm. Yüzlerindeki ifade hiç mutlu değildi. Huzursuz oldum. Adımlarımı sıklaştırıp eve doğru hızlıca giderken, bir yandan da inşallah kötü bir haber almam, diye düşünüyordum.

Kapıyı eşim Rıfki açtı. *‘Ozan, Bursa’da mühim bir trafik kazası geçirmiş,’* dedi, *‘Vehbi Bey sizi Bursa’ya götürecekt.’* O anda bunun rasgele bir kaza olmadığını ve Ozan'ın durumunun ağır olduğunu tahmin ettim. Dünden beri içime çöken bu huzursuzluğun sebebini anlamıştım.

Oltan arayıp haber vermiş. Ozan ve eşi Bilge yaralı olarak hastaneye kaldırılmışlardı. Güngör'ü ve Kartal'dan da Türkan ablamı alıp Bursa'ya yola çıktık. Ablam bir yandan dua okuyordu. Güngör mum gibi oturdu kaldı. Ben de gözlerimi dikip bu yol ne zaman bitecek diye bakıyordum. Öyle oluyordu ki arabada öne doğru eğilince sanki arabayı daha hızlandıracakmışım gibi hissediyordum. Trafik sıkıştıkça önümüzde bizi yavaşlatan arabalardan nefret ettim. Feribotla körfezi geçerken feribotun kalkma saati bir türlü gelmek bilmedi. Sonunda Bursa'da hastaneye vardık.

Aileden ve çalışma arkadaşlarından duyan herkes gelmişti. Büyük bir kalabalık vardı. Ortamdaki hava olayın vahametini gösteriyordu. Oltan'ın yanına koştum. *“Yaşayacak mı?”* diye sordum. *“Çok mu ağır?”*

Oltan sapsarıydı, beti benzi atmış gibiydi. Bana *“Gönül, yaşayıp yaşamayacağını bilemiyorum ama yaşarsa da boynundan aşağısı felç durumda!”* derken çok üzgündü.

Ben o anda kendim de felç oldum zannettim. Ağlamayı filan bıraktım. Etrafa şaşkın şaşkın bakıp olayın şeklini düşünmeye çalışıyordum. Yanıma yaklaşanlar *“İnşallah kurtulacak! Dua ediyoruz!”* diyorlardı ama ben bunları hiç anlamıyordum. Ozan'ın boynundan aşağısının felç olmasının ölümünden bile beter bir acı olduğunu düşündüm. Bir yandan da Ozan'ı göreyim istiyordum. Oltan ile beraber hepimiz Ozan'ın yanına gittik. Upuzun, aslan gibi yatıyordu ama her tarafı makinelere bağlanmıştı. Gözlerindeki ifadeyi anlatmam mümkün

değil. Ona moral vermek için yalandan mutlu görünmeye çalıştık. Bizi yanında çok fazla tutmadılar ve dışarı çıkardılar.

Kazanın nasıl olduğunu orada anlattılar. Ozan o zaman TPAO'da Genel Müdür Muavini olarak çalışıyordu. Yine bir iş seyahati için yola çıkmış, hazır giderken eşi Bilge'yi de ailesinin yanına bırakmak için yanına almış. Şoförlü makam aracı ile Bursa yakınlarında bir köprü üzerinde hatalı sollama yapan bir kamyon ile çarpışmışlar. Köprü üzerinde kaçacak bir yer olmadığı için kaza kaçınılmaz olmuş. Şoförü, İsmail Mercan, kaza anında hemen ölmüş. Bilge ve Ozan'ı da ağır yaralı olarak hastaneye getirmişler. Kamyon şoförünün hayati tehlikesi yokmuş. Kamyonu henüz daha yeni alınmış ve arkasında dorsesi olmadığı için kazayı hafif atlattığını söylemişlerdi.

Ozan'ın yanından çıkınca Bilge'nin yanına geçtik. Bilge iyi diyorlardı. Odasına girdik ki her tarafı sarılı ve şuuru tam yerinde değil. Bizi görünce tanıyıp tanımadığını bile anlamadık. Sesinin tonu değişmişti. Yatağın içinde bir çocuk konuşuyordu sanki. Herhalde ağrılarından olacak ki mütemadiyen söyleniyordu. Bacağını göstererek *“Bunu alın buradan!”* diyordu. Sanki ona ait bir bacak değil de, ona acı veren başka bir şeymiş gibi. Bilge'yi öyle görünce çok korktum. Apartmanımızda komşumuzun çok yakışıklı güzel bir torunu, yine bir trafik kazası sonucu beyin travması geçirmiş ve bir daha düzelememişti. Korkuyla doktora *“Ne olacak?”* diye sordum, *“Hep böyle mi kalacak?”* *“Hayır,”* dedi, *“hafif bir travma, zamanla düzelir.”*

Bahçede uzun süre bekledikten sonra bizi Orman Müdürlüğünün misafirhanesine götürdüler. Misafirhane doluydu. Olayı duyup gelen herkes için yemek masaları hazırlanmıştı. Bürokratların oturduğu masaya doğru yaklaştım. İlgilerinden dolayı teşekkür ettim. Beni yalnız kalabileceğim bir odaya koyarlar diye umuyordum. Oltan’a söyledim, beni bir odaya götürdüler. Sanıyorum Güngör ile beraberdik. Odada bağıra bağıra ağlayıp açılacağımı zannediyordum. Hiç bir şey yapamadım. Oturup kaldım öylece. Herkes odasına çekildi. İki saat sonra yan odadan Ayhan'ın feryadını duydum. Ozan'ın ölüm haberi geldi herhalde diye düşünerek yan odaya koştum. O an ölüm haberi bana felç olayından daha hafif geldi. “Ne oldu?” diye sordum, “Öldü mü yoksa?” “Yok, hayır!” dedi. “İnşallah yaşayacak!”

Odama dönüp sabaha kadar oturdum. Bu oturuş 69 gün sürdü. Ozan ölene kadar ben bir daha yatmadım. Gözümün önüne Oltan ve Ozan'ın çocuklukları geliyordu. Bahçede oynamaları, ağaçlara tırmanmaları, topaç çevirmeleri, yavaş yavaş büyümeleri, gençlikleri. Ozan iyi bir bürokrat olmuştu. Dar çerçeve içinde, kendi ekseni etrafında dönmüyordu. Geniş bir arkadaş muhiti ve dostları vardı. Bir gün Ozan’a bunu memnuniyetle ifade ettiğimde bana dedi ki “Gönül, ben Gümüşhane’de ilkokul, ortaokul okudum. Lise başka yerde, üniversite başka yerde, üzerine askerlik de olunca geniş bir çevrem oldu. Ben insanları severim, onlara yakındır. Onlar da beni severler. Şimdi bu arkadaşlarımın hepsi öğretmenken başöğretmen, doktorken başhekim, subayken albay, paşa oldu. Yani şimdi bizim bu nesil yaşıyor. Zaten her nesil yirmi sene sürermiş. Biz de senemizi tamamlayınca emekli olacağız ve yeni nesil gelecek.”

Her ne kadar Ozan böyle söylediye de aklıma yine bir olay gelmişti. Bir arkadaşımızın oğlu TPAO’da çalışıyordu. Bana bir sorunundan bahsetti. Ben de Ozan’ın insanlara olan sevgisine güvenerek Ozan’a gitmesini söyledim. “Mümkünse senin işini yapar.” dedim. “Teyze, biz ona erişemeyiz.” diye cevap verince ben de ısrar etmedim. İşini yapma vaadinde bulunmuş gibi olmak istemedim. Daha sonra bu olayı Ozan’a söylediğimde bana “Ben bütün elemanlarımın çok meşgul olurum. Onları, eğitime, kurslara, gerekiyorsa yurt dışına, kendilerini geliştirmeleri için her tarafa göndermeye çalışır, terfilerini zamanında yaptırırım. Onlara yakındır. Ama her başı ağrıyan çat kapı gelse ben iş göremem demişti.”

Genel müdür yardımcısı olduktan sonra Ozan'a artık genel müdür olman kaldı demiştim. O da bana *“Gönül, genel müdür olmak benim için önemli değil. Bugüne kadar bana verilen hiçbir pozisyonu, benim o pozisyona ihtiyaç duyduğum, mesleğime katkı sağlayabilecek bir zamanda vermediler. Artık bana bir faydası olmadığı zaman o pozisyonlara getirildim. Şimdi artık genel müdürlük de benim ihtiyaç duyduğum bir pozisyon değil. Ben onları çok aştım. O pozisyona çıkarsam bir daha ne araziye gidebilirim, ne işimi yapabilirim, orası politik bir pozisyon, emekli olmadan önce son durak olabilir sadece.”* demişti. Ama o son durağa gidecek kadar ömrü olmadı maalesef.

Ozan'ı düşünerek sabahı zor ettim. Sabah erkenden karanlıkta kalkıp yürüyerek hastaneye gittim. Yakındı. Herhalde o yürüyüş bana iyi gelmiş olacak ki var gücümle bağıra bağıra ağladım. Yanımda bir ses duydum. Bir bey, *“Hanımefendi, neden ağlıyorsunuz? İyi misiniz?”* dedi. *“Kardeşim kaza geçirdi!”* diye cevap verebildim. Özür dileyip, geçmiş olsun, diyerek uzaklaştı.

Hastanenin bahçesi büyük bir kalabalık ile doluydu. Oltan arabayla benden önce varmıştı. Ozan'ın tedavi için Amerika'ya gönderilmesine karar verilmişti. Oltan bana da eşlik etmek için Amerika'ya gitmemi söyledi ama Ozan'ın oğlu Faik, o zaman tıp öğrencisiydi, *“Babamla ben gideceğim.”* diyerek o eşlik etti. Amerika'ya gönderebilmek için TPAO bir ambulans uçak temin etmek istemişti. Ancak birkaç gün vakit alacaktı. O zaman başbakan Yıldırım Akbulut'tu. Başbakanlığa ait uçağı Ozan'ı Amerika'ya gönderebilmek için tahsis etmiş. Ozan'ı hazırladılar ve onun sedyesini bir insan koridorunun içinden taşıyarak ambulansa götürdüler.

Havaalanına giderken Ozan makinelere bağlı olmasına rağmen gözleri ile her iki tarafını izliyordu. Derken benimle de göz göze geldi. Gözlerinde bu nakil işinden dolayı bir hırs vardı. *“Ozan, iyi olacaksın inşallah!”* diye seslendim.

Ancak uçağın merdivenlerinden sedyenin çıkartılması mümkün değildi. Bir delikanlı gidip sedyenin altına girdi. Ozan'ı güçlükle uçağa bindirebildiler. O kadar çok sağ sola sallanıp sarsıldı ki sağlam bir noktası kaldıysa bile o sırada gitti sanırım. Nitekim daha sonra Amerika'da çekilen filmleri ile Türkiye'de çekilen filmleri karşılaştırdıklarında herhalde bir daha kaza geçirdi demişler. Hastaneye getirene kadar neler yaptıklarını bilemiyorum. Fakat şunu biliyorum ki bizde mesuliyet duygusu az. Biz bunu en güzel nasıl göndeririz diye kimse düşünmedi. Eskiden çıkıkçılar bir adamın kolu bacağı kırıldığı zaman her iki yanını tahta ile bağarlardı ki kıpırdamasın. Amerika'da uçaktan nasıl indirdiler, diye merak ettim. Onu sedyeye kayışlarla sımsıkı bağlayıp bir rulo haline getirdikten sonra iple sarkıtarak indirmişler. Biz ise bunu bilmekten aciziz. Sadece vazife yapmak değil zekâ da kullanmak gerekiyor. İyi bir hemşire veya doktor olmak yetmiyor. Daha iyisini nasıl yaparım diye düşünmek gerekiyor. Bu olayla tecrübe sahibi oldum. Çünkü Ozan'dan sonra Figen de trafik kazası geçirdi. Tesadüf bu ya o da Bursa'da oldu. Her tarafı kırık. Hemen ameliyat edemiyorlardı. İstanbul'a gelmesi gerekecekti. Doktora bütün bacağına alçıya almasını söyledik. Aldı ama açık yarası olduğu için alçının üst tarafı açıktı yine de. Yola çıktık, ambulansın her sallanışında Figen feryat ediyordu. Ambulansı kenara çekirdik.

Ozan'ın olayında tecrübem olduğu için yanıma çarşaf ve makas almıştım. O çarşafı şerit şerit kestim, Amerika'da Ozan'ı nasıl rulo yaptıklarını düşünerek, Figen'in alnından, koltuk altından başlayıp ayakucuna kadar her tarafından sedyeye bağladım. Ambulans gitmeye başlayınca gördüm ki Figen sedyeye beraber sallandığı için bir daha hiç bağırmadı. İstanbul'a kadar rahatça geldik.

Ozan Amerika'ya gittikten sonra hastaneden Bilge'yi aldık. Onun da her tarafı kırıldı. Ayrıca başını çarptığı için ciddi bir beyin sarsıntısı geçirmişti. Marmara Üniversitesi Hastanesine getirdiler. Artık Bilge'nin bakımıyla meşguldük. Sanki ona yapılan hizmet Ozan'ı da rahatlatıyormuş gibi geliyordu bana. Bilge'nin ablası Asuman da gelmişti. Hastane de birkaç ay kaldık. Bilge'ye, Ozan'ın durumu ile ilgili tam doğruyu söylemedik. Sadece kendisi gibi kırıkları olduğunu ama Amerika'da tedavi olduğunu söylüyorduk.

Vücudu çok ağrıdığı için mütemadiyen elbiselerini üzerinden çıkartıyordu. Biz Bilge'nin üstünü örtmeye çalıştıkça da bize hakaret edip kovalamaya çalışıyor, yanına yaklaşan herkese 'konsomatrisler' diye bağırıyordu. Doktorlar muayeneye geldiklerinde içeri girmeden önce kapı önünden seslenip örtünmesini söylüyorlardı. Bilge söyleniyordu ama yine de örtünüyordu. Erkek hastabakıcılar geldiğinde ise hiç aldırılmıyordu. Adamlar başlarını kaldırmadan odayı temizlemeye çalışıyorlardı. Fizik tedaviye götürüp getiriyorlardı. Tekerlekli sandalyeye

bindirip götürürlerken mütemadiyen *"Ne olur bana yardım edin!"* diye, çevresindeki herkese yalvarıyordu. Duyanların bir kısmı da yanına gelip nasıl yardım edebileceklerini soruyorlardı. Ama Bilge onlara yine aynı şeyi tekrarlıyordu; *"Ne olur bana yardım edin!"*

Bir ara kendini yataktan aşağı atmasın diye yatağa da bağlamak zorunda kaldılar. Doktorlar her ziyarette zihinsel melekelerini kontrol etmek için sorular soruyorlar, bazı objeler gösterip ne olduğunu söylemesini istiyorlardı. Başlangıçta bunlara abuk subuk cevaplar veriyordu. Başlangıçta bunlara abuk subuk cevaplar veriyordu. Kalem gösterdikleri zaman Fe-Ka-Be (ne olduğunu bilemiyorum ama Fizik Kimya Biyolojinin kısaltması FKB olabilir diye düşünüyorum), anahtarlık gösterdikleri zaman da şeytan çekici diyordu. Ben de üzüldüğüm için aklı yerine gelsin diye doktorlar gelmeden önce ona öğretmeye çalıştım. *"Bak, bu kalem. Doktorlar sorunca öyle diyeceksin. Bu da anahtar. Bununla kilidi açıyoruz. Söyle bakalım, bu ne? Kalem, değil mi?" "Evet, kalem."* diye tekrarlıyordu *"Bu ne? Anahtar."* *"Evet, anahtar."* Tamam, öğrendi diye düşündüm. Sonra doktor geldi, kalemi gösterdi. *"Bu ne?"* dedi. Benim o öğrettiklerim hep kayboldu. Bilge yine, *"Fe-Ka-Be"* diye cevapladı. Anahtarı gösterdi. *"Şeytan çekici"* dedi. Ben de gayriihtiyari, *"Ama biraz evvel biliyordun!"* demiştim. Şimdi düşününce o zamanki bu densizliklerime kendim de gülüyorum. Doktor benim söylediğime hiç aldırış etmedi elbette. *"Henüz tam toparlayabilmiş değil."* dedi, doktor çıkınca, Bilge bana dönüp, *"Gönül abla!"* dedi. Doktoru beğenmediğini gösterir şekilde bir çocuk gibi dudaklarını da bükerek *"Sen olmasan beni deli zannedecekler."*

Bir de çataldan korkmaya başlamıştı. Kesinlikle kullanmıyordu ve görünce sinirleniyordu. Kendisine yemek getirdiklerinde çatalı tepsinin kenarına itiyor, üzerine de peçeteyi örtüyordu. Çatal yerine ya elini ya kaşığı kullanıyordu. Yemek yerken tepsinin kenarındaki çatala da ara ara yan gözle bakıp, yerinde duruyor mu diye kontrol ediyordu. Yerinde durduğunu görünce rahatlayıp yine yemeğine devam ediyordu.

Bilge arada Ozan'ı soruyordu aklı yerine geldikçe. Amerika'da tedavisinin devam ettiğini, iyi olduğunu söylüyorduk. Her gelen ziyaretçiye, doktora *“Ozan iyiymiş, o gelene kadar ben de ayağa kalkacağım.”* diyordu.

Bir gün Metin Akagün geldi. *“İnşallah iyi olacak, dönecek!”* diyordu. Ben de gayriihtiyari, *“Yaşasın mı, yaşamasın mı diye dua edeceğimizi şaşırdık!”* dedim. Metin Akagün o kadar hayretle bana baktı ki, nasıl Ozan'a ölümü layık görürüm, diye. Hâlbuki ben Ozan'ın bir baş kalmasına, acıyla yaşamasına dayanamıyordum.

Bilge yavaş yavaş iyileşiyordu. Nihayet bir gün doktorun gösterdiği kaleme bakıp uzun uzun düşündükten sonra *“Kalem”* diyerek cevap verdi. Anahtara ise cevap vermedi. Sonraki günler anahtarı da söyleyebilmeye başladı. Ancak bunları söylerken çok hızlı cevap veremiyor, bir süre düşündükten sonra söyleyebiliyordu. Söylediği zaman da doğru bildiğini düşünerek zafer kazanmışçasına gururlanıyordu. Sonra sonra bu cevaplar artık hızlandı ve onun yüzündeki ifade de, böyle basit şeyleri neden bana

soruyorsunuz, şekline döndü. Ancak hala daha çocuk gibi konuşuyordu. Tam olarak kazadan önceki haline dönebilmiş değildi. Doktor yine de *“Bilge Hanım, iyisiniz! Artık çıkabilirsiniz!”* dedi. Bilge de doktora *“Ozan da iyileşmiş! O da artık gelir Amerika'dan. Evimize gideriz.”* dedi. Doktor durumun farkındaydı ama *“Elbette Bilge Hanım!”* diye cevap verdi.

Bilge hastanede, Ayhan ablamın doktor oğlu Fahir ile beraber.

Bilge'yi hazırlayıp eve getirmemiz gayet sükûnetliydi. Hastanede iki ay kaldıktan sonra eve çıkmaktan mutluydu. Ancak yine de kendi başına kalabilecek durumda olmadığı için Ankara'ya dönmeden önce bir müddet de İstanbul'da benim evimde kalacaktı.

Şişli'deki evime ambulansla getirdik. Bizim sokakta değnekçilik yapan bir adam vardı. Apartmanın önüne araba park ettirip park parası alıyordu. Apartmandakilerle sürekli kavga halindeydi. Arabam olmadığı için benimle bir sorunu yoktu ama bir sohbetimiz de yoktu. O gün ambulans bizim

sokağa girince bu adam koşup yolu açtırdı, apartmanın kapılarını açtı, sedyenin ucundan tuttu, evin içinde Bilge'yi yatıracağımız yatağa kadar taşınmasına yardım etti. Demek ki dedim, bu adam geçimsiz birisi değil. Ekmek parası için kavga ediyordu insanlarla. Bilge, adamın yardımından etkilenmiş olmalı ki, *"Bana hep yardım et!"* dedi. *"Tabi, teyze!"* dedi adam. Bana döndü *"Ben hep buradayım. Ne zaman kaldırmak, indirmek gerekirse ben gelir yardım ederim. O benim annem sayılır."* dedi. Rıfkı geldi, *"Bilge Hanım, aslan gibi olmuşsun,"* dedi, *"hoş geldin!"* Bilge de mutluydu, *"Hoş bulduk Rıfkı abi, Ozan da iyiymiş!"* diye cevapladı.

Kızı Ebru henüz lisedeydi. Bilge hastanedeyken, her hafta sonu trenle Ankara'dan İstanbul'a gelip dönüyordu. Benim evimde kalmaya başladıktan sonra da aynı durum devam etti.

Eve gelmemizden birkaç hafta sonra Oltan arayıp haber verdi. Faik onu sabaha karşı arayıp *"Amca, bunlar babamın bacağına kesmek istiyorlar!"* diye feveran etmiş. Oltan da *"Oğlum, Ozan demek bir bacak demek değil. Sağlığı için gerekiyorsa bırak yapsınlar."* diye cevap vermiş.

Faik orada yalnızdı. Oltan *"Onu yalnız göndermekle hata ettik."* diyordu. *"Tıp talebesi diye yabancı bir yere böyle ağır bir durumda hasta yanında yollamamız doğru muydu, bilemiyorum."* demişti. Ben de gitmeyi düşünmüştüm ama burada Bilge'nin bakıma ihtiyacı vardı. Orhan abimin en büyük oğlu Akif Amerika'da doktorluk yapıyordu. Gittiklerinde onları karşılamış ve her işlerine yardımcı oluyordu. Ayrıca Ozan'ın meslektaşı bir jeolog olan Pınar Yılmaz da Amerika'da çalışıyordu. Ozan'ın oraya gönderildiğini öğrenince o da

hastaneye gitmiş ve neredeyse hastaneden hiç çıkmamış. Faik'in hep yanında olduğunu öğrenmiştik. Oltan'a bunları söyledim. *"Biliyorum, ben de onlarla teselli oluyorum."* dedi.

Bütün bunlara rağmen Ozan'ın bacağının kesilmesi bizim için de basit bir olay değildi. Bilge'ye belli etmemek için ne kadar sabrettimse de Bilge mütemadiyen *"Gönül abla neyin var, canın sıkıldı senin?"* diye soruyordu. Zaten her telefon konuşmamızdan sonra bizim yüzümüzü inceliyordu.

Bir sabah bana *"Gönül abla, bir rüya gördüm. Ozan iyi değil galiba."* dedi. *"Rüyamda yeşil bir takım elbise giymişti, elinde de bavulu vardı. Sonra bavul açıldı, bir sürü kirli çorap döküldü."* Bilge'nin üzülp dertlenmesini istemiyordum. *"Bence çok güzel bir rüya."* dedim. *"Ozan'ın dertleri sıkıntıları dökülüyor işte."* Bilge önce bir durdu, sonra *"Sen ne akıllısın Gönül abla, ben onu hiç düşünemedim."* diye cevapladı.

Bu zor günleri işkence içinde geçirirken ikinci bir haber geldi. Oltan aradı. Artık Ozan'ın tedavisine devam edemeyeceklerdi. Vücut organlarının çalışması için yapılan tedavi ve verilen ilaçlar başlangıçta ümit verir gibi göründüyse de bunların etkisi gittikçe azalmış ve tamamen yok olmuş. Kadere teslim olmaktan başka hiçbir ümitleri kalmadığını söylemişler. Oltan ve Ebru hemen Amerika'ya gideceklerdi. Sonrasında vücuduna bağlı cihazları kapatacaklarmış.

Oltan bana, *"Gönül, sen de gelecek misin?"* diye sordu. Bir zaman cevap veremedim, öyle kaldım. *"Gönül neden*

susuyorsun?” dedi tekrar. “Konuşamadım!” dedim. “Nasıl geleyim, Bilge var burada!” diyerek telefonu kapadım.

Ebru babasının yanına gittiğinde Ozan her ne kadar makinelere bağlı olsa da şuuru yerindeymiş. Ebru ona yaklaşp, “*Babacığım inşallah iyi olacaksın ve yine beraber evimize döneceğiz!*” demiş. Ozan bunu duyduğunda hırsıyla gözlerini oğlu Faik’e çevirip bakmış. Faik ona parmağını sallayarak bir işaret yapmış. Ebru’nun olaylardan haberi olmadığını söylemeye çalışmış. Ozan da bunu anlamış olmalı ki ondan sonra farklı bir tepki vermemiş. Ebru ve Oltan döndükten sonra da makineler kapatılmış.

Oltan Ankara’da cenaze hazırlıklarına başladı. Allah kimsenin başına vermesin. Bu öyle bir imtihanı ki dayanmaya imkân yoktu ama dayanmak zorundaydık. Eşim Rıfki genelde soğukkanlıdır. Ben artık nasıl bir hal almışsam, Rıfki bana mütemadiyen, “*Allah’tan gelen şeyin önüne geçemezsin.*” diyerek yatıştırmaya çalışıyordu. Gerçi ben bir şeye feveran etmiyordum ama mecnun gibi dolaşıyordum.

Makinelerin kapatılmasının üzerinden üç gün geçmişti. Telefon çaldı. Amerika’dan doktor olan yeğenim Akif arıyordu. “*Hala, amcamı kaybettik!*” dedi. Öylece bir zaman kalakaldım. İçimden etrafımdaki her şeyi yıkıp dökmek geçiyordu ama kıpırdayamadım. Daha sonra içeriden bir bağırıtı duydum. Bilge’nin haberi duyduğunu sandım. Bilge, ablasının halinden mi şüphelendi bilemiyorum ama önüne getirilen yemekleri fırlatıp atmış, “*Yemiyorum, yemiyorum!*” diye bağırmış. Yanına gittim, Asuman yerden

tabakları topluyordu. Kendimi zor tutarak, “*Bilge ne oldu?*” dedim. Ağlayarak bana baktı. “*Yemeyeceğim! İstemiyorum!*” dedi. “*Tamam, sonra yersin, önemli değil!*” deyince sustu ama gözlerinden hala yaş akıyordu. Bilge’nin yanında daha fazla duramadım. Kendimi banyoya atıp, uzun bir süre klozetin üzerinde oturup ağladım.

Ertesi gün tekrar Oltan’dan telefon geldi. “*Gönül, cenaze bugün gelecek. İstanbul’dan uçakla aktarma yapılacaktır. İstersen sen de o uçakla gelebilirsin.*” Cesaret edemedim. “*Ozan’ın yanına gidince kendime hâkim olamam.*” dedim. “*Bilge’yi de cenazeye çağırsak mı?*” diye sordu. “*Sonra bana neden haber vermediniz der mi?*” Dedim ki “*Daha kolu bacağı yeni tutar hale geldi. Orada kendini yere filan atarsa daha beter olur. Şimdi bile zor zapt ediyoruz.*” “*Ben de kendimde o gücü bulursam yarın uçağa giderim.*” diye ekledim ama bulamadım.

Oltan’ın telefonundan sonra Bilge’nin yanına gittiğimde, “*Ne oldu? Telefonla ne konuştunuz?*” diye sordu Bilge. “*Adadan haber geldi, eve hırsız girmiş!*” dedim. “*Onu söylediler. Yarın gel bak, diyorlar.*” Gerçekten de Büyükaada’daki eve hırsız girmişti. Ankara’ya gideceğim için onu bahane ettim.

Ertesi gün Güngör ve Vehbi Bey ile beraber arabayla gittik Ankara’ya. Sonra duydum ki Oltan bile havaalanında Ozan’ın cenazesi nakledilirken bir Adalet Bakanı değil bir ağabey gibi çok sevdiği kardeşine “*Ozan’ım seni böyle mi karşılayacaktım!*” diyerek bağıra bağıra ağlamış. İyi ki ben gitmedim, diye düşündüm, benim orada oluşum bu olayı daha hafifletmezdi.

Cenazeden önce Ozan'ın iş yerinde TPAO'da bir tören düzenlendi. Ben yine kendime hâkim olamam diye düşündüğüm için oraya da gitmedim. Daha sonra gidenler, *“İyi ki gelmedin! Çok ağladık törende!”* dediler.

Cenaze ve akşam duasından sonra ertesi gün İstanbul'a Bilge'nin yanına döndüm. Biz Ankara'ya giderken Bilge'nin bir arkadaşını çağırmış ve ona emanet etmiştik. Ancak Bilge gece çok asabileşmiş ve çok sevdiği bir arkadaşı olmasına rağmen onu evden kovup, gitmesini istemiş. Ama biz dönene kadar beklemişti elbette.

Yanına vardığımızda Bilge, *“Çok eşyanız çalınmış mı?”* diye sordu. Hem de yüzümü inceliyordu. *“Yok,”* dedim, *“Zaten yazlıkta ne eşya olacak, televizyon, telefon, birkaç da kapacak filan almış.”*

İnanmış gibi gözüktü. Ondan sonraki günler, biz Bilge'yi mutlu edersek sanki Ozan'ı da mutlu edecekmişiz gibi düşünerek Bilge'ye nasıl davranacağımızı şaşırdık. Bilge sokak hayvanlarına, özellikle de kedilere çok yardım eden, besleyen birisidir. Şişli'de bizim sokakta yeni doğurmuş bir kedi görmüştü. O istediği için kedinin yavrularını eve alıp baktık. Dışarıdaki kedilerin barınabilecekleri kutular hazırladık, yemek taşıdık. Bilge mütemadiyen kedilerle ilgileniyor ve arada Ozan'ı soruyordu. Ozan da hayvanları çok sever diye anlatıyordu. Bu şekilde altı ay geçti. Bilge bir hayli iyileşmişti ama fizik tedavi için hala hastaneye götürüp getiriyorduk. Yine de kendisini daha iyi hissediyordu ki *“Artık ben Ankara'ya gideyim.”* dedi. *“Fizik tedaviye de orada devam ederim.”*

Onu yolcu ettiğim anı hiç unutmuyorum. Bilge Ankara'ya gitmek üzere arabaya binerken ben de onları pencereden izliyordum. Onun hem heyecanlı hem de şaşkın bir hal içinde olduğunu düşündüm. Muhtemelen Bilge de bir meçhul içinde olduğunu hissediyordu. O zaman düşündüm, doktorun söylediği doğru muydu, Ozan'ın ölümünü daha önce söylemeli miydik? Uzun zaman Bilge'yi ne olduğunu bilmediği bir endişe içinde bırakmıştık. Doğrularımı, yanlışlarımı düşünürken kendi aklım ve vicdanımla hesaplaşmaya çalışıyordum. Araba gittikten sonra artık uzun süredir kendime sakladığım gözyaşlarım akmaya başlamıştı. Masanın arkasındaki divana çöktüm ve masaya kapanıp hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladım. Omuzumda eşimin elini hissettim. *“Gönül su getirdim, iç bir yudum!”* diyerek önüme bir bardak su koydu. Başımı kaldırıp yüzüne nasıl baktımsa *“Seni anlıyorum, acının büyüklüğünü biliyorum.”* dedi.

Ozan ile Gümüşhane'de yürüyüşe çıktığımız bir gün Harşit Çayı'nın oluşturduğu vadinin en dar yerinden geçiyorduk. Bir tarafımız dağ, diğer taraf Harşit Çayı. Ozan durup bana dağ yamacında yükseklerde bir yeri gösterdi. Dağ yamacı boyunca uzanan bir katman tabakasının izi vardı. *“Bak Gönül, Harşit Çayı vaktiyle o seviyede akıyormuş.”* dedi. Ben de baktım ama aklım almadı. Derenin yatağı o kadar yüksek ve kayalık bir yerden aşağıya nasıl inebilir ki, diye düşündüm. *“Öyle kısa bir sürede olan bir şey değil bu.”* dedi Ozan. *“Binlerce yıl içinde oluşan bir değişim. Akan suyun aşındırmasıyla taşı toprağı yarıp bu şekilde*

yatağı aşağıya indiriyor. Vadiler de böyle oluyor zaten.”
“Ben buradan defalarca geçtim ama hiç fark etmemişim. Nasıl da dikkat edip gördün onu.” “Benim mesleğim bu!” dedi. “Yıllardır arazide adım adım dolaşıyorum. Artık özel bir dikkat göstermeme bile gerek yok. Ben doğayı izliyorum, doğa da benimle konuşuyor. Şiir dinler gibi, müzik dinler gibi doğayı dinliyorum ve izliyorum.”

Sevgili kardeşim Ozan,
Ben ruhların her zaman yaşadığına inanıyorum.
Senin ruhunun da hep gezip dolaştığın arazilerde,
dağlarda, kayalarda, o çok sevdiğin doğanın içinde
yaşadığını biliyorum. Ben artık doksan yaşımı aştım.
Çok da uzak olmayan bir tarihte özlediğim tüm
sevdiklerimle beraber sana da kavuşacağımı
hissediyorum.

Gurur (Kızı Ebru Sungurlu Ülgen)

Babamın vefatının birinci yılında TÜBİTAK tarafından onun adına bir ödül verileceği haberini aldık. TÜBİTAK Hizmet Ödülü adıyla verilen bu ödülü almak için yapılacak törene benim katılmamı istediler. Törenin yapılacağı salona gittiğimde çok karışık duygular içindeydim. Babamın yaptığı çalışmalar dolayısıyla böyle bir ödülle layık görülmüş olmasının bize verdiği gururun yanında, bir daha onun yanımızda olmayacağı düşüncesi bana büyük acı veriyordu.

Babamın hem ofis hem arazi çalışmaları onun bizimle beraber geçirebileceği zamanını çok azaltıyor ama bir o kadar da değerli hale getiriyordu. Ancak bizden uzak kalması bizimle ilgilenmediği anlamına gelmezdi. Her zaman eğitimimizi, gelişimimizi dikkatle takip edip izlerdi.

Ödülü bana verdikleri zaman yine onunla beraber geçirdiğim son yaz tatilim aklıma geldi. Lise son sınıftaydım, yaşı on sekiz. Çok kilo almıştım. Okulların kapanmasıyla tatil için Ayvalık'taki yazlık evimize gitmiştik. Babam üç dört aydır arazi çalışmasında olduğu için benim son halimi görmemişti. Kendisi güzele, estetiğe düşkün birisiydi ve kişisel bakımına, giyimine önem verirdi. Benim genç kızlığım dönemimde neye ihtiyacım olduğunu benden önce düşünür, alır getirirdi. İlk makyaj malzemelerim, parfümüm, ilk topuklu ayakkabım hep onun hediyesiydi.

Babam arazi kampından doğrudan Ayvalık'a gelmişti. Arabasını kapının önünde gördüğümde merdivenlerden

üçer beşer atlayarak yanına koştuğumdaki yüz ifadesini anlatamam. *“Ne bu halin kız? Gadana gibi olmuşsun!”* deyiverdi.

Ertesi sabah 6'da egzersiz programımız başladı. Evimizin olduğu yer üç kilometre sahili olan küçük bir koydu. Her sabah kumların en ıslak yerinde bata çıka koşarak gidiyor, dönüşte ise denizde diz hizasına kadar suda koşarak geri dönüyordum. İdmanın tamamı altı kilometre, durmak yok. Babamın elinde uzun bir sopa, durduğum zaman şakacıktan bir dokunduruyordu bana.

Bir haftalık tatilinin sonunda babam araziye geri döndü. Ama ben aynı disiplinle 1 ay daha her gün koştum durdum. Tatilin sonunda aldığım tüm kiloları, tam on iki kilo, geri vermiştim ve babamın karşısına gururla çıkmıştım.

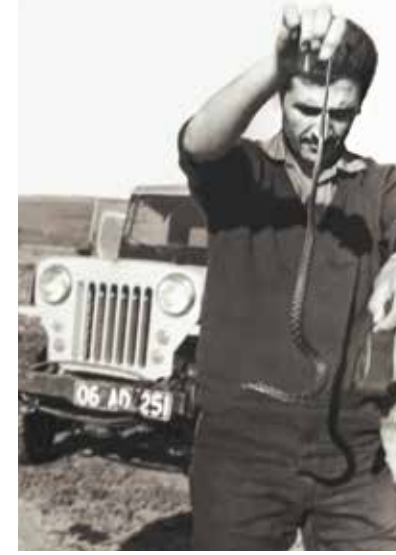
Babamın Hayvan Sevgisi (Oğlu S. Faik Sungurlu)

Sevgili Gönül halam, babamı yazdığı kitabı için benden bir yazı istedi. Ne yazayım diye sorduğumda, babamla onun son zamanlarını beraber geçirdiğimiz Amerika'daki günlerimizden bahsedebileceğimi söyledi. Çok gayret ettim, üç dört sefer oturup yazmaya çalıştım ama olmadı, elim varmadı. Bugün babamı düşündüğümde onu, yavaş yavaş ellerimizden kayıp gittiği o sıkıntılı günlerle değil her daim gülümseyen yüzüyle, dimdik ayakta durduğu haliyle hatırlıyorum. O yüzden bambaşka bir konudan bahsetmeye, babamın çok da fazla bilinmeyen hayvan sevgisini anlatmaya karar verdim.

Kardeşim ve ben çocukken de hayvanları severdik ama eve hayvan getirmezdik ve evde hayvan bakılmazdı. Annem ve babam çalışan insanlardı ve bizleri büyütürken bir de bir ev hayvanının sorumluluğunu almak istemediklerini düşünüyorum.

Ancak yine de özellikle Ebru'nun başını çektiği bir girişim olmuştu. Ben yedi, Ebru da altı yaş civarında iken Ebru eve gözü açılmamış iki kedi yavrusu getirmişti. Babam yavruları görünce *"Bunlar yaşamaz, annelerinin yanına götürmek gerekir."* dediyse de Ebru her zamanki gibi inat etmiş, nereden bulduğunu söylememişti.

Başa gelen çekilir diyerek annem ve babam yavru kedilere bakmaya başlamışlardı. Özellikle babam kedileri besleme çizelgesi yapmıştı ve yavrular çok küçük olduğundan sütlerini ısıtıp biberon ile besliyordu.

Solda; arazide bulduğu bir yılan ile ilgileniyor.

Sağda; besleyip doğaya saldırdığı ayı yavrularından birisi ile beraber.

Altta; yaralı olarak bulup iyileştirdiği bir kuş ile beraber.

Ama sonunda babamın dediği oldu ve yavru kediler bir kaç gün içinde öldüler. Babam, Ebru ve beni önüne oturtup bundan sonra asla eve hayvan getirmememizi ve yavru kedileri, köpekleri annelerinden uzaklaştırmamamızı söyledi. Biz üniversiteye gidene kadar bu kural bozulmadı.

Babam evde hayvan beslememizi istemiyordu ama kendisinin çok iyi bir hayvan sever olduğunu biliyorduk. Ama o sevgisini ve ilgisini daha çok doğada, kendi doğal ortamında yaşayan hayvanlara gösteriyordu. İşi gereği yıllar boyunca çok uzun süreler arazide vakit geçirdiği için yaban hayvanlarıyla sıkça karşılaşmış. Bir defasında avcıların vurduğu bir ayının iki yavrusunu bulmuş. Çok küçük olan yavruları kendi kamplarına götürüp birkaç ay kendi başlarına kalabilecek kadar bakıp büyüttükten sonra alıştırma alıştırma tekrar doğal ortamlarına bırakmış.

Yaralı bulup bakıp iyileştirdiği hayvanlar da çoktu. Bir de yılanları çok severdi. Biz hiç denk gelmedik ama arazide beraber görev yaptığı arkadaşları babamın ne zaman bir yılan görse hemen yakalayıp biraz oynayıp sevdikten sonra tekrar salıverdiğini anlatırlardı.

İçindeki bu doğa ve hayvan sevgisine rağmen evde hayvan beslenmesi yasağını koyan da yine babamdı. Bu yasağa 12-13 yıl boyunca riayet ettik. Ama sonra yine Ebru, aramızda asi olan ve kuralları yıkan oydu, bir iki aylık tekir bir kedi yavrusunu bulup eve getirdi. Babamın kuralları vardı ama çocuklarına zaafi çoktu. Kızını kıramadı ve onu eve almamıza izin verdi. Böylece evdeki ilk kedimiz oldu. Adını 'Dayı' koyduk. Ama çelimsiz bir

hayvandı, apartmanın bahçesine çıkardığımız zaman etraftaki başka kedilerden dayak yiyordu. Babam dedi ki, *"Bu kedi yeterli anne sütü almadığı için bünyesi zayıf, siz bunu iyi besleyemiyorsunuz."* Ondan sonra babam çırpılmış yumurta hazırlayıp kediye yedirmeye başladı.

Dayı hızla büyüdü, yaz geldi, tatile gideceğiz. Ancak kediyi bırakacak kimse yok. Babam bizimle beraber yazlığa gelmesini kabul etti. Kedi ilk defa arabaya binecekti ve yolculuk uzundu. Yolda fenalaşıp kusmaya başladı ve altına kaçırdı. Ebru ve ben, babam çok kızacak diye düşünürken tam tersi oldu. Babam arabayı bir çeşme başında durdurdu. Kediyi aldı, son derece sevecen yumuşak bir tonda konuşarak sakinleştirdi ve çeşmede onu temizledi. Dayı da, babam onu yıkarken uslu uslu durdu.

Dayı'yı kısırlaştırmamıştık. Büyüyüp ergenleşince sokaklarda gezip dolaşmaya başladı. Canı isteyince böyle evden çıkıyor ama sonra yine geri geliyordu. Bir gün eve geri dönmedi. Babam, Ebru ve ben çıkıp sokaklarda onu aramaya başladık. Maalesef ölüsünü bulabildik. Bir araba çarpmış, sokakta yatıyordu. Hepimiz çok üzüldük ama en çok Ebru ağladı. Sevgili babam kızının bu kadar üzülmesine dayanamadı ve sokaktan Dayı'ya çok benzeyen, belki de onun yavrusu olan üç-dört aylık bir tekir kediyi eve getirdi. O tarihten sonra bizim evde her zaman kedi beslendi.

Okul ve İş Arkadaşlarının Paylaştıkları

Arkadaşım Ozan (Dr. Metin Akagün)

Ozan ve ben ikimiz de Gümüşhane’de büyüdük. Hatta ailelerimiz arasında hısım akrabalık da vardır. Ancak Ozan ile üniversitede bir araya gelene kadar hiç tanışmamıştık. Ortaokuldan sonra liseyi Ozan Eskişehir’de, ben de Trabzon’da okumuştuk. Kader bizi Gümüşhane yerine İstanbul’da bir araya getirdi. İkimiz de İstanbul Üniversitesi’nin Fen Fakültesine girmiştik, ben Fizik Bölümü’ne, Ozan Jeoloji’ye.

Ozan’ı Gümüşhane’den tanıımıyordum ama abisi Oltan’ı tanıyordum. Oltan abi bizden birkaç yaş büyüktür. O vakitler o da İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğrenciydi. Gurbet elde Gümüşhaneliler sıkça bir araya geldiğimiz için Ozan ile de hemen tanıştık ve çok iyi arkadaş olduk.

Ozan sadece benim için değil herkesçe iyi bir arkadaş olarak bilinirdi. Elini vereceğin, sırtını dayayabileceğin samimi ve güvenilir bir insandı. Zeki ve muzip karakteri de insanların kendilerini onun yanında iyi hissetmesini sağlardı. Gümüşhaneli olduğumuz için bir araya gelmiştik ama arkadaşlığımızın temelinde elbette onun bu sağlam karakteri yatıyordu.

İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi ile Edebiyat Fakültesi aynı kantini kullanıyordu. Okuldaki ilk senelerimiz dersliklerden çok o kantinde geçti diyebilirim. Delikanlılık zamanlarımızdı tabi, kızlarla tanışmak, gezmek, tozmak derslerden daha cazip geliyordu bize.

*İstanbul Üniversitesi’nde Fen Fakültesi önünde, dört Gümüşhaneli.
Soldan sağa: Ozan Sungurlu, Metin Akagün, Ergun Bayraktar, Turgut Ataman.*

Ama sonra ben Ferhande, Ozan da Bilge ile tanıştık. Sonradan eşlerimiz olacak bu hanımefendiler sanıyorum ki hayatı biraz daha ciddiye almamızı sağladılar. Derslere daha bir ciddiyetle asıldık. Ben birikmiş tüm derslerimi iki senede temizleyip mezun oldum. Ozan ise bir hastanenin santralinde işe girmişti. Okulla beraber hem okuyor hem çalışıyordu. O yüzden okulu biraz daha uzattı ama neticede o da bitirip mezun oldu. Ben askerliğimi yapana kadar okulda akademisyen olarak 7 sene devam ettim. Doktora ve doçentlik tezlerimi tamamlamıştım ama askerliğimi yaptıktan sonra profesyonel hayat daha cazip gelince okula dönmedim. Ozan ise akademik hayata çok sıcak değildi. Sahada çalışmak istiyordu ve Bilge ile evlenip ikisi de Ankara’da MTA’da çalışmaya başladılar. Arkadaşlığımız ömür boyunca sürdü. Benim Ankara’ya, onun İstanbul’a yollarımız düştüğünde mutlaka bir araya gelir görüşürdük. Ta ki o elim kazaya kadar. Tüm sevenleri gibi kurtulması için çok dua ettik ama kaderin önüne geçemedik. Bize de, böyle güzel bir insanın arkadaşı olmanın gururu ve her daim özlemle hatırlayacağım arkadaşlığımızın anıları kaldı.

Ozan ile olan arkadaşlığımın bende bıraktığı çok güzel anıların yanında bir de jeolojiye duyduğum ilgi ve sevgi oldu. Daha okul zamanında Fen Fakültesindeki jeoloji laboratuvarına büyük ilgi duyuyordum ve sıkça orayı ziyaret eder, mineralleri, maden örneklerini incelerdim. Bu ilgi ve merakım bu yaşımda hala devam ediyor. İsmi bile sahip olduğu madenlerden almış olan memleketimiz Gümüşhane’de bir maden ve mineraloji müzesi kurulması için destek verdim. Eski Gümüşhane de denilen

Süleymaniye Mahallesi’nde aile yadigârı bir konağımızı bin metrekare arazisiyle birlikte böyle bir müzenin kurulması için Gümüşhane Üniversitesine bağışladık. İnşallah başarılı olur. Sevgili Ozan ile beraber başlayan bu sevgimiz belki bizden sonra da böyle bir müzede yaşar.

O her daim gülümseyen simanla, daima hatırlayacağım yakışıklı arkadaşım. Ruhun şad olsun.

Dr. Metin Akagün

Uzun Adam, Adam Gibi Adam (Prof. Dr. Doğan Perinçek)

Mesleğine âşık, arkadaş canlısı, dost, kalender, alçak gönüllü, etrafındaki insanlara küçük ya da büyük olsun fark gözetmeden saygılı davranan ‘Uzun Adam ve ‘Adam Gibi Adam’ Ozan ağabeyim.

Alçak gönüllü kalender olduğunu ne zaman anladım. Yıl 1974; TPAO desteğiyle Adıyaman dolayında doktora tezimin arazi çalışmasını yapıyorum. Yaz başında Ozan ağabeyim, doktora hocam Prof. Dr. Enver Altınlı ve sınıf arkadaşım Namık Yalçın ile birlikte arazi ön çalışmamıza başladık. Ozan ağabey bize bazı önemli jeolojik gözlemlerini, formasyonların en iyi gözüktüğü yerleri ve bölgenin yapısal özelliklerini gösteriyor. Ardından hocamız İstanbul’a döndü. Namık ve ben doktora arazilerimize dağıldık. Ben Adıyaman’ın kuzeyinde doktora sahamın ortasında kalan Çelikhan kazasında bir eve yerleştim. Adıyaman’da TPAO’nun kalabileceğimiz daha rahat tek katlı bahçe içinde bir binası vardı. Orada kalabilirdik fakat bu durumda her gün üç saatimiz yolda boşuna harcanacaktı. Bu nedenle bir ay süre ile Çelikhan’da çalışıp sonra Adıyaman’a uğramak en uygun seçenektir. Çelikhan’dan ilk Adıyaman dönüşünde; Ozan ağabeyimi çok daha iyi tanıdım. Arazi arabasından inip TPAO binasının bahçesine girdim. Akşam saatleriydi, Ozan ağabey balkonda arazi yorgunluğunu atıyor ve beş çayını içiyordu. Beni görünce balkondan bahçeye atladı ve çok samimi bir tavırla yanıma gelip tokalaştı, sarıldı ve “*Hoş geldin!*” dedi. Çok etkilendim. O anı hiç unutmuyorum, saniye saniye gözlerimin önünde. Neden mi? Henüz

tanışalı iki ay olmamıştı. Benim için meslekteki başarısı nedeniyle ulaşılamaz bir mesafedeydi. Kendi kendime “*Doğan yanlış düşünmüşsün,*” dedim, “*evet, Ozan ağabey çok iyi bir jeolog ama ulaşılmaz bir mesafede değilmiş.*” O alçak gönüllü ve meslek yaşı yüksek olan bir kişi olduğu için; sanırım kendisi gibi gördüğü Doğan’a olan mesafesini sıfıra indirmişti. Balkondan atlayıp bana sarılmasını, doğal, olağan bir davranış olarak görmüştü. Ben ise halen olayın şaşkınlığı içinde resmi davranma telaşı içindeydim. O gün bendeki resmiyet tümüyle yok oldu ve ben saygı ve sevgiyle Ozan ağabeyime bağlandım. Onu öz ağabeyimin yerine koydum. O benim örnek aldığım bir meslektaşım, kılavuzum ve ağabeyimdi artık.

Sonraki aylarda Ozan ağabeyimin arazideyken yılan yakaladığını ve bir müddet sonra serbest bıraktığını öğrendim. Örnek aldığım adam bunu yapıyorsa ben de yapmalıyım dedim ve ben de yılan yakalamaya başladım. Çok zor olmadı fakat hayatım boyunca hiç yılan öldürmedim. Yılanlarla dostluğum süregeldi. Halen yılan gördüğümde yakalarım. Yakaladığım son yılan 1.70 m boyundaydı.

Doktora arazi çalışmalarımızın üçüncü ve son yılında Adıyaman’da işlerimizi bitirdim. Ankara’ya döndüm, oradan da İstanbul’a üniversiteye dönmek için hazırlık yapıyordum. Hayatımın seyrini değiştiren teklifi aldım Ozan ağabeyimden; “*Doğan, sen neden TPAO Arama Grubu’na gelmiyorsun?*” Kulaklarıma inanamadım, örnek aldığım uzun boylu adam bana TPAO’da iş teklifi yapmıştı. Teklif ses hızıyla kulağıma geldi ben ışıık hızıyla cevap verdim “*Çok mutlu olurum Ozan ağabey.*”

İstanbul'a döndükten bir ay sonra kısa dönem askerlik için Isparta'ya gittim. Askerlik bitti. Evlenmek için nikâh masasına oturdum. Şahidim doktora hocam Prof. Dr. Enver Altınlı idi. Üniversiteden ayrılacağımı ve TPAO'ya gideceğimi Altınlı hocama nikâh masasında söyledim. O gün bugün bu işi nasıl yaptığımı kendime soruyorum *“Doğan, nikâh masasından başka bir yer ve zaman bulamadın da mı, bu haberi o masada verdin?”* diye.

İstanbul Üniversitesi Jeoloji Bölümündeki görevimden istifa ettim. Evlendikten sonra balayına çıkacağız, yolu Ankara'dan geçirdik. Doğrudan Ozan ağabeyimin ofisine gittim. *“Ozan ağabey ben geldim, ne yapmam lazım?”* Ozan ağabeyimin yönlendirmesi ile gerekli evraklarla beraber TPAO'ya iş müracaat dilekçemi verdim. Ankara'dan Antalya yönünde yola devam. Balayı dönüşü TPAO'da işe başladım.

Eşim ile anlaştık ilk çocuğumuz erkek olursa adını Ozan koyacağız dedik. Oğlumuz 1979 yılında doğdu ve Ozan adını verdik. Yıllar geçti, Ozan büyüdü. Bu arada Ozan ağabey ve Bilge ablamızı sıkı sık ziyaret ederdik, onlar da bize iadeyi ziyaret yapardı. Bizim Ozan altı yaşında, TED kolej sınavlarına hazırlanıyor. Ozan'a test kitabı yetiştiremiyoruz. Bulduğu zekâ, test kitaplarını 5-10 dakikada bitiriyor. Ozan ağabey ve Bilge abla bize ziyarete gelmişti. Test kitabı ve sınav konusu açıldı. Ozan ağabey bizim Ozan'a *“Getir bakalım şu kitabımı, bir de beraber çözelim.”* dedi. Ozan kitabı kaptı, Ozan ağabeyin dizine yerleşti. Kitaptaki sorular altı dakika sürmedi, bitti. Ozan ağabeyim bize döndü, *“Bu çocuk çok zeki ve eminim başarılı olacak.”* dedi.

Gerçekten de aynen Ozan ağabeyimin dediği gerçekleşti. 1991 yılı sonunda Ozan 15 yaşında iken Avusturalya'ya göç ettik. Liseyi sınıfın ilk üçü içinde başarıyla bitirdi. Üniversiteden Elektronik-Ticaret bölümünden çift diplomayla mezun oldu. Üniversite bitirme tezi tüm Avustralya'da yılın en başarılı tezi seçildi ve ödül aldı.

1988 yılında TPAO'da çalışırken yabancı bir petrol şirketinden Türkiye'de çalışmak için iş teklifi aldım. TPAO bana söz konusu şirkette çalışmak için izin vermedi. Bende TPAO'da en etkin petrol üretimi yapılan projenin başında iken istifa ettim. Ozan ağabeyim istifamı geri almam için benimle defalarca konuştu ama ben mesleğimin geleceğini düşünmek zorundaydım. Belki de hayatımda ilk defa Ozan ağabeyimin sözünden çıktım, TPAO'ya dönmedim.

Önce Arabistan'a gittim sonra Türkiye'ye döndüm, Mobil Petrol şirketinde çalışmaya başladım. Mobil'de çalışırken Ozan ağabeyim yeni işim nedeniyle bana hayırlı olsun ziyaretinde bulundu. Çok mutlu oldum, örnek aldığım meslektaşım, ağabeyim, benim kılavuzum bir kez daha alçak gönüllüğünü göstermişti. Saygım daha da büyüdü.

O yıl korkunç kaza oldu ve ben öz ağabeyimi kaybettim. Anamı kaybettiğim günler kadar çok üzüldüm. Kahroldum, dünyam yıkıldı. Canım ağabeyim senin yerini hiç kimse dolduramayacak.

“OZAN SUNGURLU, sevgili ağabeyim, değerli ustam, alçak gönüllü-kalender meslektaşım, sen hem insan hem meslektaş olarak

bizlere kılavuz oldun. Seni tanıdığım ilk yılda sevdim, adam gibi adamlığına saygı duydum. Senin adını sağlığında oğluma verdim. Onun da senin gibi başarılı, alçak gönüllü kalender olmasını diledim ve oldu da. Oğlum Ozan da sen değerli ağabeyim gibi iş kazası geçirdi ama senin bu dünyayı terk ettiğin kapının eşliğinden geri döndü. Örnek aldığım güzel insan gittiğin yerde rahat uyu, ellerinden öperim.”

11 Ağustos 2003 Kuveyt Üniversitesinde çalışıyorum. Ailemin yaşadığı Avustralya’daki arkadaşlarımdan haber geldi, “*Ozan Perinçek kaza geçirdi, hemen gel!*” Kuveyt Avusturalya arası 13 saatlik uçak yolculuğu. Bana 13 gün gibi geldi. Kaza geçirdi diyorlar ama oğlum ya öldüyse! Nasıl bir kaza geçirdi. Aklıma ilk gelen motosiklet kazası. Oğlum çok severdi motosikleti ve bir değil iki tane motosikleti vardı. Avustralya’nın Perth şehrine uçağımız indi. Arkadaşlar beni alıp hastaneye götürdü. Hastanede oğlumu komada gördüm ve nefes alıyordu. Hayattaydı. En kötünün iyisini görüyor, yaşıyordum. İnanmayacaksınız ama sevindim, umutlandım. Oğlum Ozan’ın uçak kazası geçirdiğini hastanede öğrendim. Oğlumun ödül aldığı bitirme tezi proje haline getirilmiş ve birlikte çalıştığı beş arkadaşını taşıyan uçak güç kaybedip havaalanı yakınında düşmüş ve bir pilotla beraber altı kişi düşen uçağın yanmasıyla ağır etkilenmiş ve bir arkadaşı olay yerinde hayatını kaybetmişti. Oğlum 35 gün komada kaldı. Eşim, kızım, ben ve oğlumun kız arkadaşı altışar saat nöbetleşe oğlumun başında duruyorduk. Ailenin diğer fertlerini özellikle kızımın üzülmemesi için onların yanında değil onlardan uzakta iken ağlıyordum. Hayatımda ikinci defa acıyı kalbimde ve beynimde hissettim. Oğlumun komada

kaldığı 35 gün süresince isyan içindeydim. “*Allah’ım eğer var isen bir Ozan’ımı elimden aldın ikincisini alma!*” diye yalvardım. Yakarışlarım kabul oldu ve oğlum benim doğum günümde gözlerini tekrar hayata açtı.

Türkiye’ye döndüm ve üniversitede öğretim görevlisi olarak çalışmaya başladım. Her yıl öğretim başladığında ve benim verdiğim derslerin ilk gününde, dersimi öğrencilerime tanıtırken Ozan ağabey, Prof. Dr. İhsan Ketin hocamız ve TPAO’da çalışan dört arkadaşımızın olduğu fotoğrafı sınıfta ekrana yansıtarak öğrencilerime Ozan ağabeyimi tanıtp, onlara şunu söyledim; “*Bakın arkadaşlarım, meslektaşlarım, sizin Ozan ağabeyim gibi iyi bir jeolog olmanızı istiyorum ama bu yetmez, hepinizin onun gibi alçak gönüllü, kalender olmanızı isterim. İyi jeolog daima alçak gönüllüdür, kalenderdir, etrafındaki insanlara saygılıdır. Yakında mezun olup gideceksiniz. Gittiğiniz yerde sakın arkadaşlarınızı siyasi görüşüne ya da görüşlerine göre sınıflamayın. Ayrımcılık yapmayın. Aynı Ozan ağabeyimin yaptığı gibi mesleğini hakkıyla yapan herkese ayırım yapmadan saygılı olun.*” Üniversitede üçüncü ve dördüncü sınıflara ders anlatıyordum. Bütün öğrencilerim Uzun Adam Ozan ağabeyimi bu nedenle tanır.

Yıl 1984, Oltan Sungurlu, Ozan ağabeyimi ziyarete TPAO’ya gelmişti. Asansör önünde karşılaştık. Ozan ağabey Oltan Bey’e dönerek “*Ağabeyim Oltan*” ve bana dönerek “*Kardeşim Doğan Perinçek*” diye bizi birbirimize tanıttı. Büyük kardeşleri Orhan Sungurlu’yu da uzun zamandır tanırdım. Ozan ağabeyim, Orhan Bey’e de beni tanıştıtırken “*Kardeşim Doğan Perinçek*” diyerek tanıtmıştır.

Üniversitede öğrencilerimle paylaştığım resim. Soldan sağa helikopter pilotu, Hüseyin Kozlu, İhsan Ketin, Türksen Erdoğan, Ozan Sungurlu, Yücel Yılmaz, Doğan Perinçek.

Ben Erzincanlıyım. Almanca dilini de konuşan bir jeofizikçi hemşerim TPAO'da işe girmek için sınava girdi. Yazılı sınavı kazandı. Sıra mülakatta. Hemşerime destek olmak için, ben devreye girdim ve Ozan ağabeyim ile görüştüm. Ama Ozan ağabeyimi tanıyorum, ben bile söylesem torpil yapmaz. Bu nedenle hemşerime “*Erzincan milletvekili Yıldırım Akbulut ile görüş, o da Oltan Sungurlu ile görüşün belki faydası olur.*” dedim. “*Oltan Bey, Ozan ağabeyime telefon etsin.*” önerisinde bulundum. Ben ve Ozan ağabey saat 17.30'da mesaiyi bitiren tiplerden değildik. 17.30'dan sonra zaman zaman Ozan ağabeyimin ofisine geçer, kendisiyle sohbet ederdim. Bizim gibi mesai saati sınırı tanımayan birkaç kişi daha olurdu o ofiste. Ozan ağabeyimin ofisinde olduğum sırada Oltan Sungurlu Bey'den bir telefon geldi. Konu benim hemşerim. Sesi duyamıyorum ama konuşulan konunun hemşerim olduğunu anlıyordum. Ozan ağabey telefonda beni kastederek “*Burada da o şahsın hemşerisi Doğan Perinçek var, işe alınma konusunda yardım istiyor ama ben sınavı yapan amirlerinin sözüne göre karar vereceğim*” dedi. Sonuçta hemşerim işe giremedi. Ozan ağabeyim beraber çalıştığı elemanlarının kararına saygı duyar, onların kararı son karar olurdu. Ne beni, ne de Oltan Bey'i dinledi. Aynı yıl; Ozan ağabey jeoloji eleman alımı için, yazılı sınav sorularını bana hazırlattı ve sınavı ben yaptım. Sınav kâğıtlarını ben değerlendirdim. Sonuçları sözlü yapacak heyete aktardım. Tahmin edileceği gibi, ben de Ozan ağabey gibi hiç kimseye bir ayrıcalık tanımazdım. Fakat Jeofizikçi hemşerimin sözlü sınavına ben girseydim, yazılı sınavı geçtiği ve Almancası olduğu için herhalde onu desteklerdim.

Yıl 1986, her yıl olduğu gibi yaz tatili için TPAO'nun Kuşadası'na iki hafta için tatile gideceğiz. Ozan ağabey, Bilge abla, ben ve eşim aynı devreye düştük. O sırada da Fethiye dolayında çalışan bir arazi ekibi var. Ozan ağabey ile anlaştık, hanımları ve çocukları Kuşadası TPAO kampına bıraktık, biz ikimiz kafa kafaya verip Fethiye'deki arazi kampına jeoloji yapmaya gittik. Orada sekiz gün arazi çalışması yaptık, Kuşadası'na döndük hanımları alıp Ankara'nın yolunu tuttuk. Sanırım Ozan ağabey ile ortak yanımız maalesef jeolojiyi her şeyin önüne koymamız gibi bir hatamız olmasıydı. Eşim ve Bilge abla bu konuda haklı olarak bizi eleştirirdi. Ozan ağabey hayatını kaybettikten sonra Bilge ablamın söyledikleri hala kulaklarımda çınlar, *“Keşke Ozan sağ olsaydı da her gününün 12 saatini, yılın altı ayını jeoloji ile doldursaydı.”*

Işıklar içinde uyu Ozan ağabeyim. Seni asla unutmayacağım.

Prof. Dr. Doğan Perinçek

Uzun adam, adam gibi adam Ozan'ın kardeşi

Ozan Sungurlu'nun Ardından (Prof. Dr. Yücel Yılmaz)

Ozan Sungurlu'yla olan anılarım, üniversite yıllarına gider. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Jeoloji Lisans öğrenimi yıllarımıza; 1960'ların ilk yarısına. O yıllardan Ozan Sungurlu deyince onun kimliğiyle, kişiliğiyle ilgili hemen şunlar aklıma geliyor; çevresini rahatsız etmemeye özen gösteren, herkese yakın ama mesafeli, ölçülü, edepli bir arkadaş. Yüzünde yaklaşan bir arkadaş için gülümsemeye hazır bir ifade!

Jeoloji binasının laboratuvar sınıfında Enver Hoca'nın derslerinde cama bitişik orta sıralarından birinde sonraki yıllarda eşi olacak kız arkadaş Bilge'yle oturur, dersi sessizce dinler ve ders bitiminde sessizce giderlerdi. Önünde bir defter olurdu ama kendisinin not aldığını hatırlamıyorum.

Üniversite yıllarında ilişkimiz iki sınıf arkadaşı olmakla sınırlı kaldı. Yakınlığımız meslektaş olarak sık sık bir araya geldiğimiz sonraki yıllarda gelişti. Çok yakın iki arkadaş olduk.

Üniversite yıllarından sonra yollarımız bir süreliğine ayrıldı. Ben yurtdışına doktora yapmaya gittim, akademi dünyasına yöneldim. Ozan, uygulama kurumlarında; önce MTA'da daha sonra TPAO'da çalıştı. Bu çalışmalar vefatına kadar başarılarla sürdü. Kişiliği ve yetenekleriyle hem arkadaşları arasında hem de yöneticileri tarafından sevgi, saygı ve takdir gördü.

Ozan'la sınıf arkadaşı olmanın ilk ayrıcalığını, doktora

çalışmamda saha çalışma alanım olarak Gümüşhane dağlarını seçme süresinde yaşadım. Gümüşhane'yi daha önce görmemiştim. Saha çalışmasına başlamak üzere 1967'nin bir yaz akşamı hava karardıktan hemen sonra MTA cipi beni Gümüşhane'nin caddesinde koca arazi sandığıyla birlikte kaldırım kenarına bıraktı gitti. İlk şoku, kimi kimseyi tanımadığım, nereye başvuracağımı bilemediğim bu gecede yaşadım. Gümüşhane o dönemde, günümüzdeki bir kasabadan daha büyük değildi. Yaylalarına, dağlarına hatta bazı köylerine bile yol yoktu. Ana caddesi bile sessiz ve yarı karanlıktı. Gümüşhane'de gün erken başlar, erken biter. Yanımdaki baş belası dev sandıkla nereye sığınabileceğim şaşkınlığıyla çevreme bakarken caddenin karşısındaki bir yazıhanenin camında Avukat Oltan Sungurlu adı dikkatimi çekti. Aklıma hemen Ozan geldi. Onun Gümüşhaneli olduğunu hatırladım. Caddenin benim bulunduğum tarafında kepenklerini indirmekte olan yaşlıca bir mağaza sahibine Oltan Sungurlu'nun Ozan'la akraba olup olmadığını ve ona nasıl ulaşabileceğimi sordum. Bu bey meğer Oltan Sungurlu'nun kayınpederiymiş. *"Yarın sabah yazıhanede görürsün, Ozan'ın abisidir."* dedi. Ertesi gün Oltan Sungurlu'yla tanıştım. Sungurluların Gümüşhane'nin muteber bir ailesi olduğunu daha sonraları yaşayarak öğrendim. Ozan'ın, ailesinden miras, edep ve adabı, kendi olgun mizacıyla birleşerek mükemmel bir sentez oluşturmuş.

Gümüşhane dağlarında çalıştığım dört yaz boyunca Oltan Bey bize hamı oldu. Harşit Nehri kenarındaki evlerinde Ozan'ın ablası Gönül Hanım'ın bir hafta sonu bize kuzu tandır daveti de güzel bir başka anımızdır.

Ozan Sungurlu tanıdığım IQ düzeyi en yüksek insanlardan birisidir. Bu niteliğini yerbilimleri gibi olaylara geniş perspektiften bakmayı gerektiren bir meslekte başarılarla uyguladı. Uzun boyu ve dirençli bedeniyle zorlu saha çalışmalarını rahatlıkla başarabilen usta bir saha jeoloğu oldu. O mütevazı, çelebi kişiliğiyle kendisine üst yönetimlerden ayrıcalık talep etmemiş, yaptıklarıyla göze çarpmış ve eriştiği her basamağa fazlasıyla hak ederek ulaşmıştır. Kendisinin bir doktora çalışması oluşturacak birikime sahip olduğunu bilen birisi olarak onu doktora yapmaya teşvik ettim. Ama sanki ona bir iyilik yapılmıyormuş gibi algıladığını sandığım onurlu kişiliği buna müsaade etmedi.

TPAO Arama Grubunda yönetici iken bizimle, üniversite-TPAO ortak projeleri geliştirdi. Bu proje çalışmaları sürecinde de sık sık saha kamplarımıza gelip çalışmalarımıza katıldı. Bunları hem Ankara'dan, ofis yaşamından uzaklaşmak, hem de sevdiği mesleği ve arkadaşlarıyla bir araya gelebilmek için sık sık yapardı. Bu vesilelerle Anadolu'nun birçok yöresinde birlikte saha çalışmaları ve gezileri yaptık. Meslekteki uzun yıllar süren çalışma dönemimizde saha çalışmasını seven ve benimseyen iki meslektaş olarak yolumuz pek çok yerde kesişti. Anadolu'nun pek çok dağını birlikte gezip konuşma ve tartışma şansı bulduk. Paylaştığımız Yüksekova çadırli kampında Cilo Dağlarından başlayarak Güneydoğu Anadolu'nun dağlarını bir uçtan bir uca dolaştık. Karadeniz Dağlarına, Marmara Bölgesinde Samanlı Dağlarına kadar birçok zorlu ancak keyifli geziler yaptık. Fikir ayrılıklarımızı birbirimize neşeye takılarak coşkuyla

tartışarak gidermeğe çabaladık. Bu nedenlerle sahada kazanılan arkadaşlıklar sıkı dostluklara dönüşür ve asla aşınmaz.

Onunla sahada çalışmak çok keyiflidir. Çünkü seni dostu olarak benimsemişse olaylara ve çevresine yaratıcı ve bitmeyen mizah gözlüğüyle bakar ve sürekli takılır. Gün boyu beden yorgunluğu ile tükenen enerjiniz neşe dolu saatlerle keyifli bir verimliliğe ve birikime dönüşür. Bu merak, arazi dönüşünde de sizi rahat bırakmaz; sürekli soran, sorgulayan ve hep daha çoğunu ve doğrusunu hedefleyen bir seyirde sürer gider. Ona arada bir, *“Arkadaş stratejisiyle bizi TPAO adına bedava çalıştırıp duruyorsun.”* diye takılırdım. O da muzip muzip gülümser ve ardından unutamadığım o kahkahalarından birini patlatırdı.

Ölümü çok erken ve ani oldu!

Cenaze törenine İstanbul’dan giderek katıldım. TPAO’lu değilim ama TPAO’nun düzenlediği törende meslektaş ve arkadaşı olarak bana da bir konuşma fırsatı verin diye Ankara’ya telefon ettim. Törenin yapıldığı eski TPAO binasının merdivenlerinden büyük bir arkadaş grubunun gözyaşları arasında onu yolcu ettik.

Tören sırasında kardeşim ve meslektaşım Hüseyin Sebat Serdar’a hemen bir Ozan Sungurlu Vakfı oluşturup öğrencilere burs vererek adını yaşatmamız gerektiğini söyledim. TPAO Arama Grubunda o dönemde üst düzey yönetici olan arkadaşımız ve Ozan’ın dostu Dursun Açıkbaş’ın destekleriyle vakfı oluşturduk. Hüseyin Sebat

Serdar’ın özverili gayretleriyle vakıf uzun yıllar varlığını sürdürdü. Birçok öğrenciye Ozan Sungurlu bursları verildi.

Ozan’ın hafızası çok güçlüydü. Belki de bu nedenle derslerde olduğu gibi sahada da not tutmazdı. Ama çalıştığı bir alandaki kaya ilişkilerinin nerede iyi görüldüğünü ona sorarsanız hemen cevaplardı. Ozan Sungurlu’nun bu ihmali Türk yerbilimlerine pahalıya mal oldu. Ne yazık ki, büyük bir bilgi birikimi kendisiyle birlikte kaybolup gitti. Ortak bir iki araştırma makalesi yazmış olmamız bir nebze de olsa teselli veriyor.

Değerler sistemimizin giderek aşındırılıp yok edildiği günümüzde Ozan bir sembol olarak aklımızda. Hala onu sık sık anıyoruz. Onu sevmeyen, saymayan yoktu herhalde!

Ne mutlu ki böylesi bir arkadaşımız oldu. Varlığıyla yaşamımıza değerler kattı.

Prof. Dr. Yücel Yılmaz

Prof. Dr. Yücel Yılmaz'ın Ozan Sungurlu'nun vefatı sonrasında TPAO'da düzenlenen törende yaptığı konuşması (Kasım 1991)

Ülkemiz çok büyük bir meslek adamını, bir değerini yitirdi.

Biz de büyük bir dostu.

Çok, ama çok üzgünüz.

Toplumumuzun hala iyi kalan hasletlerinden birisi, cenaze törenlerinde vefat edenin ardından, onun yaşadığı dönemde, yüzüne karşı söylemekte hasis davrandığımız iyi vasıflarını abartılı da olsa sıralamaktır. Ama bu defa görevimiz çok zor. Çünkü bir müstesna insanın vasıflarını ortaya koymak için onun birbirinden güzel hasletlerini yeterince belirtmeyeceğiz, iyi ifade edemeyeceğimiz korkusu içimizi sarıyor.

Ölümün yaşı ve zamanı yok. Bir kaza ve ani bir bitiş. Ama bazı olaylar bizi şaşkına çeviriyor. Hayatımızın normal akışı içinde yaşlıların, hastaların ölmesini anlayabiliyoruz da ecel, tam sağlıklı ve mesleğinin en olgun döneminde bir dostumuzu aramızdan alınca bunu içimize sindirmekte güçlük çekiyoruz. Ölümün, mantığımıza sığacak bir kuralı olmadığını bildiğimiz halde. Çünkü kaybettiğimiz her dost, her değerli insan kendisiyle birlikte bizim iç dünyamızdan da bir şeyleri söküp götürüyor. O ölünce, çevremizi, o içinde yaşarken olduğu kadar dolu ve değerli bulamıyoruz. Çalışma ve yaşama gücümüzü besleyen iç kıymetlerden bir şeylerin eksildiğini hissederek, karamsarlığa bürünüyoruz.

İşte Ozan Sungurlu bunlardan birisidir. Şimdi anıları hafızamda taptaze duruyor; temiz, sevgi dolu, gülümseyen gözleri ile olgun, bilgili, hem de iyimser bir insan olarak.

Ozan hakkında 'idi' ile biten cümleler kurmak bana çok zor geliyor.

Bulunduğu her topluma kendisiyle birlikte bir seviye götüren kişiler vardır. Değil onların meclisinde olmak, onların var olduğunu düşünmek bile bir rahatlık bir huzur ve tatlı bir övünme verir. Tek tük de olsa içimizde böyleleri var diye. Ozan işte bunların da önde gelenlerinden biridir.

Ozan'ı okul sıralarından başlayarak, aralıksız süren yaklaşık 30 yıla yakın bir süredir tanıyorum. Bu yılların birikimini ifade etmek çok güçtür. Çünkü Ozan Sungurlu bir erdemler yumağıdır. Onun üç vasfına kısaca değineceğim:

- 1- İnsan Ozan
- 2- Dost Ozan
- 3- Değerli bir jeolog olarak Ozan

İnsan olarak Ozan, bizim gözümüzde medeni insanın bir simgesidir. Yaradılıştan nazık, saygılı, alçakgönüllü ve olgun mayasını ömrü boyunca daha da işledi ve geliştirdi. Kelimenin tam anlamıyla dürüst, pazarlıksız, ödün vermeyen, başı dik, kendisi ile daima tutarlı. Ölçülü, üstün ve hızlı bir zekâsı vardı. Huzur dolu, sıcak ve samimi bir üslupla konuşurdu. Yani güven verirdi. Toleransı belirgindi. Bunda da eminim ki herkes birliktir.

İsterdi ki, çevresi de kendisi gibi herkesle barışık, ahenk dolu, sevgi dolu olsun, hoşgörü içinde olsun. Yermek ve yakınmak bilmezdi.

Dost olarak Ozan:

Ozan, dostluğu ile karşısındakine kıymet katan insanlardandı. Her girdiği çevreye kişiliği ile olgun ve asil bir huzur getirirdi. Onun, çelebilere has mütevazı, özverili ve kadirbilir yüzünü görünce, hayatın bir çıkar yarışması ve küçüklükler dışında, asil amaçlara yönelmiş gerçek insan neslinin henüz tükenmediğine sevinir ferahlardınız.

Her şeye filozofça bir hoşgörü gözlüğü içinden bakardı. Yapmacıksız, olabildiğince doğal, sevecen, temiz, özenli, ışıklı ve gülümseyen görünümü, her an yeni bir espriye hazır hissi veren zeki gözleri ile ona rastladınız mı içiniz açılırdı.

Dostluğu dengeli, ölçülü ve akılcıydı. Bu kıratta değerli bir dosta sahip olmanın gururunu ve sevincini duymuş olmayı, ömrümün ender bahtlarından biri sayıyorum. Onu tanıyan herkesin de bu duyguyu benimle coşkuyla paylaşacağından eminim.

Meslek adamı olarak Ozan:

Ozan, mesleki bilgi, görgü ve engin tecrübesinin oluşturduğu birikimi ile en olgun ve verimli döneminde aramızdan ayrıldı. Bana göre, inanınız ki pek çok meslektaşım bana katılacaktır, Ozan Sungurlu ülkemizin yetiştirdiği en büyük jeologdur.

Kendini önemsemeyip, işini önemseyenlerin en iyi

örneklerinden birisidir. Çalışkanlığı insanı şaşırtacak derecededir. Çalışkanlıkla üstün zekânın birleşmesinden oluşan bu potansiyel başkalarının aylar boyunca ancak yapabileceği bir işin altından kısa sürede kalkmasına yeterdi.

Ülkemizin her yöresinde jeolog olarak çalıştı. Her bölgeyi herkesten iyi öğrendi, anladı. Bilgilerini, bulgularını cömertçe herkese anlattı, kendine saklama, alelacele kapkaçça yayına dökmeye özenmedi. Gücünce her iyi girişimi destekledi ve ona katıldı.

Saha çalışmalarını yöneticilikte en üst noktalara ulaştığında bile hala sürdürdü. Daha iyiyi, daha doğruyu öğrenme peşinde hem kendi koştı hem de başkalarına imkânlar ve teşvikler vererek onları yüreklendirdi.

Sahada çalışma yapma, ona göre bir terapi unsuruydu. Her fırsatta sahaya gitmeyi bir tiryakilik gibi benimsemişti. Orada, bedensel yorgunluk çekerken, derlenip toparlandığına, enerji depo ettiğine inanarak ofisine daha canlı ve güçlü dönerdi.

Çalışmalarında bir seviye kaygısı vardı, kolay beğenmeme titizliği gösterirdi. Ancak eylemde kararlı fakat üslupta çok olgun ve yumuşaktı. Kendine atılan çelmelerle uğraşmaya tenezzül etmeden, kimseden takdir, alkış, terfi, mevki beklemeksizin arı gibi çalışıp durdu.

İşine gelince; özel yaşamı, kişisel kaygıları, sıhhati hep geri planda kalırdı. Hâsılı, insancıl, çalışkan, beyefendi,

dost, değerli bir jeolog Ozan'ı kaybetmek bizi çok yönden vuran çok büyük bir talihsizlik oldu.

Eser vermek, yurda hizmet etmek elbet her aydının görevidir. Ama çalışmaları ile yaşamı arasında bu denli bütünlük kurabilmiş kaç aydın tanıyorsunuz? O bütün hayatı boyunca bu vasıflarını tavında tutmasını bildi. Üstelik geliştirdi.

Onun yaşamını alçak gönüllü, dolu, yoğun ve verimli kılan işte bu hasletleridir.

Ölüm bu gepgenç, bu dipdinç, bu canlı, bu çalışkan insanı, aramızdan saha çalışmalarına gitme şevki ile seyahat ederken aldı götürdü. Bu insani vasıflarla bu mesleki değerlere sahip bir müstesna insanı kaybettik.

Mesleğe mâl olmuş birisi olarak unutulmayacaktır. Unutulamaz ki!

Hoyratlığın ve kadirbilmezliğin çoğunluğu oluşturmaya başladığı toplumumuzda, çölde bir çiçek misali, bu özelliklerin birleştiği bir insanı, hangi tesadüflerin kesişmesi, kaç yılda oluşturabilir ki, yeri doldurulabilsin!

Ozan Sungurlu'nun ölümü sadece arkadaşlarının kalbinde değil, Türkiye jeolojisinde de yeri doldurulamayacak bir gedik açmış oldu. Mesleki yetişkinliği, efendiliği, yurt sevgisini ve Türk vakarını özünde kaynaştırmıştır.

Değerli ve aziz kardeşim,

Onulmaz acınla, seni anarken, Allah'tan rahmet, değerli ailene en derin taziyelerimizi bildiririz. Mekânın cennet olsun.

Prof. Dr. Yücel Yılmaz

Ayrıcalıklı İnsan Ozan (Dr. Necdet Özgül)

Bilim adamı niteliği, yöneticilik, çalışkanlık, ahenkli ve dengeli sosyal ilişkiler gibi çok sayıda sıra dışı üstün nitelikleri bünyesinde birleştirmiş güzel insan Ozan'ı kelimelere sığdırmak özel beceri ister. Kendisini İ.Ü. Fen Fakültesi Jeoloji Bölümü'nde, 1957-1961 yılları arasında birlikte gerçekleştirdiğimiz öğrenim yıllarında tanıdım. Birbirinden ayrı dizilmiş 4-5 kişilik masaların yer aldığı yaklaşık 40-50 kişilik bir sınıfta eğitim görüyorduk. Ülkenin çeşitli bölgelerinden üniversite eğitimi için İstanbul'a gelmiş bu öğrenciler arasında, geçmişe dayanan bir arkadaşlık ilişkisi yok denecek kadar azdı. Dolayısıyla ders ve laboratuvar çalışmalarında daha çok, aynı masa çevresinde oturan kişiler arasında arkadaşlık gelişebiliyordu. Üniversitenin bir sosyal etkinliği yoktu. Öğrenciler ders saatlerinde fakülteye gelir, ardından kendi özel yaşamlarına dönerlerdi. Aynı devrede okumuş olmalarına karşın, birbirini tanımadan diplomayı almış öğrenci sayısı az değildi. Fakültenin giriş katında yer alan kantin, sosyal ilişkilere eğilimli olan öğrenciler arasında, ikili ilişkilerin gelişmesine de yardım eden biricik ortamı oluşturuyordu. Ben içe kapanık niteliğimin yanında, sınırlı ekonomik durumum nedeniyle de kantin yaşamından uzak idim. Ozan, belki de uzun boylu oluşunun da etkisiyle, dersleri arka masalarda, ben ise ön masalarda izlerdik. Bu yüzden fakülte yaşamımızda yakın bir arkadaşlığımız olamamıştı. İlişkilerimiz, karşılaşma anında selamlaşmak ve hâl hatır sormak ile sınırlıydı. Sakin ve sevecen duruşu ile sınıfta dikkati çeken bir kişiliğe sahip olan Ozan'ın, çoğu ezbere dayandığından olacak, derslere çok ilgi

göstermediği şeklinde bir kanı oluşmuştu bende. Sosyal ilişkilere eğilimli olmasının yanında, göze çarpan yakışıklılığı dolayısıyla kızların da ilgisini çeker, arada sırada kız arkadaşlarıyla birlikte fakülte kantinine gitmekten geri kalmazdı.

Fakültede dersler genellikle ezbere dayanıyordu. Latince isimli bir sürü fosil, mineral ve kronoloji adlarını ezberlemekte zorlanıyorduk. Sınıf geçmek ya da kalmak diye bir sistem yoktu; her dersin ders ve laboratuvar saati esas alınarak oluşturulmuş, kendine özgü kredi notu vardı. Sınavında geçer not alınan dersin kredi notu kazanılmış oluyordu. Fakülteden mezun olmak, yani diplomayı almak için öğrencinin seçimine bağlı toplam 100 kredilik ders okumuş ve bunlardan geçer not almış olmak gerekli ve yeterliydi. Ancak, Stratigrafi, Paleontoloji, Yapısal Jeoloji ve Saha Jeolojisinden oluşan dört ana dersi almış ve sınavlarından geçmiş olmak ön koşuldu. 100 krediyi tamamlamak için genellikle dört yıl hatta becerebilenlere üç yıl bile yetebiliyordu.

Yeri gelmişken Ozan ile yaşadığımız bir anımızı anlatmak isterim. Latince bir sürü fosil adlarını, özelliklerini ve görüntülerini ezberlemeyi gerektiren Paleontoloji çok zorlandığımız derslerden biriydi. Üstelik Paleontoloji hocamız Prof. Atife Dizer'in bize ters gelen bir huyu vardı. Sözlü sınavda, örneğin dört sorudan üçünü doğru yanıtlamış olmasına karşın, hocanın önemseddiği dördüncü soruyu bilememiş bir öğrenciye geçer not vermediği çok olmuştur. Bu yüzden o ders hepimizin korkulu rüyası olmuştur. Ben ilk dönemin sonunda

Paleontoloji sınavında başarılı olup geçmiştim. Ozan ise hazır olmadığı gerekçesiyle o dönem sınava girmeyi ertelemişti. Bir sonraki devreye hazırlanmak için benim derste tuttuğum notlarımı istedi. O yıllarda ders kitabı ya da yararlanabileceğimiz yardımcı bir kitap yoktu, derste tutabildiğimiz notları çalışmak ve ezberlemekle sınavlara hazırlanabiliyorduk. Paleontoloji not defterimi olduğu gibi Ozan'a verdim. Ancak, öğrendim ki Ozan ikinci dönem sınavından yine çıkmış. Sınavdan geçememesinin nedeni hocamızın o dört sorusundan birisini bilememesiymiş. Ozan bilemediği bu soruya ait konuya benim ders notlarımda rastlamadığını söyledi. Kaçırdığım için not tutamadığım tek dersten gelmiş o soru. Bu talihsizlikten dolayı hem üzölmüş, hem de acı acı gülüşmüştük.

Ozan mezuniyet sonrası önce MTA'da daha sonra TPAO'da, ben ise önceleri DSİ'de, sonra uzun yıllar MTA'da ve en sonunda 4-5 yıl süreyle İTÜ'de öğretim görevlisi olarak görev yaptık. Mezuniyetimizden ancak yıllar sonra, 1985 -1986 yıllarında, Ozan ile aramızda mesleki ilişki kurma olanağına kavuştuk. Ben üniversitedeki görevimden, saha çalışmalarına uzak kalışından dolayı hoşnut değildim. Dolayısıyla, özellikle Toroslarda özlediğim çalışmaları yapabilmek için, üniversite yaşamımı sonlandırmayı düşünüyordum. O sıralarda TPAO'da Arama Grubu Başkanlığı görevinde olan Ozan, Ankara'dan beni aradı. Toroslarda uyguladıkları petrol araştırmalarına dönük jeolojik ekip çalışmalarına, tatil dönemine rastlayan yaz aylarında katılarak danışmanlık yapmamı arzuladığını belirtti. Özlediğim böyle bir çalışmayı sevinerek kabul ettim.

Bu benim için üniversite yaşamımdan ayrılmamı kolaylaştıran bir fırsat oldu. Ozan'ı ilk kez bu çalışmalarda, çok yakından tanıma olanağı bulmuştum. Doğrusunu söylemek gerekirse, onun üniversite öğrenimi sırasındaki derslere karşı ilgisiz görünüşüne karşın, Türkiye jeolojisi hakkında bilgi birikimi, jeolojik sorunlara eleştirel ve akılcı yaklaşımı, sorunları irdeleyiş biçimi beni çok etkilemiş, dahası şaşırtmıştı. Ozan ezbere dayanan, araştırma ve uygulama alanlarında yetersiz bir üniversite eğitiminin, kişileri yetiştirme ve geliştirme bir yana, konulardan ve derslerden nasıl uzaklaştırılabileceğinin çarpıcı bir örneğiydi bence. TPAO'da zekâsını ve yeteneklerini kullanmasına olanak sağlayan özgür çalışma ortamı, onu gerçek bilim adamı kimliğine kavuşturmuştu.

Ozan yaz mevsimi boyunca, arada bir saha çalışmalarını izlemek, bulgu ve varsa sorunları tartışmak için kısa sürelerle kampımıza gelerek çalışmalarımıza katılıyordu. Onunla bulguları ve sorunları sahada tartışmak bana zevk veriyordu. Özellikle Batı Toroslarda birkaç yıl birlikte çalıştığım Arama Grubunun jeologlarının, yöneticileri olarak Ozan'a karşı gösterdikleri sevgi, saygı ve güveni sahada izlemek beni mutlu etmişti. Bu saha çalışmalarımız ile ilgili bir iki anımı da paylaşmak isterim.

Isparta kampımızda ekip halinde çalışırken Ozan kampımıza geldi. Ben Barla Dağları dolayını konu alan çalışma yapıyordum. Barla Dağlarını kapsayan jeoloji haritası üzerinde konuşurken, bu yörede yüzlerce metre dağlık alanı kapsayan büyük bir devrik kıvrımın şariyayla daha genç birimler üzerinde ilerlemiş olduğunu gösteren gözlemlerimi

aktarıyordum. Bu tür yapıları sahada gözlemek biz jeologları çok heyecanlandırır. Dolayısıyla, bu yapıyı sahada izlemeyi kararlaştırdık. Ozan, benim bu yorumum doğru çıkarsa bana bir şişe viski alacağını söyledi. Barla Dağlarında, söz konusu yapının bulunduğu alana ekip halinde gittik. Ben ve bu ilginç yapıyı önceden göstermiş olduğum ekibin diğer jeologları oturup Ozan'ın araziye incelemesini izledik. Ozan yamacın her tarafını yaklaşık bir saat dolaştıktan sonra yorgun argın yanımıza geldi ve yüzünde o her zamanki mutlu gülümsemesi ile “*Kaç kasa viski istiyorsun?*” diyerek görüşümü paylaştığını teyit etti. Ozan'ın jeolojiye düşkünlüğünü yansıtan bu esprisi beni çok mutlu etmişti.

Arama Grubu tarafından Torosların tipik bölgelerinde gözlemler yapmayı amaçlayan 10 günlük bir helikopter gezisi yapmıştık. Ozan ile beraber Arama Grubu'nun konuyla ilgili birkaç deneyimli jeologunun katıldığı bu gezi, doğuda Malatya dolayından başlamış, batıya doğru sırasıyla Nurhak Dağları, Aladağlar, Bolkar Dağı, Geyik Dağı, Bey Dağları, Sandras Dağı ve Baba Dağı'nı da kapsayarak Datça yarımadasına kadar sürmüştü. Torosların önemli bir bölümünü kapsayan bu çalışmada, söz konusu dağların yüksek bölgelerinde, yüzeylemelerin temiz görüldüğü ilginç yerlere helikopterle inip, incelemelerde bulunduktan sonra tekrar havalanmak, bir jeolog için hayalin ötesinde bir olanak idi. Torosların doğal güzelliğini ve çok etkileyici jeoloji özelliklerini havadan izlemenin verdiği mutluluğun yanında, Ozan'ı yakından tanıma ve onunla Torosların jeolojik sorunlarını mostra başında günlerce tartışma olanağına kavuştuğum bu gezi, meslek yaşamımda unutamayacağım anılarımdan birini oluşturdu.

1990 yılı başlarında, bir önceki yıl Göller Bölgesinde Arama Grubu'nun jeolog ekibiyle gerçekleştirdiğimiz saha çalışmalarını Ozan ile tartışmak üzere TPAO'ya gitmiştim. Konuşmalarımız sırasında Ozan sigara içmeyi terk ettiğini söyleyince, ben de terk ettiğimi belirttim. Bu terk edişi sürekli kılmak için bahse tutuştuk. İkimizden biri tekrar sigara içmeye başlarsa diğeri tarafından cezalandırılacak ve cezayı da bahsi kazanan saptayacaktı. Benim tasarladığım ceza şu idi: Ozan sigaraya yeniden başlarsa, ben Toros Kuşağının çeşitli bölgelerinde yapmış olduğum çalışmalarda aklımı kurcalayan fakat çalışma olanağı bulamadığım kimi sorunları birlikte incelemek ve tartışmak için 10-15 günlük bir saha çalışması programı yapacağım ve bu programı mutlaka birlikte gerçekleştirecektik. Yöneticiliğin de yüklediği yoğun işleri arasında Ozan'ın bu çalışmaya zaman ayırması kolay olmayacak, dolayısıyla sigaraya yeniden başlamayı göze almakta zorlanacaktı. Ozan ise, benim saha çalışmalarına ne denli tutkun olduğumu bilen biri olarak, bana yaz mevsiminde bir ay boyunca araziye çıkmama cezasını öngörmüştü. Benim için de yaz aylarında bir ay saha çalışmalarından uzak kalmak katlanılacak gibi değildi. Aradan iki ay geçmişti ki Ozan'ın sigaraya yeniden başladığı haberi İstanbul'a ulaştı. Bu iyi bir haber değildi, fakat arzuladığım bir saha çalışmasını 10-15 günlük bir sürede Ozan ile birlikte yapma olasılığının gerçekleşecek oluşuna da bencilce sevinmişim. Orta ve Batı Torosların çeşitli kesimlerini kapsayan 15 gün sürecek ayrıntılı bir saha çalışması programı hazırladım. Ozan Isparta'daki kampımıza geldiğinde önüne koyduğum bu programı inceledi ve sonbaharın son aylarında uygun bir zamanda

gerçekleştirmek üzere anlaştık. Bu gelişinde birkaç gün daha sahayı dolaştıktan sonra Ege bölgesindeki diğer bir çalışmaya katılmak üzere Isparta'dan ayrıldı. Bundan sonrasını anlatmaya dilim varmıyor. O büyük insanın, yolda bir trafik kazası sonunda ağır yaralandığını ve birkaç ay boyunca harcanan tüm çabalara karşın yaşama döndürülemediğini belirtmekle yetineceğim.

Ozan'ın aramızdan zamansız ayrılışı, yalnızca onu yakından tanıma olanağına kavuşmuş olan biz arkadaşları için değil, Türkiye'deki jeoloji çalışmalarında yeri günümüze değin doldurulamamış önemli bir boşluk oluşturmuştur. Ruhu şad olsun.

Dr. Necdet Özgül

Ozan Sungurlu (*Prof. Dr. Naci Görür*)

Ozan Sungurlu ile tanışıklığım 1974 yılından itibaren başlar. O zaman İngiltere'de doktoramı yapıyordum. Arazim Türkiye'de Adana Karaisalı bölgesiydi. Buradaki Miyosen kireçtaşları üzerine çalışıyordum. Ozan Bey'i ilk tanıdığım andan itibaren çok sevdim. Biz ona "bey" diye hitap etmezdik. O bizim abimizdi, Ozan abi derdik ona. Hatta inanır mısınız bilmem ama rahmetli Prof. Dr. İhsan Ketin Hocamız bile ona Ozan abi derdi. Sanıyorum Ozan Sungurlu bizler için ailenin bir parçasıydı. Güler yüzlü, sevecen, gençleri dinleyen, onlara değer veren, sıcak kalpli ve yakışıklı bir kimseydi. Özellikle, 1980'li yıllarda çok sık beraber çalıştık. Kafasındaki çeşitli problemleri ben, Celal Şengör veya Aral Okay'la tartışır, bizim fikrimizi alır, gerekirse o konu üzerinde çalışmamızı isterdi. Örneğin; benim Tuz Gölü Havzasındaki Çaldağ ile Güneydoğudaki Mardin ve Midyat Formasyonları üzerinde çalışmamı özellikle Ozan abi istemişti. Bu arada belirtmek isterim, Ozan abi bana 'Kara Oğlan' Celal'e de 'Deli Oğlan' derdi. Celal'i üniversitede dizginlemem için de sık sık uyarırdı. Celal'i bizim parça bölük gördüğümüz Türkiye Jeolojisi resmini tümüyle gören insan olarak tanımlar, çok sayar ve severdi.

Ozan abi sevgimiz onun sadece bizi sevmesi ve kıymet vermesiyle ilgili değildi. Ozan Sungurlu Türkiye Jeolojisini çok iyi bilen bir kimseydi. Hangi jeolojik birimlerin nerede ve nasıl olduğunu iyi biliyordu ama bunları bir araya getiren paleocoğrafik ve tektonik olayları da çok merak ediyor ve araştırıyordu. Ozan abinin İngilizcesinin çok iyi

olmadığını bildiğim için literatürü bu kadar iyi takip ettiğine hep şaşırmışım. Yabancı jeologlarla konuşur, onları destekler ve bilgilerinden yararlanırdı. Jeolojideki ‘hakikat çekicin ucundadır’ kaidesine inanır ve savunurdu. Yönetici olmasına rağmen gönlü hep arazideydi. Nitekim o elim kazanın olduğu gün yine araziye gidiyordu. Ozan Sungurlu’nun vefatı Türkiye jeoloji camiası için büyük bir kayıp olmuştur. Ozan abimiz o tatlı gülüşüyle hep içimizde yaşayacaktır. Ruhu şad olsun.

Prof. Dr. Naci Görür

Ozan Abim (Dr. Fuat Şaroğlu)

Ozan Sungurlu ile arkadaşlığım 1980’li yıllara dayanmaktadır. Ona duyduğum sevgi ve saygıdan dolayı hep abi olarak hitap ettim. Burada onunla ilgili düşüncelerimi paylaşırken Ozan abinin mesleki yeteneklerini ve başarılarını tekrarlamak yerine bende gerçekten iz bırakan birkaç anımı anlatmayı tercih ettim.

1969 yılında MTA’da işe başladığımda Ozan abi MTA’dan ayrılıp TPAO’ya geçmişti. Tanışmamıza rağmen işlerinin yoğunluğu nedeniyle seyrek görüşürdük. Görüşmelerimizde çoğunlukla Türkiye jeolojisini konuşurduk. MTA’da yaptığım arazi çalışmaları sonrasında beni TPAO’ya çağırır, yaptığım çalışmaları sorar ve anlatımımı sakın bir şekilde dinlerdi. Hiçbir zaman lafımı kestiği, eleştirdiği olmadı. Anlatımımın sonunda tatlı bir tebessüm ile bana teşekkür ederdi. Çok hoşuma giden gülümsemesi bana moral verirdi. Halen çözemediğim şey, yüzündeki o tebessümün, anlatımımı beğendiği için mi yoksa eksikliğim olduğunu ifade etmek için mi olduğudur. Sohbetlerimizde beni TPAO’ya almak istediğini söylemesine rağmen bir türlü olmadı. Atama oldu, olacak diye düşündüğümüz süreçte büyük bir tesadüf ile ikimiz de kendimizi Amerika’da bulduk. Oraya gitmemizin nedenleri farklı olmakla beraber her ikisi de MTA, TPAO ve Sayın Celal Şengör’ün bulunduğu Albany Üniversitesi arasındaki projelerdi.

Albany’deki üniversiteden Prof. Dr. J. Dewey projelerin yürütücüsü idi. Sözleşmelere göre oradaki masraflarımızı

üniversite karşılayacaktı. Ben 45 gün, Ozan abi ise altı ay kalacaktı. Hoca ilkin benimle ilgilendi. Elimdeki parayı öğrendikten sonra uygun bir otelde kalırsam ve üniversite lokantasında yersem paranın bana yeteceğini söyledi. Herhangi bir ödemededen bahsetmedi. Otel işini hemen ayarladı. Sesimi çıkarmadan sustum. Sıra Ozan abiye geldiğinde her zamanki sakın tavrıyla, elindeki parayı söyleyemeyeceğini aktardı ve TPAO ile yapılan sözleşmenin gereğinin yapılmasını istedi. Hoca ise projede para kalmadığını söyledi. Kısa bir konuşmadan sonra Ozan abi TPAO'daki ilgili yerlere telefon edip durumu aktardı. Sözleşmenin gereğinin yerine getirilmeyeceğini söyleyerek yasal işlemlerin yapılmasını söyledi. Olayın ciddiyetini anlayan Dewey, Ozan abiye bir bankada hesap açarak sözleşmenin gereği miktarda parayı hesaba yatırdı. Ayrıca üniversite misafirhanesinde yer ayırttı ve bir lisan okuluna kaydını yaptırdı. Ben kendi imkânlarımla Albany'de 45 gün geçirdim. Ozan abi ise altı aylık bir sürede tanınan imkânlarla Albany'de kalabildi.

İşin sırrına gelince; ben, MTA'lı olarak, herhangi bir yazılı sözleşme yapmamıştım ama Ozan abi TPAO'lu olarak ayrıntılı ve bağlayıcı bir sözleşme yapmıştı. Bu olay Ozan abinin ne kadar ileri görüşlü, sağlam iş yapan, sakın ve gülümseyen tavrıyla hakkını arayabilen biri olduğunu bana öğretti.

Amerika'da kaldığım sürede Ozan abi ile öğle yemeklerinde üniversite lokantasında buluşup sohbet ederdik. Birbirimizin hatırını sorardık. Yine bir gün lokantada buluştuğumuzda hatırını sordum. Yüzünde

her zamanki tebessümü olduğu halde moralinin bozuk olduğunu söyledi. Nedenini sorduğumda, Ankara'da olan eşinin birkaç gün önce arabasını satıp parayı bankere yatırdığını, ertesi gün de bankerin iflas ettiğini ve eşinin buna çok üzülüğünü söyledi. Paranın gittiğine değil de, bu olay nedeniyle eşinin yaşadığı üzüntü yüzünden canının sıkıldığını ifade etti. Bu sıkıntısını anlatırken bile yüzünde o yorumlayamadığım gülümseme eksik değildi. Bu olay Ozan abinin paraya fazla önem vermediğini bana öğretti.

Ozan abi yurda döndükten sonra da seyrek fakat çok samimi görüşmelerimiz oldu. Zamanla TPAO'da üst düzey yönetici oldu. Ama hiçbir zaman jeolojiden, araziden çalışmalarından kopmadı. Onunla görüşmelerimiz devam etti. Çalışmalarımı onunla paylaştığımda bana yardımını esirgemiyordu. Burada, çalışmalarına olan iki katkısını anlatmadan geçemeyeceğim.

Türkiye Diri Fay Haritasını hazırlarken Güneydoğu Anadolu bindirme kuşağında çok sayıda bindirme gördüm. Bu bindirmelerden hangisinin en genç ve olasılıkla diri olabileceğini seçemiyorum. Ozan abi ile bir odaya kapanarak bu seçim çalışmasını yaptık. TPAO'da bulunan haritalardan çok yararlandık. Bu katkı Türkiye Diri Fay Haritasının ortaya çıkmasında çok önemli oldu. Harita açıklamalarını anlatan raporda Ozan abinin bu katkısı da vurgulanmıştır.

Ozan abinin çalışmalarına yaptığı ve önemsedığım bir diğer katkısı ise Güneydoğu Anadolu'da bulunan Karacadağ volkanitlerinin araştırmasında olmuştur.

Bölgede bulunan petrol potansiyelli kaya topluluklarının bir kısmı bu volkan lavları tarafından örtülmektedir. Bu nedenle Karacadağ volkanitlerinin jeolojisi önemlidir. Ben ve Ömer Emre, Ozan abinin isteği üzerine bu işi üstlendik. Çalışmalarımız için bölgenin hava fotoğrafları gerekiyordu ama bunlar MTA'da bulunmuyordu. Fakat TPAO'da vardı. Ancak gizli özellikte oldukları için ulaşımımız zordu. Ozan abi, tüm Güneydoğu Anadolu hava fotoğraflarını kendi zimmetine alarak bizimle paylaştı. Biz de çalışma sonuçlarını Ozan abiye rapor ettik. Türkiye Diri Fay Haritasının bitmesine çok önemli katkısı oldu. Ozan abinin bu davranışları bilime olan inancından kaynaklanmaktaydı.

Bende iz bırakan anılarla Ozan abiyi anlatmaya çalıştım. Her zaman beni TPAO'da görmek istediğini söylerdi. Benim için arkamda kaleydi. Maalesef ülkeye faydalı olabileceği çok işi varken zamansız bir şekilde kaybettik. Ozan Sungurlu'nun benim arkadaşım, abim, büyüğüm olduğunu övünerek hep anlattım, anlatacağım. Nur içinde yat Ozan abim.

Dr. Fuat Şaroğlu

Değerli Arkadaşımız Ozan *(Esen Arpat)*

İstanbul Üniversitesi'ndeki eğitimim sırasında, kalabalık sınıflarda Ozan ile bazı dersleri birlikte aldık. Ancak, birbirimizle yakın arkadaş konumunda değildik. Ben Maden Tetkik Arama Enstitüsü'nde çalışmaya başladım. Bir süre sonra Ozan'ın TPAO'nun Araştırma Grubu'nda başarıları ile ön planlara çıkmış olduğunu öğrendiğimde, açıkçası biraz şaşırdım. Çünkü birlikte ders aldığımız sınıflarda Ozan'ın jeoloji ile fazla ilgili olmadığı gibi bir kanım oluşmuştu. Daha sonra Ozan ile çalışmış ve çalışmakta olan, değer yargılarına güvendiğim yakın arkadaşlarımdan da Ozan'ın yapıcı, başarılı niteliğini öğrendikçe ona özel bir yakınlık duydum. Bu yakınlık Ozan ile birlikte ortak bir bildiri sunmamız aşamasına kadar vardı. Ancak, Ozan'ı daha yakından tanıma fırsatını, TPAO'nun MTA'dan ufak bir gruba Yüksekova-Hakkâri dolayında sağladığı bilgi aktarma çalışması sırasında buldum. Büyük bir bölümünde ulaşımın helikopter ile yapılabildiği bu çalışma sırasında Ozan'ın bilgi aktarmadaki coşkusu bende hayranlık uyandırmıştır. Bursa'daki o elim kazada ülkemizdeki petrol araştırmalarına önemli katkıları olmuş ve orada onu kaybetmemiş olsaydık daha büyük katkılarının da olabileceğinden emin olduğum bir meslektaşımızı yitirmiş olduğumuza inanıyorum.

Esen Arpat

Kendi Kendini Yetiştirmiş Bir Bilim Adamı

(Dr. Pınar O. Yılmaz)

Aradan yıllar geçse bile her an iyilikleriyle, sevgi dolu duruşu, medeni, olgun ve kendisiyle barışık, etrafındaki insanlara temiz duygularla yaklaşan insanlığı ve geniş jeoloji bilgisiyle hatırladığımız Ozan Sungurlu'yu tanımak hepimizin hayatını daha da zenginleştirdi. Hiç bir zaman unutulamayacak.

Ben ilk Amerika'ya geldiğinde tanıdım kendisini. Dünyanın oluşumunu yeni jeofizik / jeoloji verileriyle ortaya koyan 'levha tektoniği' teorisinin en büyük bilim adamlarından olan Prof. Dr. John Dewey ve Prof. Dr. Kevin Burke, genç ve dinamik bir kadroyla University of New York (SUNY) Albany'de çalışmalarına devam etmekteydiler. Ben de ara sıra Prof. Dewey'e doktora çalışmalarım için danışır, University of Texas'tan gelip giderdim. Prof. Dewey'in doktora talebeleri arasında Türkiye'den A. Celal Şengör de vardı. İşte Ozan Sungurlu bu bilim merkezine gelmişti. Mesleki bilgisi, geniş tecrübeleri, Türkiye'nin her yöresinde arazi jeoloğu olarak çalışmış olması, üstün zekâsı ve birikimleriyle, Türkiye jeolojisinin yeni levha tektoniği teorisiyle ortaya çıkmasında çok büyük katkıları olmuştu. Türkiye'de tek başına kendini yetiştirmiş değerli bir jeolog olarak SUNY'de Prof. Dewey'in büyük hayranlığını kazanmıştı. Bu güzel mesleki dostlukları Ozan'ın hayatı boyunca devam etmiştir.

1985-87 yılları arasında TPAO'dan Özer Altan, Ozan Sungurlu, Bumin Gürses ve diğer yöneticiler,

TPAO'nun yabancı şirketlerle ortak çalışma müzakereleri için üst düzey yöneticileri ile farklı yerlerde toplantılara başlamışlardı. Aralarında Ozan Sungurlu'nun da bulunduğu heyet 1986-1987 arasında Houston'a gelmişti. Benim çalıştığım Exxon şirketiyle de yapılan toplantılarda Ozan Sungurlu her zaman mütevazı, kararlı ama olgun ve hoşgörülüydü. Bu görüşmeler sonrasında Exxon ve TPAO ortak çalışmalar yapmaya başladılar. Ankara'da Doğu Anadolu petrol sahalarının jeoloji ve jeofizik konumu ile ilgili iki haftalık kurs çalışması yapacaktık. Yanımda Exxon'dan üç Amerikalı jeologla birlikte kurs liderleri olarak Ankara'da çalışmaya başladık. Kursu TPAO'dan katılan 35 kişi vardı, bazen onlar bazen biz anlatıyorduk. İlk gün çalışmayı yaptığımız dershanede sigara içilmemesi için koyduğum levhalar yüzünden bana karşı çıkıp itiraz ettiler. Ayrıca tüm petrol şirketlerinde olduğu gibi TPAO'da da jeolog olarak arazi çalışması yapan kadınlar parmakla sayılacak kadardı. Ben bu sigara içilmemesi konusunda ısrar edince dosyalarını kapatıp tek tek kalkıp gittiler ve bir daha uğramadılar. İkinci gün bir baktık ki Genel Müdür Yardımcısı olarak Ozan Sungurlu gelmiş, arkada bir yere oturmuştu. Kendisi de sigara içen birisi olmasına rağmen herkese örnek olarak kursa katılmıştı. Sorular soruyor, kalkıp anlatıyor, arazi örnekleri veriyordu. Sonra kendi ofisine dönmüştü ama ondan sonra kursa herkes katılıp beraber çalışmaya başladı. Ozan Sungurlu bu örnek ve medeni davranışı ile kim olursa olsun, erkek ya da kadın, bilgi aktarmanın, öğrenmenin yaşı ve yeri olmadığını göstermişti. Bu camiada kadınların da yeri olduğunu gösteren ve hakkını teslim eden ender liderlerdendi.

TPAO'da yurt dışında çalışmalar yapmak için ayrı bir grup kurmak fikri Ozan Sungurlu liderliğinde başlamıştı. Ozan Sungurlu ve Murat Yazıcı ile konunun detaylarını konuşuyor, petrol verilerini inceleyip, en iyi şekilde ilişkileri kurarak bu anlaşmaların nasıl yapılabileceğini çalışıyorduk. Zamanın Başbakanı Turgut Özal'a bu konuyu ilk açtığımızda, Türkiye henüz hazır değil demişti. Ama birkaç yıl sonra TPIC şirketinin kurulmasıyla bu gerçekleşti. Önder yine Ozan Sungurlu'ydu.

Her zaman hatırlanacak, anılacak.

Dr. Pınar O. Yılmaz

Murat Yazıcı, Pınar Yılmaz ve Ozan Sungurlu.

Ozan Ağabey ile Anılar (Ömer Şahintürk)

Her zaman rahmetle andığım Ozan ağabeyimiz, meslektaşımız olmasının çok ötesinde mükemmel sayılabilecek bir yöneticimiz, canlı başvuru kaynağımız ve de ağabeyimizdi. İyi ki çalışma hayatıma Ozan ağabey ile temas ederek başladım diyorum, bunu da her zaman zikrediyorum.

Ben TPAO'da, tanıyanlar bilir, rahmetli müstesna beyefendi ve mükemmel meslek adamı Türksen Erdoğan Bey'in yanında 1976 yılı Ağustos ayında işe başlamıştım. Rahmetli Ozan ağabey o ilk günlerde bana altın değerinde bir cümle söyledi: *"Ömer, Türksen Bey mükemmel insan olmanın ötesinde çok iyi bir jeologtur. Ondan çok şey öğreneceksin kıymetini bil!"*

Allah aşkına lütfen söyler misiniz, günümüzde kaç insan bir arkadaşının bu özelliğini paylaşıyor. İşte Ozan ağabeyin insanlığı.

Rahmetli Ozan Bey ile ilgili biriktirmiş olduğum birçok anımdan birkaç tanesini burada paylaşmak istiyorum.

Yıl 1979, Tercan ilçesi Jeoloji Kampında çalışıyoruz. Ramazan ayı, sahur saatinde kamp mutfağında yemek yerken kapı açıldı, Ozan ağabey içeri girdi. O zamanlar daha henüz cep telefonu olmadığı için haberleşme sabit telefon hatları ve telgraf kullanılarak yapılıyordu ama bizim kampta onlar da olmadığı için Ozan ağabeyin geleceğinden haberimiz yoktu. Tabi ki, kendisini görünce çok sevindim ve heyecanlandım. Beraberinde gelen bir şoför göremediğim için nasıl geldiğini sordum. *"Otobüsle!"* dedi. Aslında, rahmetli şoför İsmail Mercan ile beraber yola çıkmışlar. (İsmail Mercan, Ozan ağabeyin kazasında

hayatını kaybeden çok kaliteli bir arkadaşımızdı ve Ozan ağabey onu çok severdi.) Aracın akaryakıtı Sivas'ta bitmiş. O vakitler Türkiye'de petrol sıkıntısının olduğu dönemdi. Şehre en erken yakıtın iki gün sonra geleceğini öğrenince Ozan ağabey kendisi Erzurum yönüne gelen otobüslere binip gelmiş. Gelmiş gelmesine ama o kendine has güzel gülüşü ile devamlı gülüyor. Ben de merak içindeyim, acaba neden gülüyor diye. Bu halini de önceden pek görmediğim için şaşıyorum. Biraz başka konu oluyor, yine kendisi katıla katıla gülmeye devam ediyor. Birlikte yemek yerken bir denk getirip sordum neden güldüğünü, o da anlattı:

Ozan ağabey, gecenin o saatinde Tercan'a inince elinde valizi ile sokakta bulabildiği tek kişi olan sokak bekçisine, kırmızı arabaları olan petrol kampı nerede, diye sormuş. Bekçi aynen şöyle söylemiş: *"Bak beyim, onların kampı bütün Tercan kasabası. Aha mutfakları da şurası!"* Ozan ağabey bakmış mutfakta ışık yanıyor, adama teşekkür edip ayrılmış ve bizim yanımıza gelmiş. Gülmesinin sebebi ise bekçinin *"Onların kampı bütün Tercan kasabası"* demesi. Tercan'da kamp yapacak doğru düzgün bir ev yok. Ben çok eski, kibrit çaksan çıtır çıtır yanacak, tahtakurusu yuvası, iki odalı bir ev bulmuştum. Tuvalet, banyo yok. Yakından geçen küçük bir derenin üzerine bir banyo yaptırdım. Belediyenin umumi tuvaletinden iki yer alıp kendimize tahsis ettik. Hemen yakındaki tek oda kahvehaneyi de kiralayıp mutfak yaptım. Kısacası şehir merkezinin içine dağılmış durumdaydık. Bekçi de haklı olarak tüm kasaba demiş.

Ozan ağabeyin insanları hiç kırmadan yaptığı şakaları, takılmaları meşhurdu. Uzun yıllar boyunca gittiğimiz tüm kamplarda *"Ömer, tüm Tercan'ı çok ucuza kapatıp kamp haline"*

getirmiş.” diyerek hem şaka yollu takılır hem de överek anlatırdı.

Yıl 1980, Zonguldak Ereğli Jeoloji Kampında çalışıyoruz. 12 Eylül 1980’den önce resmi daireler cumartesi günleri yarım gün mesai yapıyorlardı. O yıl evliliğimizin ilk yılı ve eşim de Ankara’da banka çalışanı. Ereğli-Ankara arası o zamanlar dört saatlik bir araba yolculuğu. Galiba haziran ayı içindeydi, eşim bir cumartesi günü öğleden sonra kampa, benim yanıma gelmek istedi. Ben de o gün sabahleyin mesai başlayınca Ozan ağabeyi aradım ve bu hafta sonunda bizim kampa gelip gelmeyeceğini sordum. Zira o günlerde böyle bir program gündemdeydi. *“Eğer siz gelmeyecekseniz Cumartesi-Pazar günü için eşim gelmek istiyor.”* deyince Ozan ağabey *“Ömer, bugünlerde senin oraya program yok, tabii eşin gelsin.”* dedi. Sonra öğrendim ki, Ozan ağabey, rahmetli Prof. Dr. Orhan Kaya ve Salih Saner ağabey birlikte kampa gelmek için TPAO Genel Müdürlük binasında buluşmuşlar. Ozan ağabey ekibe, Zonguldak yerine önce Sinop tarafına gideceklerini söyleyince onlar da merak edip, değişikliğin sebebini sormuşlar. *“Hafta başında Ömer’in yanına gidince siz kendisine sorarsınız.”* demiş. Tüm personelin OZAN AĞABEY’i olmuş ise boşu boşuna değil. Gerçekten bir insanlık abidesiydi.

Yine yıl 1980, Zonguldak Ereğli Kampında Kerem Ali Bürkan ve şirkete yeni girmiş olan Metin Yazman ile birlikte çalışıyoruz. Ben, Ereğli kazası, batısı Akçakoca ve güneyi Yığılca bölgesinde özellikle fındık bahçeleri ve orman örtülü alanda çalışıyorum. Yüzlek / mostra bulduğumda kumtaşı seviyelerini haritalıyorum. Meslektaşlarımın da çok iyi bileceği gibi bu alanların büyük bir kısmı Geç Tersiyer çökelleri ile kaplı olup, genelde haritalama anlamında

zevksiz alanlardır. Bir müddet sonra sıkılmaya ve zevk almamaya başladım. Ankara’ya moral dönüşü yaptığımda Ozan ağabeyin yanına gittim. Araziye döndüğümde artık daha yaşlı çökelleri haritalamak istediğimi, Zonguldak civarında çalışmak istediğimi söyledim. Kendisi lafı yine Tersiyer çalışmama getiriyor. Konuşuyoruz, o sözü döndürüp dolaştırıp Tersiyer çalışmama bağlıyor. En sonunda yanından ayrılırken elim kapı kolunda *“Ereğli’ye gidiyorum, Zonguldak civarını çalışıyorum.”* dedim. Ozan ağabey *“Ömer!”* diye seslenince ben de döndüm ve kızgın bir şekilde kendisine baktım. Altın değerinde teknik bir cümle kullandı: *“Biraz yönünü denize (Karadeniz’e) çevir!”*

Ozan ağabey, 1980 yılında Karadeniz’in deniz potansiyelini düşünüyor ve bizi yönlendiriyordu. 2004 yılı ve sonrasında Akçakoca gaz sahasını hayata geçirdik ve takip eden yıllardaki çalışmalarımız sonucu 2021 yılında Karadeniz’deki büyük gaz keşfi gerçekleşti. Ozan Bey’in 1980’li yıllardan beri teknik kadrosunun bir kısmını Karadeniz’e yönlendirmesi doğrultusunda uzun yıllar boyunca çalışmanın eserdir bu. İşte müstesna insan, müstesna yönetici ve dünyanın sayılı yer bilimcilerinden biri olmak böyle bir şey olsa gerek.

Ozan Sungurlu ağabeyimizin manevi huzurunda rahmet ve saygı ile eğiliyorum.

Ömer Şahintürk

Ozan Ağabey ve Mafya Gözlüklerim

(Hüseyin Sebat Serdar)

TPAO’da çalışma hayatımı sonlandırdığım son güne kadar hep yokluğunu hissettiğim değerli büyüğümüz rahmetli Ozan ağabeyimizi rahmet ve minnetle anıyorum. Kendisi ile çalışmak, hele hele arazi çalışmalarında bulunmak her zaman büyük bir keyifti. Engin bilgi birikiminden yararlanmak için arazi kamplarına gelmesini dört gözle beklerdik. Kamplarda kendisini görünce tüm yorgunluğumuz gider, büyük bir enerji ile ertesi günü araziye çıkardık. Uzun yıllar gerek arazide gerekse ofiste birlikte çalıştığım Ozan ağabeyimle pek çok unutulmayacak anılarım vardır.

1983 yılı yazında Kayseri Yahyalı’da jeoloji kampımız vardı. Beyaz Aladağlar istifini çalışmak için çalışma alanına yakın olan Pozantı’da bir otelde kalıyor ve arazi çalışmalarına gidip geliyordum. Bir süre sonra gözlerim kanlandı ve aşırı bir kaşıntı oluştu. Giderek bulanık görmeye başlamıştım. Bir akşam araziden otele döndüğümde bana telefonla bir mesaj bırakıldığını söylediler: “Yarın sabah saat 09:00’da Niğde-Çamardı yol ayrımında buluşalım. Ozan Sungurlu.”

Ertesi gün Çamardı’nda buluştuk. Arabadan inip yanına gittiğimde Ozan ağabey, “Senin bu halin ne? Doktora gitmedin mi?” diye çıkıştı. “Gözlerin güneş alerjisi olmuş. Zaman zaman bende de olur. Şimdi gözlerine ilaç damlatalım.” dedi.

Çantasından bir Visine göz damlası şişesi çıkarıp

gözlerime birer damla damlattı ve ilaç şişesini bana verdi. “Bunu günde üç kez gözlerine damlat. Şimdi de Pozantı’ya gidelim, bir güneş gözlüğü alalım. Sonra hızla iyileşirsin.” dedi.

Pozantı’ya geldik. Bir eczaneden siyah camlı güneş gözlüğü aldık. Gözlüğü benim gözüme kendisi taktı ve sonra da gülmeye başladı. “Şimdi tam mafya reislerine döndün!” diyerek esprisini patlattı. Eczacı da dâhil hep birlikte gülmeye başladık. “Bugün araziye çıkalım ancak iyileşmeden çalışman çok zor!” dedi bana. “Sen bir iki gün kampa dön, araziye çıkma. Ben de akşam Adana’ya gideceğim.”

Ben Yahyalı’ya döndüm. Ozan ağabeyin söylediği gibi bir iki gün güneşe çıkmadım ve kendisinin verdiği damlayı kullandım. Gözlerim kısa sürede iyileşti. Kaşıntı ve kanlanma geçti, normale döndüm. Güneş gözlüğünü sezon boyunca kullandım. Kısa sürede iyileştiğim için çok mutlu olmuştum. Ozan ağabeyin aldığı o ‘mafya gözlüğünü’ ve bana vermiş olduğu göz damlasını bir anı olarak yaklaşık kırk senedir hala saklıyorum.

Kendisini rahmet, minnet ve şükranla anıyorum. Mekânı cennet olsun.

Hüseyin Sebat Serdar

Herkesin Ozan Ağabeyi (İlker Tüksal)

Ozan ağabey ile TPAO’da çalıştığım süre içinde çok yakın, verimli ve muhabbet dolu bir çalışma hayatımız oldu.

O, çok değerli bir çalışma arkadaşı, bir yöneticiydi. Ancak bunlardan da çok, dostluğu insanın içine işleyen bir ağabeydi. O ağabeylik sıfatını bilgisi, nezaketi, insancılığı ve dürüstlüğü ile kazanmıştı. Gerçekten bir ağabey olarak kendisiyle çalışanların kalbinde yer tutmuştu. Bu durum bütün Arama Grubu ve TPAO için de böyleydi. Hatta bir toplantıda, yabancı bir jeolog “*Ozan ağabeyin dediği gibi*” diyerek bizi güldürmüştü. Kurumda herkes, üst yöneticiler dâhil, kendisini sever ve sayardı. Kendisine duyulan bu saygı nedeniyle iletilen her sorunu hatta kişisel sorunları bile çözerdi.

Bir akşam saat 16:00 sularında “*İlker, gel seninle bir yere gideceğiz. Bir iyilik yapmamız lazım.*” dedi. Beraber TPAO binasından çıktık. Şimdi tam net hatırlayamıyorum, bakanlıklardan birine gidiyorduk. Yolda bana, grup sekreterimiz İkbâl Hanım’ın ağabeyinin çok hasta olduğunu, kendisine hem kalp, hem akciğer nakli gerektiğini ve yurt dışına gidebilmesi için gerekli müsaadeyi almak amacıyla görüşeceğimizi anlattı. Ben de kendisine “*Ağabey, bu olacak iş değil, izin çıksa bile böyle bir hasta bir yere gidemez, gitse bile iki ameliyata dayanıp iyileşemez.*” dedim. Üzgün ve yorgun bir yüzle “*Ben de biliyorum ama İkbâl hanım benden bu yardımı bekliyor. Ona ümit vermek için gidiyorum.*” diye cevap verdi. Nitekim o hasta bir yere gidemedi 3-4 gün içinde vefat etti.

O çok ciddi, çalışkan, daima hakikati arayan, üstün yetenekli, gerçek neşeyi ve dostluğu da bilen ama yeri geldiğinde kaya gibi sert, prensiplerinden ödün vermeyen bir insandı. Arama Grup Başkanlığı çok ağır bir görevdir. Spektrumu bilimsel, teknik, idari ve ekonomik olmak üzere çok geniştir. Bu nedenle Ozan ağabeyin gün içinde başını kaşıyacak vakti olmazdı. Herkes onunla görüşmek istiyordu. Yarattığı sevgi ve saygı havası gruptan taşıp tüm TPAO’yu doldurmuştu. Onun kişiliğinde TPAO her yerde geniş itibar sahibiydi.

Onun grup başkanlığı sırasında TPAO ile Amoco, Exxon, Arco ve Chevron gibi büyük yabancı petrol şirketleri arasında ortak arama ve üretim anlaşmaları yapıldı. Bütün bu anlaşma müzakerelerini başarı ile yönetti. Anlaşma müzakerelerini yaparken ben de onun yardımcısıydım. Kendisi İngilizce biliyordu ama konuşmuyordu. Ben de orada söylenenleri tercüme ediyordum. Benim tercümem sırasında kendisi daha iyi düşünme fırsatı buluyor, karşı tarafın işini iyi bilen ve bazılarının da Harvard, Princeton mezunu olduğu avukatları karşısında görüşmeleri başarı ile yürütüyordu. Yapılan bu anlaşmalar sayesinde bu yabancı petrol şirketleri Türkiye’de yaklaşık 250-300 milyon dolarlık riskli arama yatırımları yaptılar. Bu ortak çalışmalar TPAO’daki aramacı kadrolara önemli bilgi ve tecrübe kazandırdı.

Bir cumartesi günü arama grubu toplantı salonunda ikimiz çalışıyorduk. Bizi gören, ABD’den yeni dönmüş sonradan TPAO Genel Müdürü de olacak olan Jeofizikçi Mehmet Uysal yanımıza gelip oturdu. Şakalaşmayı seven

Ozan ağabey “*Mehmet, İlker’e senden daha yakışıklıyım diyorum, o da bana ben daha yakışıklıyım diyor. Hangimiz daha yakışıklı?*” diye sordu. Mehmet bir ona bir de bana dikkatle baktıktan sonra “*İlker ağabeyimin cinsi başka!*” diye cevap verince bizi çok güldürdü. Gülerken Ozan ağabeyin gözlerinden yaş gelmişti.

Bir gün mesai bitimine doğru odama geldi. Elinde bir anahtar vardı. İki gün önce beni ‘Yurt Dışı Aramalar’ ünitesinin başına atamıştı. “*Seni buradan süriüp çıkıyorum. Hoşdere’deki eski TÜPRAŞ Genel Müdürlüğü’nün olduğu yere gidiyorsunuz. Bu, binanın anahtarı, git bak, gerekli mobilyaları alıp oraya yerleştirirsiniz. Sonra orada çalışacaksınız.*” dedi. Dediği gibi yaptık. Yurt dışı arama çalışmalarına orada devam edildi. TPAO’nun yabancı ülkelerdeki çalışmalarını yapacak TPIC (Yurt Dışı Arama Şirketi) de orada kuruldu.

Kendisi ile en son Marmara Bölgesine doğru araziye çıkmadan Hoşdere’deki TPIC ofisinde görüştük. Giderken vedalaştık. Maalesef bir daha görüşmek nasip olmadı. Bursa yakınlarında geçirdiği elim trafik kazasında ağır yaralanmış, tedavi için ABD’ye götürülmüş ve orada rahmetli olmuştu.

Ozan Bey sigara tiryakisiydi. Çok içer, bırakır sonra tekrar başlardı. Bana “*Her gece rüyamda sigara içtiğimi, (eşi) Bilge’nin de bana ‘Gene mi başladın!’ dediğini görüyorum.*” demişti. Sigarayı bıraktıktan sonra biraz sert ve asabi olurdu. Vasfi Erol onun yardımcısıydı. Onunla sık görüşürdü. Bir gün bir masanın etrafında Ozan ağabey, Murat Yazıcı, Vasfi Erol ve ben konuşuyorduk. Murat bize sigara ikram etti. Ozan

ağabey sigarayı bırakmıştı, ona tutmadı. Vasfi, “*Ozan ağabeye neden vermedin?*” deyince Murat, “*Vermedim çünkü o içince civıtlıyor!*” dedi. Vasfi, “*Esas içmeyince civıtlıyor!*” deyince hem Ozan ağabeyi hem bizi güldürdü. Çünkü kendisi de biz de sigara içmediği zaman onun aksileştiğini biliyorduk.

Jeolog Mustafa Aydın Bey’den duyduğum bir arazi anısı var. Ozan ağabey ve arkadaşlarla araziye çıkmışlar. Mustafa Aydın’dan biraz uzakta kayalık bir tepenin üstünde çalışıyormuş. Birden ayağının kayıp çok kötü bir şekilde düştüğünü ve yüzünü yere çarptığını görünce yanına koşmuş. Ozan ağabey yüzünden fena şekilde yaralanmış. Biraz su verip, yüzünü sildikten sonra “*Ağabey, hemen hastaneye gitmemiz lazım, yüzünün durumu fena.*” demiş. Ozan ağabey şöyle bir yüzüne bakmış, “*Benim etim çabuk iyileşir. Bu suratla insan içine çıkmayayım, çalışmaya devam edelim. Sen bana sözünü ettiğin ‘olistostromları’ göster.*” demiş. Gerçekten de ondan sonra yüzünün çok çabuk iyileştiğini ve hiç yarası kalmadığını anlatmıştı.

Ozan ağabey sahaya gidip çalışmayı çok severdi. Yine onun sahada olduğu bir zamanda kuyunun birisinden hafif petrol gelişi olmuş ama Ozan ağabey Ankara’ya döndükten sonra yapılan testlerden bir şey alınamamıştı. Ozan ağabey “*Ben yokken petrol gelişi oldu. Ben geldim kuyu kurudu. Bari ben tekrar araziye gideyim de şu uğursuz ayağımı buradan çekeyim. Ama daha önce gidip annemin duasını alayım.*” demişti.

Aradan epey bir zaman geçti. Açılan Karakuş-3 kuyusu düşük gidiyor, diğer bazı kuyularda da jeolojik ve teknik sıkıntılar devam ediyordu. Bir kış akşamı, Kızılay’ın

ışıkları yanmıştı. Akşam trafiğinin gürültüsünü duyuyorduk. Mesaiden sonra ikimiz geç saatte, onun odasında oturmuş konuşuyor, çay içiyorduk. Odada rahat huzurlu bir hava vardı. Ciddi, durgun bir ifade ile bana *“Grupta arkadaşların morali bozuk, iki yıldır yeni bir petrol keşfi yapamadık.”* dedi.

Ben de *“Ağabey, gördüğüm kadar ile sen de bu işe sıkılıyorsun, ama aldırma!”* dedim. Ardından *“Her darlıktan sonra bir ferahlık, her zorluktan sonra bir kolaylık gelir. Hem sıkıntı ne kadar uzun sürer, ne kadar derin olursa ardından gelen nimet o kadar fazla olur.”* diye iyimser bir havada konuşmaya devam ettik. Sonunda Ozan ağabey, rahat ve tatlı bir gülüşle, *“Her şey inşallah çok iyi olacak! Biz işimize bakalım, şimdi birer çay daha içelim.”* dedi.

Nitekim bu konuşmadan kısa bir zaman sonra, 1988 yılında, Kuzey Marmara Gaz Sahası, ardından Karakuş-3 kuyusu ile hem Karababa, hem Derdere formasyonlarından üretim yapan ve daha sonraları bazı kuyuların 5000 varil/gün petrol verdiği Karakuş Sahası bulundu. Bunu diğer keşifler takip etti. TPAO’nun 28000 varil olan günlük üretimi kendisinin trafik kazasında rahmetli olduğu 1990 yılında 52500 varil/gün’lere ulaşip artmaya devam ediyordu. Bilahare TPAO’nun günlük üretimi 74500 varile çıktı. TPAO, onun anısını yaşatmak için bir sahaya Ozan Sungurlu ismini verdi. Bu başarının sağladığı gelirler sayesinde Azerbaycan’da, Kazakistan’da, Mısır, Pakistan ve diğer ülkelerde yatırımlar yapıldı.

İlker Tüksal

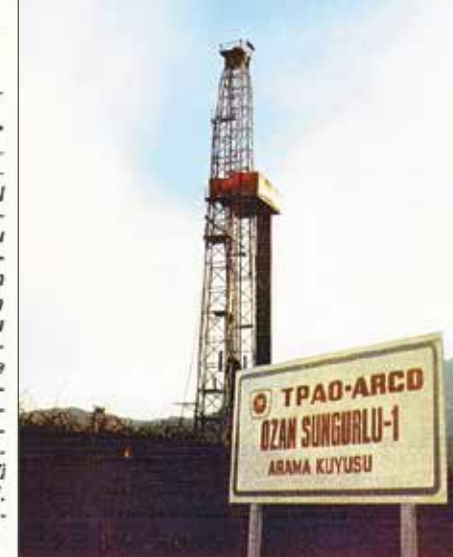
TPAO’nun vefası

KAHKA (Adıyaman) BATMAN (İzmir)

YÜKSEK kaliteli petrol bulunan Adıyaman’daki Karadut-1 kuyusuna, geçen yıl geçirdiği trafik kazasında yaralanan ve tedavi için götürüldüğü ABD’de ölen TPAO Genel Müdür Muavini Ozan Sungurlu’nun adı verildi. Adalet Bakanı Oltan Sungurlu’nun da kardeşi olan Ozan Sungurlu (altta) adını taşıyan kuyuyu, Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler hizmete açtı. Keçeciler, “Bu kuyuya Ozan Sungurlu’nun

adını vermemizin nedeni onun TPAO Genel Müdür Yardımcısı olarak büyük hizmet vermesidir. Gerger’e 25 kilometre uzaklıktaki Karadut-1 kuyusunda üç ay önce başlatılan çalışmalar sonunda 2 bin 846 metrede petrol bulundu. 37 gravitedeki petrolün, Kuveyt petrolü kalitesinde olduğu belirlendi. TPAO, yeni açılan kuyudan günde 6 bin varil petrol üretiyor.

Ozan Denince (Hayrettin B. Okay – Ocak 1991)

Hanginiz çok sevip de yitirdiğiniz bir dostunuzun ardından yazmak isterdiniz?

“Başınız sağ olsun, yeri doldurulamazdı.” gibisine sözgelimi...

“Ben” diye konuşmayan, kendini anlatmayan, ama anlaşılması bir başka bahtiyarlık olan, yalnızca beraberken tanınabilecek bir adamı anlat deseler, nasıl anlatabilirsiniz onu bilenlere? Hele hiç bilmeyenlere?

Bindokuzyüzotuzdokuz doğumlu Ozan bu dünyada ancak ellibir yıl bulunmuş..

Diye mi yazmalı.. nasıl başlamalı?

Anlatamamanın çaresizliğiyle düşününüz. Hatırlamak istedikleriniz nelerdir?

Onun çok yetenekli bir jeolog olduğu mu, çok iyi ve kişilikli olduğu mu, ya da çok dürüst olduğu mu?

Yetmiyor bunlar, yetersiz kalıyorlar.

Ozan denince, yaşamla barışık, ince, hüzünlü bir genç mi hatırlanmalı bindokuzyüzelliyedilerde fakülte amfisi kapısında hoca gelmeden son sigarasını içen?

Yoksa, odasında, makam masasına arkası dönük misafir koltuklarının birine, her zamanki gibi dost yüzüyle oturmuş, çay içerken kilosundan şikayetçi, inadına yumuşak, inadına jeolog ama kararlı yönetici bir Ozan mı bindokuzyüzdoksanlarda?

Ölüme inat ölmeyi yeğleyebilen, kaza günü yaşama küsen herhalde bu Ozan olmalı.

Siz de benim gibi, yitirilen bir dostun arkasından yüreğinizi toplayınız. Onunla beraber olduğunuz yerleri hatırlayınız. Mümkünse gidip o yerleri dolaşınız.

İnsanlar mekânlarıyla güzel, mekânlar insanlarıyla.

Mezarına gidin demiyorum. Orası onun yeri değil!

İstanbul’da Vezneciler’i, Hasan Paşa Fırını’nı, Trakya’dan Hakkâri’ye dek yürüdüğü tüm patikaları... Roma’da Via Coburn kaldırımlarını, Atina’da Plaka sokaklarını, Libya’da Uzu’nun lobisini, TPAO’da Ozan’ın yerlerini... Yedinci katı, birinci katı... Tarifsiz duygularla başbaşasınız. Acı boyutu sonsuz, hüznün boyutu çok.

Ozan’ın yerleri: YÜREKLERİMİZ

Günün birinde hepimizi birleştirecek o giz nedir ki? İnsanoğlu, var olmakla olmamak arasındaki ince çizgide: “Ölüm teslim almıyor beni, yaşam da çağırıyor, ne yapabilirim ki. Tanrım sana sığınmaktan başka?” deyip, yarınlarına nokta koyabilirsin.

Yaşlanmadan öldü.

Ölmeden yaşlanacak dostlarının yüreklerinde.

“Evvel giden ahababa selam olsun erenler.”

Hayrettin B. Okay

Karakuş Petrol Sahası Hikayesi (Yavuz Tengiz)

Adıyaman Karakuş petrol sahasının keşfiyle ilgili anımı sizinle paylaşmak isterim. 1988 yılıydı. Türkiye Petrolleri Batman Bölge Müdürlüğünde Baş Jeologluk görevini yürütüyordum. Bölge müdürümüz Mehmet Yamaç, Genel Müdürümüz Özer Altan, Jeoloji Müdürümüz Fikret Yöndem'di. Genel Müdürlükte Arama Daire Başkanımız da herkesin saygı duyduğu gelmiş geçmiş en büyük jeologlardan olan rahmetli Ozan Sungurlu idi. Adıyaman'da petrol arama faaliyetleri yoğun bir şekilde devam ediyordu. Çok kuyu kazılmasına rağmen uzunca bir zamandan beri petrol keşfi yapılamamıştı. Bu hepimizi üzen bir durumdu. Kendi aramızda değerlendirmeler yapıyorduk. Daha önce Adıyaman'da Karakuş sahasında iki kuyu kazılmış kuyulardan birinde takım sıkışmış, bir tanesi de kuru kuyu olarak terk edilmişti. Bu iki kuyunun kazılmasından uzunca bir zaman sonra aynı bölgede Karakuş-3 no'lu kuyu kazılmaya başlandı.

Kuyuda hedef seviyeye gelince DST test operasyonu kararı alındı. Kuyunun jeoloğu Serdar Susal'dı. Test başlayınca saha şefi jeolog Mevlut Aydın da operasyona katıldı. Arkadaşlara her 15 dakikada bir rapor vererek operasyon konusunda beni bilgilendirmelerini söylemiştim. Gece yarısı test operasyonu başladı, ben de Batman'da telsiz başında operasyonu takip ediyordum. İlk gelen bilgi, testin birinci akışı esnasında kuyuda çok şiddetli üfleme olduğu şeklindeydi. Bu durum biraz sıkıntı yarattı. Testte birinci kapamaya geçildiğinde

üflemenin şiddetli bir şekilde devam ettiğini söylediler. Bunun üzerine saha şefimiz Mevlut Aydın'a, kule mühendisiyle konuşup gaz hattını çekmelerini, gazı yaktıktan sonra da bana haber vermelerini söyledim.

Bu net ve kesin bir talimattı. Çünkü petrolün geldiğini anlamıştım. Nitekim yaklaşık on dakika sonra kuyudan gelen gazın yakıldığını alev boyunun 8-10 metre civarında olduğunu söylediler. Yıllardan sonra ilk defa böyle güzel bir keşif haberi duymuştum ve ilk bilgi bana gelmişti. Türkiye'de bunu ilk duyan kişiydim. Test operasyonu tamamlanıp kuyuda çıkışa geçildi. İlk üç stand drill pipe çekildikten sonra kuyudan petrol fışkırdı. Tamı tamına 88 stand yeşil renkli ince petrol gelmişti. Çok önemli bir keşifti. Yeni bir saha bulunmuştu.

Bana bu haberler geldiği vakit gece yarısı saat üç sıralarıydı. Kuyuda çıkış devam ediyor, her 15 dakikada bir bana bilgi akışı devam ediyordu. Her çekilen diziden petrol geliyordu. Bu haberi sabah rapor saatini beklemeden Ozan Sungurlu'ya bildirmeye karar verdim. Heyecanım içime sığmadığı için sabahı bekleyemedim. Bir yandan da çekiniyordum. Acaba bu saatte aradım diye bana kızar mı diye korkmadım desem yalan olur. Ama kararımı vermiştim. Direkt Genel Müdürlük hattından Ozan Bey'i aradım. Uykulu bir şekilde *"Hayırdır Yavuz, önemli bir şey mi var?"* dedi. *"Abi kusuruma bakma, sabahı bekleyemedim!"* dedim. *"Karakuş'tan petrol geldi. Kuyuda çıkış devam ediyor, 88 stand petrol gelişi oldu."* Rahmetlinin bana söylediğini her zaman hatırlarım, unutmam mümkün değil. Kelimesi kelimesine aynen

şöyle demişti: “Siz petrolü bulun, her gece beni bu saatte uyandırın. Yeter ki petrolü bulalım. Vatana millete hayırlı olsun!”

Bu sözleri unutmam mümkün değil. Biz böyle güzel insanlarla çalıştık. Toprağı bol, mekânı cennet olsun. Gani gani Allah rahmet eylesin. Bana bu vesileyle Ozan abimi rahmetle anma fırsatını verdiğiniz için de ayrıca size teşekkür ederim.

Yavuz Tengiz *Jeoloji Yüksek Mühendisi*

(Batman Çağdaş Gazetesi Web sayfası’ndan alıntı – 21.05.2021)

Ozan Sungurlu’nun Ardından: **Büyük bir doğa bilimci**
Doç. Dr. A. M. C. Şengör - Doç. Dr. A. I. Okay -
Prof. Dr. N. Görür - Ocak 1991

Kepler, Galileo, Newton, Buffon, Hutton, Cuvier gibi varlıklı, üstün bir zekâyâ sahip, tecessüs sahibi az sayıda kişilerin katkıları ile doğa bilimleri 17. ve 18. yüzyıllarda batı Avrupa’da kurulmuştur. Bu kişilerin varlıklı olmaları veya zengin asillerden himaye görmeleri, bunların zamanlarını araştırmalara ayırmalarını sağlamıştır. Fakat her şeyden önce bu kişileri kendi toplumlarından ayıran en önemli özellik, tabiat olaylarını akıl yoluyla anlamaya karşı duydukları, maddi bir karşılık beklemeyen ilgi ve meraktır. Bu bilim adamlarının ruh hali, bir ressamın veya bestekârın ruh hali ile karşılaştırılabilir. Ressamı resim yapmaya, bestekârı müzik bestelemeye iten, yaratmanın verdiği coşku ve zevktir. Doğayı akıl yolu ile anlamaya yönelik tecessüs de bilim adamlarını iten, sürükleyen dürtü olmuştur.

Başlangıçta çok az sayıda kişinin, bir nevi hobi olarak sürdürdüğü bu uğraşı, topluma kazandırdığı olağanüstü pratik faydalar anlaşıldığında, eleştirel / akılcı eğitim genişlemiş, bunun sonucunda doğa bilimleri bir çığ gibi büyümeye başlamış ve bugünkü binlerce kişiden oluşan batıdaki bilim ordusu ortaya çıkmıştır.

Olağan üstü bir zekâyâ sahip tecessüs sahibi kişiler, muhakkak ki başka kültürler içinde, örneğin Osmanlı, Hint veya Çin toplumlarında, var olmuşlardır. Fakat aklın eleştirel kullanılmasına, doğayı, çevreyi akıl yoluyla anlama çabasına hiçbir şekilde izin vermeyen bu kültürler, bu gibi

olağanüstü kişilerin yeşermesine olanak sağlamamıştır. Bilginin, otoritesi tartışılmaz hocalar tarafından nesilden aktarıldığı bu eski kültürler, 19. ve 20. yüzyıllarda Batı uygarlığı karşısında her dalda, sosyal, askeri, ekonomik, tam bir yenilgiye uğramıştır.

Bu durum karşısında, toplumun yok olmaması için yapılacak tek şey kültür değiştirmek, bir uygarlık devrimi yapmaktır. Mustafa Kemal, Türkiye Cumhuriyeti'ni kurarken böyle bir uygarlık devrimi yapmayı amaçlamıştır. Fakat bu çok zor ve sabır gerektiren bir iş olmaktadır. Yüzyıllar süren yozlaşmış medrese kültürünün ürünü olan, aktardığı bilgilerin hiçbir şekilde tartışılmasına izin vermeyen, aklını bilimsel yönde hiçbir zaman kullanmamış hocalar, nasıl doğayı ve çevreyi akıl yoluyla eleştirel bir şekilde anlamaya çalışan öğrenciler yetiştirecektir? Türkiye üniversitelerinin bugünkü durumu bunu cevaplandırmaktadır.

İşte bu ortaçağ medrese ortamından, bir hilkat garibesi gibi çıkan, olağanüstü bir zekâ ve tecessüse sahip **çok nadir Türk doğa bilimcilerinden birini, Ozan Sungurlu**'yu bir trafik kazasında kaybettik. Ozan Sungurlu'nun yetiştiği ve eğitim gördüğü ortamın hiçbir olağanüstü tarafı yoktu. 1939'da Gümüşhane'de çok çocuklu, ancak ortalamanın üstünde eğitim görmüş bir aileye doğmuş, orta öğretimini Gümüşhane ve Eskişehir'de, yükseköğretimini İstanbul'da derslere ilgisi az bir öğrenci olarak sürdürmüştür.

Ülkemizdeki üniversite öğretiminin, ne yazık ki genelde medrese öğretiminin bir devamı olarak, tamamen

ezbere dayalı genel karakteri düşünülürse bu ilgisizliğe şaşmamak gerekir. Kendisi jeolojiye karşı ilgisinin bazı jeoloji kitapları okurken başladığını söylerdi. Bu tecessüs MTA Enstitüsünde (1964-1967) ve daha sonra uzun yıllar TPAO'da (1969-1990) çalışırken tam bir hobiye dönüşmüştür. Yer bilimlerine karşı duyduğu bu olağanüstü ilgi, sahip olduğu üstün zekâ ve kavrama gücü ile birleşince, kendisini, Türkiye'nin yetiştirdiği en büyük jeoloğu kıldı. Karşılaştığı jeolojik problemleri, modern teoriler ışığında, eleştirel akılcı yöntemlerle çözdü, çözmeye uğraştı. Hiç şüphesiz Türkiye'nin karmaşık jeolojik yapısını en iyi tanıyan ve anlayan kişi oldu. Arazide onunla beraber olanlar, sabahın erken saatlerinden gün batıncaya kadar, büyük bir merak ve coşku ile problemlere dönük olarak çalıştığını bilir. En mutlu olduğu zamanlar, arazide jeolojik bir problemi çözdüğü veya çözüldüğünü gördüğü anlardı.

Ozan Sungurlu, Türkiye jeolojisine bizzat yaptığı büyük katkıları dışında, Türkiye'de jeolojinin gelişmesine son 15 yılda büyük hizmeti oldu. Akılcı bir şekilde jeoloji yapan, güvendiği bir avuç kişiyi, TPAO'nun desteğini sağlayarak, arazi çalışmasına soktu. İdari görevleri dolayısı ile arazide bizzat çalışmadığı bu dönemde, her yaz arazide çalışanların kamplarını ziyaret eder, yaptıkları işleri denetler, problemlerin çözülmesine yardımcı olurdu. Son görevi olan TPAO Genel Müdür Yardımcılığı'nda da kimse ondan beklemediği halde, her fırsatta Ankara'dan kaçıp, araziye, çalıştırdığı ekiplerin yanına giderdi. Eylül ayında yine büyük bir coşku ve hız ile araziye giderken, Bursa yakınlarında trafik anarşisinin kurbanı oldu.

Türkiye’de kalburüstü bilim adamlarının hemen hepsi yurtdışında eğitim görmüş veya yurtdışı ile yakın ilişkileri olan kimselerdir. Türkiye’nin ezberle dayalı eğitim çarkından çıkıp, hiçbir yurtdışı eğitimi görmeden, böyle büyük bir doğa bilimcisi olmak, gerçekten de olağanüstü yetenek gerektiren bir iştir. Ozan Sungurlu kadar yetenekli olmayan, fakat yine de Türk bilim dünyasına veya fikir hayatına çok şey katabilecek birçok genç, bu eğitim çarkından sahip oldukları tüm eleştirel akılcı fonksiyonlarını yitirerek çıkmaktadır.

Bu yazının hazırlanmasına merhum Ozan Sungurlu hakkında biyografik bilgi sağlayarak katkıda bulunan çocukları **Faik** ve **Ebru Sungurlu**’ya, çalışma arkadaşları **Dursun Açıkbaz** ve **Türksen Erdoğan**’a ve okul arkadaşları Prof. Dr. **Yücel Yılmaz** ve Dr. **Necdet Özgül**’e teşekkür ederiz.

Doç. Dr. A. M. C. Şengör

Doç. Dr. A. I. Okay

Prof. Dr. N. Görür

İTÜ Maden Fak. Jeoloji Müh. Böl. Öğretim Üyeleri

(Cumhuriyet Gazetesi - Bilim ve Teknik Dergisi’nden alıntı. – 5 Ocak 1991)

Prof. Dr. A. M. Celal Şengör ile birlikte.

Ozan Sungurlu Bilim, Eğitim ve Yardım Vakfı

Türkiye Petrolleri A.O. çalışanları tarafından ve Ozan Sungurlu ailesinin desteğiyle 1991 yılında kurulmuş olan Ozan Sungurlu Bilim, Eğitim ve Yardım Vakfı, 30 yılı aşkın bir süredir faaliyet göstermektedir. Değerli büyüğümüz Ozan Sungurlu'nun yer bilimleri camiasında ve uzun yıllar hizmet ettiği TPAO'da ayrı bir yeri vardır. Mesleğine olan sevgisi, bağlılığı ve örnek kişiliği ile hepimizin üzerinde derin izler bırakmıştır. Ülkenin birçok alanında jeolojik sorunların çözümünde büyük katkıları olmuş, meslektaşlarını yönlendirmiş ve genç jeoloji mühendislerinin yetişmesine öncülük etmiştir. Gönül verdiği saha jeolojisi çalışmalarına TPAO'da Genel Müdür Yardımcısı olduğu dönemde dahi ara vermemiştir. Yine böyle bir saha jeolojisi çalışmasına katılmak amacıyla yaptığı seyahat sırasında elim bir kaza geçirerek yaşamını yitirmiştir. Vefatından sonra mesai arkadaşları tarafından adının yaşatılması amacı ile Ozan Sungurlu Bilim, Eğitim ve Yardım Vakfı kurulmuştur.

Vakfımız 1991 yılından beri, yer bilimlerinde öğrenim görmekte olan ihtiyaç sahibi öğrenciler ile vefat etmiş ve yardıma muhtaç TPAO personelinin çocuklarına destek olmak amacı ile karşılıksız eğitim bursu vermektedir. Bu süre zarfında yüzlerce öğrenciye burs verilmiştir. Temennimiz vakfımızın uzun yıllar hizmetini sürdürerek rahmetli Ozan Sungurlu'nun anısının yaşatılmasıdır.

Sevgi ve saygılarımla,

Ahmet Çaptuğ

Ozan Sungurlu Bilim, Eğitim ve Yardım Vakfı Yön. Kur. Bşk. (2010-2022)

OZAN SUGURLU
Bilim, Eğitim ve Yardım Vakfı
Kuruluş tarihi 1991

USTALARA SAYGI

Ozan Sungurlu Anısına...

Güneydoğu Anadolu'nun Tektonik Gelişimine Yeni Bir Bakış

Prof. Dr. Yücel Yılmaz

28 Kasım 2018 Çarşamba Saat: 14:00
TPAO Ar-Ge Merkezi Konferans Salonu

Amerikan Petrol Jeologları Birliği 2001 yılında, her sene seçilecek başarılı bir uluslararası öğrenciye Ozan Sungurlu adına bir onur ödülü vermeyi kararlaştırdı.

AAPG

THE AMERICAN ASSOCIATION OF PETROLEUM GEOLOGISTS

HONORS AND AWARDS

Ozan Sungurlu Memorial Award for Best International Student Poster

The Ozan Sungurlu Memorial Award for Best International Student Poster is given each year in recognition of the best AAPG International Student Poster presented at the international conventions.

Restrictions

The recipient of the Ozan Sungurlu Memorial Award is not required to be an AAPG Member.

Guidelines for Consideration of Candidates

Judging process is overseen by the AAPG Student Chapter Committee.

Procedure

The Committee's decision is announced by the Student Chapter Committee Chair.

Description of Award

The Ozan Sungurlu Memorial Award for the Best International Student Poster is \$500 cash and a certificate.

History

This award is named in honor of Ozan Sungurlu, who was Vice President of Exploration at Turkish Petroleum Corporation and was instrumental with the affiliation of the Turkish Association of Petroleum Geologists with AAPG. Ozan Sungurlu was a role model to many young geologists, creating opportunities for them to get the international education and modern geological thought overseas.

Sungurlu was born in Gümüşhane, Turkey, in 1939 and completed his education in Eskişehir and Istanbul. After graduating from the Istanbul University in 1964, he started his career as field geologist at the Mineral Research Institute (MTA) and joined Turkish Petroleum Corporation (TPAO) in 1969.

His interest in integrated geological processes started during his university education, where he became a researcher utilizing data and field relationships to question established dogmas for the geological problems in Turkey.

His extraordinary interest in fundamentals of geological thought drove him to solve the complex regional geology of Turkey, especially the events from the Mesozoic to Present.

He continued to be technically active, publishing on the structural geology and petroleum systems of southeast Turkey and regional geology of the Turkish portion of the Tethyan region. He also contributed greatly to the geological studies at both TPAO and Turkish academe, initiating collaborative field studies with Istanbul Technical University where he personally proposed studies on critical problems.

Sungurlu was a great supporter of AAPG, encouraging TPAO participation at international meetings, utilizing the AAPG Distinguished Lecture Program and encouraging affiliation of Turkish Petroleum Geologists with AAPG.

This award was established in January 2001 by the Executive Committee of the Association.

Funding

Funding for the award is provided through the AAPG Foundation Awards Fund through generous contributions by the Sungurlu Family, A. M. Celal Sengor and Pinar O. Yilmaz, as a lasting memorial to Ozan Sungurlu.

TÜBİTAK Bilim - Hizmet - Teşvik Ödülleri

Mehmet Ozan Sungurlu; 1991 senesinde “Türkiye’de Yer bilimlerinin gelişmesi ve uluslararası düzeye ulaşmasına neden olan araştırmaları, üniversitelerle yakın işbirliği içinde TPAO’nun başlattığı teşvik ve çalışmaları neticesinde ülkemizin petrol ve doğalgaz üretiminin önemli ölçüde artmasına önyak olan çalışmaları” nedeni ile “TÜBİTAK Hizmet Ödülü” ile ödüllendirilmiştir.

İnönü, ödül kazanan bilim adamlarıyla...

TÜBİTAK Ödülleri dağıtıldı

Ayda ŞEKER / İSTANBUL, (Hürriyet)

- “1991 TÜBİTAK Bilim Hizmet Teşvik Ödülleri”, İTÜ Ayazağa Kampüsü’nde dün yapılan törenle, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Prof. Erdal İnönü tarafından sahiplerine verildi.
- Törende konuşan İnönü, “İlk defa bu kadar çok bilim adamına ödül veriyoruz. Bu ödülle layık olabilmek için, sekiz yıl siyasetle uğraşmak gerekiyormuş, ama değdi” dedi.

ÖDÜL KAZANANLAR

► **Bilim Ödülleri:** Prof. Hakkı Ögelman, Prof. Burak Erman, Prof. Ayhan Ulubelen, Prof. Müsta Sümer, Prof. Oğuz Kayaalp ve Prof. Ali Cümbür Ertekin.

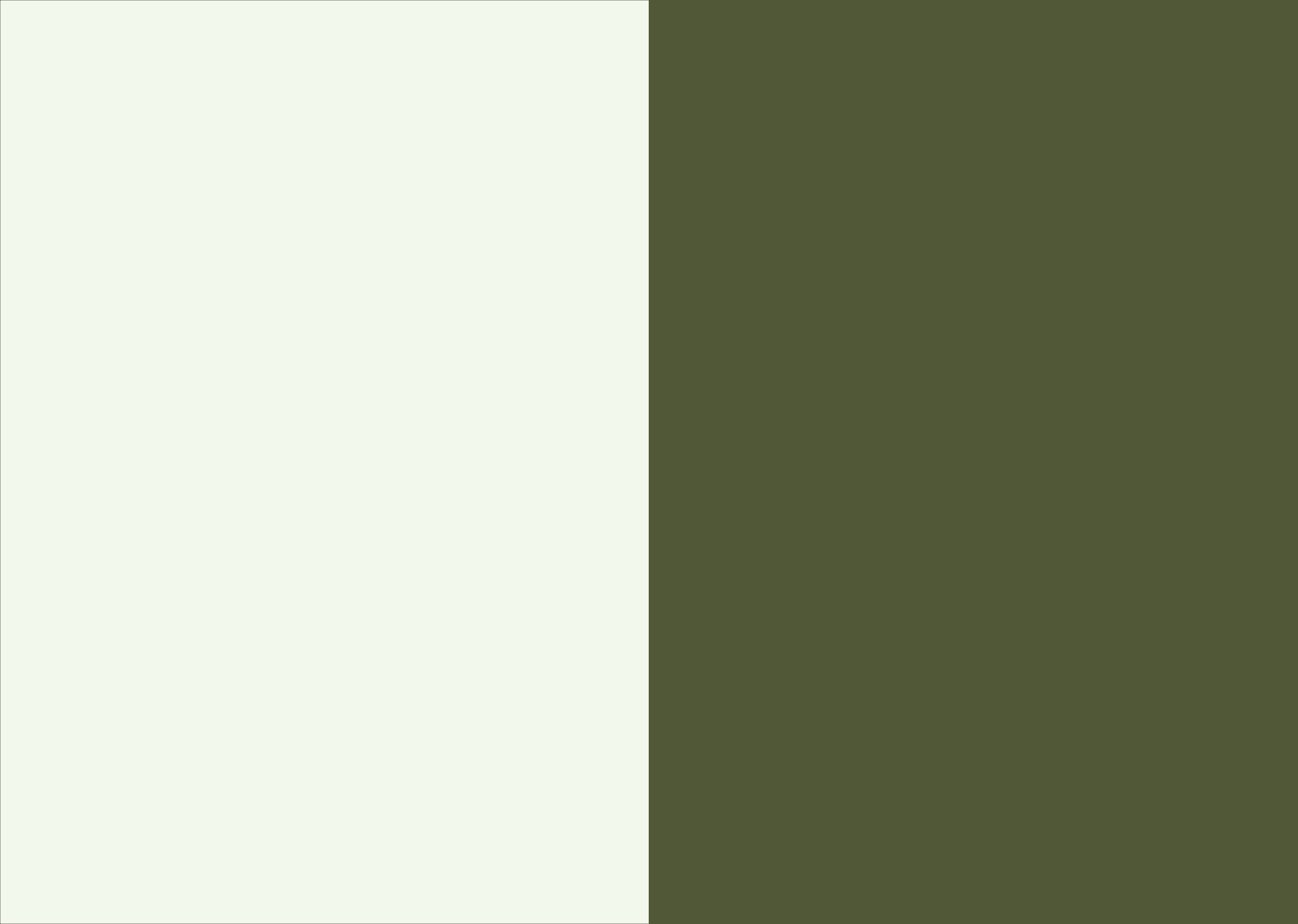
► **Hizmet Ödülleri:** Prof. Remziye Hisar ve Ord. Prof. Ratiş Berker.

► **Teşvik Ödülleri:** Doç. Selçuk Bayın, Doç. Fuat Delale, Prof. Yiğit Gündüç, Doç. Mümtaz İçcan, Doç. Füzun Sipahiler ve Prof. Levent Topkapı.

► **Hüsamettin Tuğaç Vakfı Ödülleri:** Ziraat Mühendisi İsmet Uslu ile Elektronik mühendisi Önder Yetiş ve Alpaslan Baboğlu.

YEĞEN SUGURLU Adalet eski Bakanı Oltan Sungurlu’nun, TÜBİTAK Hizmet Ödülü’ne layık görülen ve geçtiğimiz yıl ölen kardeşi Mehmet Ozan Sungurlu’nun ödülünü, kızı Ebru Sungurlu aldı.

Bazen bir yağmur damlasında
Kâh mısrasında bir şarkının
Gülümsemelerinde bebeklerin
Bazen rüyalarımda
Günümün aydınlığında
Oralarda bir yerde
Sen hep yanımda
Uzanıp dokunamadığım
Özleyip sarılamadığım
Bizleri öylesine bırakıp
Zamansız gidenimsin
Sen benim ağıtlarımın ozanı
Dünya tatlısı kardeşimsin

